

כניס התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדול שליט"א

בני ברק - אלעד

י"ז שבט תשע"א

יתרו

שנה ט"ו גליון תרצ"ה

תוכן הענינים

- לקח טוב עמוד ב'
- שבת בשבתו עמוד ג'
- דבש תמרים עמוד ד'
- בשפתי צדיקים עמוד ה'
- פרפראות להכמה עמוד ז'
- ודרשת וחקרת עמוד ח'
- פניני התורה עמוד י"א
- משולחן גבוה עמוד י"ג
- חוקים להורותם עמוד ט"ו
- הילולא הצדיקיא עמוד י"ט
- מי האיש עמוד כ"א
- דבר בעתו עמוד כ"ד
- משולחן מלכים עמוד כ"ז
- דברות קודש עמוד כ"ט

והייתם לי סגולה מכל העמים

בשרה גדולה ורחבת ידים עומד לו בעל הבית להשגיח ולראות איך פועליו עובדים מלאים מריץ בהפירות בורות שיהיו שהתמשך מהנהר הגדול לתוככי שדהו אשר בהם יוכלו המים להשקות את השדה ולהוציא פריו בעתו.

וכך מדי שנה בשנה האדם יורד לתוך שדהו ורואה כי כל הבארות אשר הפרו פועליו נסתמו מרוב הגשם שירדו בימות החורף, וכאשר ימי האביב הגיע שוב מתחיל הוא בעבודת החפירה כדי לתקן ולהסיר את כל המכשולים שעלול להפריע להמים לזרום לתוך השדה.

והיה ביום הנחילו את בניו לפני מותו גילה להם שבתוך הבורות המוליכות את המים לשדהו טמון אוצר גדול, הבנים לא הצליחו להוציא ממנו פרטים נוספים על מקומו המדויק של האוצר וכך הוא מת.

לאחר שתמו שבעת ימי האבלות החלו הבנים לחפור לאורך שקתות המים, אך לא מצאו מאומה, הם חפרו בור אחרי בור ולצערם כל הפירותיהם לא העלו דבר, לאחר שכל מאמצייהם עלו בתוהו נתייאשו מלהמשיך בחפירה, וזרעו את השדה כשלבם מלא עגמת נפש על האוצר שלא נמצא.

והנה כאשר הגיע זמן הקציר הוברר להם שהשדה הצמיחה תבואה רבה ביותר וברכה גדולה נשלחה באסמייהם, והסיבה לכך הוא שע"י רוב החפירות שלחם בעת חיפושם אחר האוצר הוכילו מים רבים מהנהר ומים אלו הרוו את האדמה ואת הצמחים, או אז הבינו את כוונת אביהם, שעצם החפירה היא האוצר שאליו התכוון אביהם בצוואתו.

והנמשל מובן שהקב"ה היה יכול לתת לנו במעמד הנבחר דינים וחוקים שייסבירו לנו כיצד לחיות ולקיים מצוות ותו לא, אולם באהבתו אותנו לא הסתפק בכך אלא נתן לנו תורה עמוקה רחבה ונפלאה אשר בתוכה גנוז אוצר בלום שאנו מתענגים על לימודה ונהנים לחדש בה חידושי תורה רבים, ואם תחפשנה ככסף וכמטמונים תבקשנה אז תבין יראת ה' שעצם החיפוש והיגיעה בתורה היא האוצר הגדול שמעשרת את בעליה.

ובזה יובן מאמר ההגדה "אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו" היינו שאילו קרבנו הקב"ה לפני הר סיני ונתן לנו את הדינים בקצרה דיינו, אולם טובה כפולה ומכופלת עשה לנו השי"ת בתיתו לנו את תורתו תורת אמת, אשר נוכל לחפור בה ולראות פרי ברכה במעשי ידינו וזהו היכול הגדול היוצא לאור בעקבות עמלינו בלימוד התורה, אשר לאוצר הזה התכוון הקב"ה באומרו והייתם לי סגולה מכל העמים, שהרי להם לא רצה הקב"ה ליתן אוצר זה אלא חוקים ומשפטים בלבד.

די ארזיכערסטע טעילה מאר

כל מיני ישועות

1-888
REB-MEIR
732-6347

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

וירא העם וינעו ויעמדו מרהוק, אם מנענע את עצמו בשביל וירא העם, זה סימן ויעמדו מרהוק, היינו שהוא רחוק מה'. (בעש"ש) ☆

ויתיצבו בתחתית ההר, בגמ' שכפה עליהם הר כנגינות וכו', שמעתי מפי מורי (הבעש"ט) זלדה"ה ע"ה, לכך כפה הקב"ה על ישראל הר כנגינות, ללמד שגם שאינו חושק לתורה ועבודת ה', מכל מקום אינו בן חורין ליבטל, רק יעשה בע"כ, וידמה כמו שכופין אותו לעשות בע"כ, והוא דרך טוב לאיש ישראל לזימי הקטנות, שלא יבטל התמיד מעסק לימודו ועבודת השי"ת, גם שאינו חושק, מ"מ עושה מעשה. (בן פורת יוסף) ☆

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, דע"י התורה אדם בא לידי דביקות, והוא לאת כל הדברים לאמר אנכי ה', הוא הדביקות והאמונה. (נועם אלי מלך) ☆

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, פירש"י לאמר מלמד שהיו עונים על הן הן ועל לאו לאו, לרמוז שלפני שמקיימים המצוות צריכים ללמוד לדעת איך לקיים, הן במצוות עשה והן במצוות לא תעשה, והיו את כל הדברים האלה לאמר, שילמוד הדינים וההלכות של כל המצוות, וידע לומר על הן הן ועל לאו לאו. (הרה"ק מהר"י מבעלזא ז"ע) ☆

לא תחמוד בית רעך, אה"ל וכה נזטל חלקו והלק הבירו בני"ע, ואפשר זה רימוה התורה, לא תחמוד בית

הנצחי של רעך, ר"ל שלא להוכיחו כבדי שתמול חלקו בני"ע אל תחמוד אותו, וא"ת שקאי על בית גשמי, לז"א אני מזהירך, לא תחמוד וכו' כל אשר לרעך הוא כלל ולמה יצא בית מן הכלל, אלא ללמד על הכלל ישראל יצא, ולהוכיח איש את אחיו, עוד יקבל ממנו, ולא יחמוד לקבל ביתו רק שבו איש תחתיו. (אור פני משה) ☆

לא תעשן אתי אלהי כסף וכו', אלהי כסף היינו אהבה והתלהבות יותר מכפי מעמדם, כי אין הברותא כלפי שמואי, ואין השי"ת אוהב את האדם רק אם האמת אתו, ואילו זהב, היינו יראה יותר מכפי מעמדו, ורק מוכח אומה תעשה לו, היינו פשויות כמו שבלבבך, בכל מקום אשר אכיר מלשון ביור, בכל מקום שאברר שדותה התודות המצוה שך לשי"ע, אז תיבך אשלה לך ברכה וברכתך. (מי השילוח)

ואשא אתכם על כנפי נשרים וכו', נמשלו ישראל ליונה, ונמשלו לנשר שיש בו כל הסימנים של עוף מטיא, לרמוז למה שאמר ר' מאיר, בין כך ובין כך אתם קרויים בנינים. (חתם סופר) ☆

ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וכו', פי' שתעשו המצוות עם כ"כ הרבה שמחה ותענוג, והייתם לי מגולה מכל העמים, זה יהיה לכם חביב יותר, מכל תענוגי ותאוות העמים. (תורת אבות) ☆

ויהי קולות וברקים, ברקים נראים לרגע ומיד נעלמים וזה היה לפני קבלת התורה, אולם אחר קבלת התורה כתוב, וכל העם הויאים את הקולות ואת הלפידים, לפדו זה אור המתקיים ואינו נעלם, אור התורה. (דברי שמואל) ☆

ילמוד תורה כדי לעשות תשובה, ואח"כ ילמוד תורה

ויסעו מרפידים וכו', שנודע מספה"ק כי אי אפשר לעשות תשובה באמת אם לא ע"י לימוד התורה, אמנם אי אפשר ללמוד תורה לשמה, אם אינו עושה תשובה מקודם, כמעט נירו לכס ניר ואל תורעו אל קוצים, והתקנה לזה שקודם ילמוד תורה, ואף שהלימוד הזה אינו עולה לרצון, מכל מקום על ידי זה יוכל לעשות תשובה באמת, ואח"כ כשיעשה תשובה יוכל ללמוד תורה"ק שיעלה לרצון לפני אדון כל, והנה מדבר סיני, רומז לתורה ששם ניתנה התורה, ויסעו מרפידים, רומז לתשובה, ששם אמרו ישראל היש ה' בקרבנו אם אין, וז"ש ביום הזה באו מדבר סיני, שהוא סוד התורה כנ"ל, ויסעו מרפידים, הוא התשובה, ור"ל שע"י התורה שלומד קודם יכול לעשות תשובה, ואח"כ יבואו מדבר סיני, ר"ל יוכל ללמוד תורה לשמה שיהיה לרצון.

ויאמר משה אל העם אל תיראו וכו' כי לבעבור נמות אתכם וכו', דאיתא בגמ' לא נבראו רעמים אלא לפשט העקממויות שבלב, שנאמר האלקים עשה שיראו מלפניו, והאדם שהוא בעל עבירה מפתח מן הרעמים, וזה לבעבור נמות אתכם, אם תפחדו הרי אתם בעלי עבירה, והאלקים עשה שיראו מלפניו ולא מפני הרעמים

היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה, דאדם העובד את ה' ע"מ לקבל פרס הריהו במדרגות אשה בחי' מקבל, ומי שעובד את ה' שלא ע"מ לקבל פרס, הריהו במדרגות איש בחינת משפיע, והוא אל תגשו אל אשה, אל תהיו במדרגות אשה לעבוד את ה' ע"מ לקבל פרס, אלא הו' כעבדים המשמשים את הרב שלא ע"מ לקבל פרס. (עבודת ישראל)

וישמע יתרו כהן מדין התיך משה, התורה רמזה לנו דיכול האדם להפוך עצמו מוה"פ לחי"פ, דמתחלה דהו כהן מדין, ואח"כ נעשה התיך משה, וגם כי הוציא ה' את ישראל ממצרים, דהיינו שיטל כל אחד לעשות מה שלבו הפיץ והבחירה דהא הפשית, ולכן בא הוא למדבר ללמוד תורה. (אך פרי בטובה) ☆

וישמע יתרו ברש"י מה שצווקה שמע ובא, כי איתא בספה"ק דאף דיש ספרים קדושים רבים ללמוד בהם דרכים לעבודת השי"ת, אכ"ז צריכים לנסוע לצדיק הדור, כי בהספה"ק בחי' שמועה, והנסיעה הוא שרואה חסידותו ופרישתו בקדושה וטהרה, וזה ממש תורה, והוא כוונת רש"י מה שמע ובא, פי' למה בא ולא למד התורה בביתו, אך כאשר שמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, שבקרו"ם כתיב שמעו עמים ירגונו, ואח"כ הלק עמלק ללחום עם ישראל והאיך לא פחד לבו, אלא רק מחמת שלא ראה רק ששמעו דאינו דומה שמיעה לראיה, ע"כ כאשר שמע יתרו קרו"ם ואח"כ מלחמת עמלק ולא פחד לבו, הוא מן הסתם מחמת שלא ראה, ע"כ בא אל המדבר. (דברי יחזקאל) ☆

כי בדבר אשר זדו, דבר מרמז על המלכות כמו דבר אחד לדוד, ור"ל ע"י שקבלו עול מלכותו יתברך, על ידי זה, אשר ודו עליהם, ילכו המים הוודנים, וכל הדינים על הרשעים יהיו, ועל"ט כל טוב אמר כוה"ר. (רע"ת משה) ☆

עתה שמע בקולי איצטך ויהי אלקים עמך, לפי שראה יתרו גדולתו והכמתו של משה רבינו ע"ה, דהו קשה בעיניו לתת לו עצה, דאיך שייך שיתן הקטן עצה לגדול, ע"כ תיבך שאמר לו שמע וכו', אמר ויהי אלקים עמך, פי' ע"ד שארו"ל על נעשה אדם, הכתוב מלמד דרך ארץ ומדת ענה שיהא הגדול נמלך בקטן אר"פ שאינו צריך, וזה שאמר אל קשה בעיניך שאני מיינין אותך, אר"פ שאתה גדול ממנו בהכמה ואינך צריך לעצת, כי גם אלקים נמלך במלאכים וזה שאמר ויהי אלקים עמך. (בת עין) ☆

ויהן שם ישראל נגר החר, ברש"י כאיש אחד בלב אחד, והיינו שהאחדות הכנה לקבלת התורה. (הודושי הי"ם)

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

השבת עם יום השבת, ר"ה שחל להיות בשבת, ולא תדע מי נדחה מפני מי אודיעך כי הדין הוא לקדשו ליום השבת האמור בסמוך ותקיעה דר"ה יודחה, ומוזה אתה הראת לדעת קדושת שבת כי כמה רבה וגדולה היא, דמשום חששא דחילול דידה נדחה מצוה רבה ויקרא והכרחית היא תקיעה עיטא דיהב קודשא בריך הוא לעמא קדישא, ועכ"ז שבת בראשית לא תזוז מקומה ונדחה התקיעה, וזהו יעורר מאד לב עם קדוש להשמר ולהזהר ביראה ודחילו רבה מיום הקדוש ומקודש ביתר שאת ויתר עז והבן היטב.

(נעים מגדים)

רק בשבת קודש יכולים לקיים מצוות לא תחמוד

לא תחמוד, אחיי אהובי זה הדבור העשירי הוא אין להבין הוא ית' יגזור דבר שאין רוב הצבור יכולים לעמוד בו, וכביכול ב"ה לא יגזור דבר שאינו ביכולת האדם לקיים שהוא ית' לא בא בטרוניא עם ב"ה. האמת כמ"ש שכל התורה כולה הוא בשביל האמונה ואהבת השם והכוון מדבור העשירי של לא תחמוד הוא הנסיון מן אנכי עד לבסוף אם קיימת באמת אלו הטי"ת דברות הראשונות אזי בוודאי לא תחמוד ממילא שום דברי עולם הזה וזהו הנסיון והבחינה שלבסוף נאמר, זה הצדיק שמקיים הטי"ת דברות הראשונות בוודאי לא יאונה לצדיק כל און, אחיי מה נאמר ומה נדבר שאנחנו אינם רוצים כלם לבא אל האמת, אבל ומי יתן השי"ת לב כזה אך שירצה באמת עכ"פ בוודאי קרוב אליך הדבר מאד בפניך ובלבבך לעשותו ולא מעבר לים היא וד"ל אחיי הם דברים אמתיים, ובימי החול א"א לבא לזה הרצון, שבימי החול מצד המסכים המבדילים נדמה לנו בהסתלקות הרחמנות, ובאמת הוא ית' משיגה עלינו בגודל רחמנותו בכל רגע. אך בשבת ק' זה האיש המכונה בשם ישראל בוודאי הוא מקיים כל הדברות, שמאמין באנכי ד' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים שהוא הכל יכול ומשדד כל המערכות, וגילה השם הוי' ב"ה בבטול הבחירה עד סוף כל הדברות, ולא תלמוד גם כן מצד שאמרו שכל הפצץ עשויים ואינו חסר שום דבר בעולם, ממילא אינו חומד שום דבר, כי מי שהוא חסר איזה דבר הוא חומד זה הדבר, אבל כשכל הפציו עשויים אינו חומד כלום וד"ל, שבשבת הוא התגלות אלקותו ית' כמו במעמד הר סיני כמ"ש וכבוד ד' עליך נגלה, שבכח קדושת שבת כל העם רואים את הקולות, וזה ועתיקא קדישא גלי רצון דילי, בשבת קודש הוא מגלה רצונו הק' בכדי שיבואו לרצון האמת, שלא ירצו שום דבר ושיעמדו בהנסיון והבחינה של לא תחמוד כמו במעמד הר סיני היו בטלים במציאות כך בשבת קודש כי מי שעומד בפני המלך אינו רוצה שום דבר ומסתמא אינו עובר על לא תחמוד.

(אור יצחק)

ע"י השבת נעשים ישראל עם הקב"ה כסגול

ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרת את בריתי, דרשו רז"ל במדרש (ילקוט שמעוני רעו) בריתי זו שבת, משום דשמירת שבת הוא עדות שישאל מעידין על הקב"ה, כההיא דאמרין במדרש שלשה מעידין זה על זה, הקב"ה וישאל מעידין על השבת, ושבת וישאל מעידין על הקב"ה. ולזה נראה לי פירוש הפסוק והייתם לי סגולה, רצה לומר כמו סגול שיש לו ג' נקודות, כך על ידי זה יהיו ג' מעידין זה על זה. ומשום הכי נראה לי צדקו דברי רז"ל גוי ששבת חיי מיתה, משום דשבת הוא עדות על הקב"ה וגוי פסול לעדות. (כסף נבחר)

משבת מוכח שהקב"ה דן את ישראל ע"ש העתיד

ויתיצבו בתחתית ההר, ובגמ' שבת (פח). אראב"ח מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כנגיית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב וא"ל שם תהא קבורתכם וצ"ב אמאי מחוייבים בעונש מיתה אם אינם רוצים לקבל התורה. והנראה דהנה אמרו חז"ל עכ"ם ששבת חייב מיתה, ובבג"י מביא בשם המפ' הטעם משום שהקב"ה נקרא עליהם מלך והשבת הוא שריטו של מלך ולכן עכ"ם ששבת חייב מיתה, אמנם ישראל יש להם דין בנים למקום וע"כ הותר להם להשתמש בשרביטו של מלך עי"ש ומסתבר לומר שקודם מ"ת עדיין לא היה להם דין בנים למקום כמאמר הכתוב ועת"ה אם שמוע תשמעו בקולי וגו' והייתם לי סגולה מכל העמים, היינו שיהי' להם משעת קבלת התורה ואילך דין בנים. אמנם לפי"ז יקשה הלא שבת במרה נצטוו קודם מ"ת והאיך שמרו את השבת הא עדיין לא היה להם דין בנים, אלא י"ל שיש לדונם על שם העתיד כיון שעתידיים לקבל התורה יש להם דין בנים ע"ש העתיד. אולם זה דוקא אם לבסוף קבלו ישראל התורה אז י"ל שיש להם דין בנים גם קודם מ"ת אבל אם אינם מקבלים התורה א"כ נתחייבו מיתה למפרע ח"ו על ששמרו את השבת עד אותו זמן ח"ש אם אתם מקבלים את התורה מוטב מה ששמרו את השבת למפרע, וא"ל שם תהא קבורתכם על שמירת שבת שלא כהלכתו. ולכן דייקא לישראל היה כפיתת ההר ולא לאומה"ע. (שערי תורה אות מח)

קדושת שבת יותר ממצות תקיעת שופר

זכור את יום השבת לקדשו, יש להעיר אומרו זכור ולא זכור, וי"ל דירמוז מה שאחז"ל ר"ה שחל להיות בשבת, לא היו תוקעין בגבולין, וזהו אומרו זכור, ר"ל אם יחול יום הקבוע למלכו של עולם לזכירה, להיות זוכר מעשה עולם יום הזכרון, את יום

Cong. Yetev Lev
D'Satmar
Boro Park

קהל יטב לב
ד'סאטמאר
בארא פארק

בית מדרש הגדול • בית מדרש 10 עזר • בית מדרש 15 עזר • בית מדרש אברכים • בית מדרש ברך טשה • בית מדרש דברי יואל
Main Office: POB 190520 • Brooklyn NY • 11219 • 718-633-7140

ד"ר

סדר השיבת

שבת שבע ברכות – קבלת התורה
בצל הקודש של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
-התפילות ועריכת השלחנות בבית מדרשינו הגדול-

מנחה ערש"ק 45 דקות אחר זמן הדה"ג

גוט שבת זאגן נאכ'ן דאווענען וועט מען גיין נאר פון דרום צו צפון
ביטע אויספאלגן די אנווייזונגען פון די עסקנים

עריכת השלחן ליל שב"ק בשעה 9:00

מצוה טאנץ אחר ברכהמ"ז

די אלע וואס זיצן אין די ערשטע צוויי רייען ביטע בלייבן זיצן בעת
דער רבי שליט"א טאנצט מצוה טאנץ

תהלים ביום שב"ק בשעה 6:00 בביהמ"ד הגדול

תהלים מנין ב' בשעה 7:30 בחדר ג'

תהלים לילדי תשב"ר בשעה 8:30 באולם הת"ת

שחרית ביום שב"ק בשעה 9:20

מנחה וס"ג 45 דקות אחר זמן הדה"ג

סעודת שבע ברכות רבתי במוצש"ק

בביהמ"ד הגדול בשעה 9:00

הנהלת הקהלה

רבש תמרים

**פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים**

יתרו הי"ה מאוהי"ע וכבואו להתגיר מצד הדין היה ראוי להראות לו התרחקות תחלה כדון עכו"ם הבא להתגיר, ואפשר שבוה היה משה רבינו מסופק אם לקבלו דשמא לא היה כוונתו של יתרו לשם שמים ושמא לשולחן מלכים קמכוין, עד שאמר לו הקב"ה כדון אוהי"ע, ולכן אף אתה קרבתו ואל תרחיקו כעובדא דהלל, מיד ויצא משה לקראת חותנו. (דברי יוא"ל)

☆

אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה ושם האחד אציעור כי אלקי אבי בעורי ויצילני מחרב פרעה. ונראה בהקדם מה שפ"י בישמח משה הכתוב הלא אם תמיב שאת, כי לפעמים היצר הרע מדיח את האדם מדרך הטובה בהראות לו שפלותו ופתיחותו, וכבר כתב בעקידה כי למען יגיע האדם אל שלימות המכוון, מחויב שתהא השקפתו אל החלק המעולה שבו ולא אל חלק הרע והפחות, וושייה הלא אם תמיב שאי"ת, דלמוב ישא את עצמו ויאמר הלא אני חלק אלה ממעל עיי"כ, ולכונה זו אמרו חז"ל דע מאין באת, כלפי האבות האיד אתה נראה, ומה יוכנע לכבד לעבודת ה', אבל לעומת זה צריך אתה להזהר שאי אתה בא לעבירה, שלא תבא לידי עבירה על ידי ענוה פסולה, והנה שתי בחינות אלו היה במשה רבינו כי אמר גר הייתי בארץ נכריה, והיה נחשב בעיניו לכוב, אבל לעומת זה היה יודע כי אלהי אבי בעורי, שהשי"ת בעזרו לסייעו בעבודתו בזכות אבותיו חלק המעולה שבו, ועיי"ז ויצילנו מחרב פרעה הוא ענוה פסולה המעביר את האדם מדעת קונו ח"ו.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

התחכם ואמר וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, כלומר שאם אי"א במעשה די באמירה בפה וברצון הלב, כמו שכתב הרמב"ן שמלת אמירה קאי על הפין הלב ומחשבה, והקבי"ה מצרפה כאילו עשאה בפועל ממש. (יימב 5)

☆

כה תאמר לבית יעקב ולבית ישראל. וברשי"י כה תאמר בלשון הזה וכסדר הזה לבית יעקב אלו הנשים ותניד לבניי אלו הזכרים, ויתבאר ע"ד שכתב בשב שמעתתא לפרש אמרם ז"ל בת תחלה סימן יפה לבנים, עפי"ד הוזהר שמכנה להיראה בשם בת, ולתורה בשם בן, ואמרו באבות כל שיראתו קודמת לחכמתו וכו', והוה בת תחלה היינו היראה, סימן יפה לבנים היינו התורה דע"י היראה התורה מתקיימת עיי"כ, וושי"ה כה תאמר בלשון הזה וכסדר הזה, היינו בזה הסדר דוקא קודם היראה ואח"כ החכמה, לבית יעקב אלו הנשים דבת רומז על היראה, ותניד לבניי אלו הזכרים היינו אם יראתו קודמת יוכל להיות קיום להתורה, וזי"ש אלו הזכרים היינו כינוי לתורה כנ"ל. (עצי חיים)

☆

ויאמר אל משה. ובמדרש הקב"ה אמר למשה אני הוא שאמרתי והיה העולם אדם זה שבא אצלי לא בא אלא לשם שמים ולא בא אלא להתגיר אף אתה קרבתו ואל תרחיקו, וי"ל על פי מה דאיתא בגמי מעשה בנכרי אי שבא לפני שמאי וכו' בא לפני הלל גיריה וכו', והקשו בתוס' איך קיבלם הלל והרי קיימ"ל דאין מקבילים גרים אח"כ הם מתאמצים מאוד להתגיר, ותירצו כי יודע היה הלל שסופם להיות גרים גמורים כמו שעשה לבסוף עיי"כ, והנה

הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם כך יאמינו לעולם. ויש לפרש שהשי"ת גילה למשה שני טעמים שהוא צריך לסרסור הגם שהוא מגלה שכניתו לעיני כולם, אי כי הם אינם כדאים לנבואה רק באמצעות משה, בי עפ"י מ"ש המפרשים שאם היו כל התרי"ג מצות מפי הקב"ה בעצמו היה צריך ליתן השכר תיכף משום כל תלון, ואיתא בירושלמי מלמל הקב"ה מתן שכרן של מצות כדי שיהיו עובדין אותו באמונה, ופי' ביפה מראה דאם היה השכר בעוה"ז היה שכר האמונה נעדרת דלא הו' אמונה כלל דאיך יתכן אמונה כמה שנראה בחוש, והוה אומרו הנה אנכי בא אליך בעב הענן, אליך דייקא, והמעם הוא בעבור ישמע העם בדברי עמך, היינו טעם אי כי רק באמצעותך יוכלו לשמוע, וגם כך יאמינו לעולם, הוא טעם הכי כי אם ינתן התורה על ידך לא יהיה השכר בעוה"ז דעיי' שלוח ליכא כל תלון, אי"כ יהיו נשארים לעולם באמונה ואינה נעדרת מהם, משאי"כ כשישמעו מפי עצמי תהיה האמונה נעדרת. (ישמח משה)

☆

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר. וי"ל דבא לרמוז מ"ש המפרשים כי יש הרבה מצות שאינם באים לידי אדם כל ימי חייו, ואי"א לקיימן אלא עיי' לימוד, ומקבל עליו לעשותן הי"ז בכלל מ"ש חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה כי מחשבה טובה הקב"ה מצרף למעשה, וידוע כי בכלל אנכי ולא יהיה לך נכלל כל התרי"ג מצות העשה והלי"ת, ושמא תאמר איך אפשר לקיימן כולן בפועל המעשה עיי"כ

Cong. Yetev Lev
D'Satmar
Boro Park

קהל יטב לב
ד'סאטמאר
בארא פארק

בית המדרש הגדול • ביהמ"ד 10 עזר • ביהמ"ד 15 עזר • ביהמ"ד 18 עזר • ביהמ"ד אמריכם • ביהמ"ד ברך משה • ביהמ"ד דברי יואל
Main Office: POB 190520 • Brooklyn NY • 11219 • 718-633-7140

בס"ד

הזמנה חשובה

הננו בזה להזמין את כל מע"כ אנשי שלמינו וחברי
קהלתינו הק' לבא להשתתף אצל סעודת

שבע ברבות רבתי

שהננו עורכים

לרגל השמחה בחצרות קדשינו
שמחת נישואי נכד כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

במוצש"ק פ' יתרו הבעל"ט

בבית מדרשינו הגדול

בשעה 9:00

כל הקהל מוזמן

הנהלת הקהלה

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

כי יבוא אלי העם לדרוש את האלוקים

מסופר על הרה"ק ר' שמואל מסאלאנט צצוק"ל (אב"ד ירושלים) שהי' כל ימיו מסור למען עם ה' והי' ביתו פתוח יומם ולילה ממש בלי הרף לכל יוצא ובא מנער ועד זקן וכשהי' בזקנה מופלגת וחלש מאוד ביקשו מקורביו לקבוע שעות מסויימות לקבלת הקהל והוא לא רצה ודחה אותם באמרו הרי אנו מצווין להדבק בדרכי ית"ש ונאמר כי הוא אל זן ומפרנס אותנו בכל עת ובכל שעה ואין שעות לפניו רק כל כולו מסור לעולמו וכמו"כ אנחנו צריכים לידבק במידותיו וזה ג"כ הי' מענה מרע"ה ליתרו כששאלו מדוע יושב מבוקר ועד הערב ענה ואמר כי יבוא אלי העם לדרוש את האלוקים שדרושים ממנו שאדבק במידותי ית"ש וזה מידתו לפרנס עולמו בכל עת וע"כ מוכרח אני ג"כ לישב כל היום מבוקר עד הערב.

(אלופי יהודה)

ולא תעלה במעלות על מזבחי...

פעם אחת לאחר תפילת שחרית בקלויז של חסידי טשערנאביל אשר בעיר בארדיטשוב, נכנס אדם לא מוכר וביקש לכבד את החסידים במשקה יי"ש, נענו לבקשתו כמה מן החסידים והלכו עמו לבית המזיגה וכיבדם ביי"ש כחפצם, לאחר ששתו שאלם: מדוע אינכם תמהים על שכיבדם ביי"ש על לא דבר, נענו לו החסידים כי אם ימזוג להם עוד חצי המידה יי"ש ישאלוהו, לאחר שציוה להוסיף להם משקה, נענו לו ושאלוהו, או אז החל הלה לספר להם גופא דעובדא שהיה עם רבם הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע, והיה זה לפני שנים מספר נסעתי אל היריד בכדי לקנות סחורה לחנותי ובאמתחתי ד' מאות רובל, והנה בחזרי אשר במלון התאכסן אדם נוסף אשר היה עני מרוד, אולם מחמת שהיה מוכר כאיש אמונים אצל אנשי עירו הפקידו הם אצלו את כספם בסך ד' מאות רובל כסף למען יוכל לסחור ביריד ולהביא טרף לבני ביתו, והי' בבוקר השכם נחפז אותו עני לצאת מן המלון לרגל מלאכתו, ובהחפזו שכח את כספו על משכבו, באותה שעה פחז עלי יצרי ונטלתי את המעות והטמנתים באמתחתי, העני שדימה כי לקח את הכסף עמו בצאתו מהמלון, כשנוכח לדעת שכספו איננו עמו, חשב כי איבדו בעת שהתהלך בשוק והחל צועק ובוכה במר נפשו על אבידתו וחזר לביתו בפחי נפש, בבואו לביתו לא האמינוהו בעלי החובות כי כספו נאבד וחשדוהו בגניבה עד שמסרוהו לממשלה, והוזל שמו בעיני כל, עד שמרוב צער ויסורים נפטר לבית עולמו, בהשאירו את בני ביתו גוועים ברעב באין מושיע להם, אולם לעומת זאת מזלי עלה ונתעלה והצלחתי מאוד במסחרי עד שעושרי גדל עד למאוד ונשכח ממני מעשה הגניבה והחמס שעשיתי, עד לאותו לילה שבו נתגלה אלי בחלומי העני הלו ואמר לי: אל

תדמה בנפשך כי העולם הפקר הוא, דע לך כי הנני מזמין לדין בפני בית דין של מעלה על העוול הגדול והצער שגרמת לי ולבני ביתי, והנה בתחילה לא שמתי לבי לדברי החלומות, אולם לאחר השנות החלום בשנית ובשלישית תקף אותי פחד ואימת מות עד שנחליתי מרוב הפחד והאימה, ותיכף נסעתי להרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל שהי' גר בקארלין הסמוכה לעירי ותיניתני לפניו את פחדי וצערי, נענה הרה"ק ואמר לי: איצעך ויהי אלוקים עמך, כאשר יבוא אליך הנפטר שוב בחלום הלילה, תשיב ותאמר לו כי התורה לא בשמים הוא ואם ברצונו להתדיין עמך יבוא עמך לדין הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל וכאשר יפסוק כן יקום, אם אק יקבל המת את דבריך מה טוב, ואם לאו אין בידי עצה להושיעך, אחר הדברים האלה נסעתי אל ביתי ובבוא אלי הנפטר שוב בחלומי השיבותי לו את דברי הרה"ק ולשמחתי הסכים הנפטר לדברי, אולם יקשתיו כי ימתין לי עד שאשוב לאיתני ואתרפא מחליי ואז אסע להרה"ק מטשערנאביל זי"ע להתדיין עמו.

והי' בבואי להרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל סיפרתי לו את כל סיפור המעשה, והגביל לי הרה"ק יום מסויים בו אבוא אצלו בכדי להתדיין, בהגיע אור הבוקר של היום המיועד שלח הרה"ק שליח לקרוא לי, והעמיד אותי בחדרו, ואילו הרה"ק רבי אהרן עמד בחלון ופניו לחוץ כרבע שעה, לאחר מכן פנה אלי הרה"ק ואמר כי אף שהנפטר תובע נפשות ח"ו, אולם פוסק אני כי תחשב את שויים של ביתך ומטלטליך וכל אשר לך, ואת חציים תתן לאלמנתו של הנפטר וליתומיה, ולאחר מכן החזיר שוב הרה"ק את פניו אל החלון, ולאחר שעמד כך כמה דקות נענה לי שוב ואמר: כי על אף שהמת טוען על הפסק דין בטענה כי בלאו הכי מגיע לו מחצית מהונן, ומה עם היסורים שסבלו בגינך ומיתתו, וצערם של אשתו ובני ביתו, אולם אעפ"כ אין אחר הפסק שלי כלום, אל תירא ואל תחת, רק תקיים את דברי וייטב לך, ואכן בבואי לביתי קיימתי את פסקו של הרה"ק וחשבתי את הון ביתי בסך של ארבעים אלף רובל ואת חציו נתתי לאלמנתו ולבני ביתו של הנפטר, ושוב לא בא אלי הנפטר בחלומי להטרידני.

כך סיים הלה את סיפורו ואמר: האין זה מן הנכון שאכבד אתכם במשקה כדי המלך, הלא אתם חסידיו של הרה"ק מטשערנאביל, והוא שהציל אותי מדין של מעלה, ועפ"י עובדא זה אמרתי לפרש ע"ד הרמז מה שבפרשתן סיים הכתוב "ולא תעלה במעלות על מזבחי" ר"ל שלא תצטרך לעלות לפני בית דין של מעלה להתדיין בפניהם, כי תורה לא בשמים הוא, רק "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" וכדאיאתא בתרגום "ואילין דיניא די תסדר קדמיהון" ר"ל שביד הצדיקים של מטה בעולם הזה לפסוק את הדין ואין אחר הפסק היוצא מתחת ידם כלום.

(זה השער)

התאחדות אנרכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קרית יואל – בני ברק

רני ושמחי ליעקב

מלא פינו ברכותינו ואיחולינו, וברכת מז"ט טמוּפנה שפתותינו, מריחוק מקום וקירוב לבבינו, קדם ידידינו וידיד כל חי' ע"ט סופר לשונו, מכבד את ה' בגרונו, איש האשכולות, פה מפיק מרגליות, תורה ויראה טהורה בתלמידים ללמד ולהשפיע קא זכי מן שמיא לזכות את הרבים ולעטר את עולם התורה והחסידות בספרים הק' "ברך משה" אשר לזכותו לנצח יחקק במיוחד יאתה לו התודה והברכה על עזרתו הנכונה, תמיד בכל עת ועונה, למען המדור "משולחן מלכים" בכשרון רב

האי ניהו האי גברא רבא ויקירא, תלמיד חכם ומרביץ תורה, מעמיד תלמידים הגונים לשם ולתפארה זכה לקירבה וחביבה יתירה אצל מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע ולהבחל"ח אצל מרן רבינו הגה"ק שליט"א

הרה"ג רבי יעקב ווייס שליט"א

ר"מ ישיבת פאפא

לרגל השמחה השרויה בביתו, רון שיר ושבח על שפתו

באירוסיו בנו הבה"ח מו"מ בתוי"ש כמר חיים הערש ניו

עב"ג החשובה שתחי' למז"ט ובשעטו"מ

בת ידידינו החשוב מרביץ תורה ויראה לעדרי עדרים, תהילתו בפי ישרים

הרה"ג ר' יודא בער טעללער שליט"א

מנה"ר תלמוד תורה תר"י ד'סאטמאר וויליאמסבורג יע"א

וצרופה בזה ברכתינו המרובה, בכל לשון של הודאה וחביבה, שמשמחה זו יושפע לו רב ברכות ושובע שמחות, ורב תענוג ונחת, וישכיל ויצליח בעבודת הקודש בהרמת קרן התורה והחסידות מעלה מעלה, במעשי ידיו הברוכים המפורסמים לשם ולתהילה, ועוד רבות בשנים יזכה להרוות צמאון עם סגולה, ובשכר זאת יזכה קל טרא עליה, שיתאחדו על שולחנו תורה וגדולה, עד כי יבוא שילה, בב"א.

החותמים למען שמו באהבה ובהודאה

מערכת "קול התאחדותינו"

שע"י התאחדות האברכים ד'סאטמאר

קרית יואל בני ברק יצ"ו

פרפראות לחכמה

מאמרים נהמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

כי יבוא אלי העם לדרוש אלוקים דהיינו ללמוד את המעשה אשר יעשו (וכתרגומו) למתבע אולפן לשאל תלמיד מפני הגבורה ולכן כי יהי להם דבר פי לשנים או לשלשה מהם אז "בא" אלי, מוסב על כללות ישראל שכולם באים ואז ושפתי ביני איש ובין רעהו בעלי הריב, ובוה והודעתי להם חוקי אלוקים ותורתיו שרואים הלכה למעשה כנ"ל וא"ש ובוה נ"ל בדרך צחות לפרש מ"ש ויהי ממחרת ואחז"ל שממחרת יוהכ"פ ה' דאל"כ הוי מצוי למימר שעושים כן לכפר על עוונותיהם דהכי קי"ל (מדרש שח"ט משלי י') בשעה שהחכם יוש"ב ודורש והעם עומדים הקב"ה מוחל עוונותיהם של ישראל אך זה שהי אחר יוהכ"פ ולכן שאל מדוע אתה יושב לבדך.

(חתם סופר)

☆☆☆

במדרש כששמע משה מפי הגבורה אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים פתח ואמר ברוך שלא עשני גוי, והיא פלא, ונל"פ עפ"מ שאחז"ל שלכך אמר הקב"ה בלשון יחיד אנוכי ה' אלוקיך כדי לתת פתחון פה למשה ללמד סניגוריא על ישראל במעשה העגל לומר לי ציית ולא להם, ובה יל"פ הפסוקים בתהלים (פ"א י') לא יהי לך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר אנוכי ה' אלוקיך המעלך מארץ מצרים וכי דהיינו שעי" מה שאמר הקב"ה לא יהי בך אל זר וכי אנוכי ה' אלוקיך המעלך מארץ מצרים הכל בלשון יחיד הרי בכך כאילו אמר הקב"ה למשה בפירוש הרחב פ"ך ואמלאהו עם אמתלא טובה שתוכל ללמד סניגוריא על ישראל במעשה העגל ולכן ולא שמע עמי לקולי וישראל לא אבה לי מפני שהיתה להם עילה טובה שלא לשמוע לדברי ה' כאמור, והנה בעת מעשה העגל אמר הקב"ה למשה יצעתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול" אלא שמרע"ה לא הסכים לזה וכמו דאי בגמ' (ברכות לב.) אמר משה לפני הקב"ה יש לי בושת פנים מאבותי עכשיו יאמרו ראו פרנס שהעמיד עליהם שביקש גדולה לעצמו ולא ביקש עליהם רחמים עכ"ד הגמ' ובוה יתבאר דברי המדרש כששמע משה אנוכי ה"א אשר הוצאתיך מארץ מצרים בלשון יחיד ועי"ו ניתן לו פתחון פה ללמד סניגוריא על ישראל במעשה העגל שמח מאוד שכן מעתה לא יוכל הקב"ה לכלות את ישראל ולעשות אותו לגוי גדול ולכן אמר "ברוך שלא עשני גוי" (גדול...) כיון שיש לי לימוד וכות על ישראל לאמור לי ציית ולא להם.

(אוד מוצל מאש)

☆☆☆

או יאמר ע"פ מה דכתיב (דברים ד' ל"א) "השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי" ולכן כאשר שמע משה קול ד' מתוך האש שאמר "אנוכי ד' אלוקיך" ונשאר בחיים פתח ואמר "ברוך שלא עשני גוי" כי אם היה גוי לא היה נשאר בחיים.

(דברי שאול)

וישמע יתרו את כל אשר עשה אלוקים למשה וכו', עפ"י דאי' בגמ' (ובחס ד.) עה"פ ויחר אף ה' במשה ששלטה בו מידת הדין ונטל ממנו הכהונה ונתנה לאהרן שנאמר הלא אהרן אחיך הלוי, אמר הקב"ה אני אמרתי אתה כהן והוא לוי אבל עכשיו הוא כהן ואתה לוי, ואיתא במכילתא עה"פ אחר שילוחיה שפטר משה בגט, והנה התורה"ק אמרה כי כהן אסור ליקח גרושה, ולפי"ו יבואר סדר הפסוקים כי קודם ידע יתרו שמשה עתיד להיות כהן וא"כ ציפורה שהיא גרושה אסורה לו, אבל כאשר שמע יתרו את אשר עשה "אלוקים" למשה שמידת הדין שלטה בו ונסתלק מן הכהונה א"כ ויקח את צפורה אשת משה ואע"פ שהיא אחר שילוחיה יקחנה כיון דאינו כהן ומותר בגרושה.

(תנוכת התורה)

☆☆☆

עתה שמוע בקולי איעצך ויהי אלוקים עמך, וקשה דמשמע דעד עכשיו ח"ו לא ה' אלוקים עמו אתמהא, ויש לומר עפ"מ דמקשה בזה"ק איך תוכל השכינה להתייצב בעדת הדיינים בשעת המשפט הלא מבואר במשנה (אבות פ"א) כשיהיו בעלי דינים עומדים לפניך יהיו בעיניך כרשעים, וא"כ אין אני והוא יכולים לדור במקום אחד, ומתרג' שם דבשעה שהבעלי דינים יוצאים לחוץ והדיינים נושאים ונותנים בדין או שכינתא ביה שריא, וזהו שאמר לו יתרו מדוע אתה יושב לבדך דאם משה הוא דן יחיד או א"צ לישא וליתן בדין וא"כ א"צ הבעלי דינים לצאת חוצה ואיך תוכל להיות השראת השכינה אצלו, ואשר על כן פתח פיו בחכמה ואמר שתקח עמך דיינים ואז ממילא צריכים הבעלי דינים לצאת החוצה בשעה שתיהיו נושאים ונותנים ואז יהיה השכינה עמך, וזהו איעצך ויהי אלוקים עמך.

(עדות ביהוסף)

☆☆☆

מדוע אתה יושב לבדך וכו', ורבו הדקדוקים בפסוקים אלו, וי"ל דיתרו בא ממנ"פ על משה ואמר מה הדבר הזה אשר אתה עושה לעם ובמאי עסקינן, אי בדיני נפשות א"כ מדוע אתה יושב "לבדך" דייקא הלא לזה לא מהני היותו מומחה אלא בעינן כ"ג דיינים (סנהדרין ב' ע"א) ואי בדיני ממונות מדוע מן הבורק "עד הערב" הרי גומרים אפי בלילה (שם ל"ד ע"א) ועוד מדוע "כל העם" ניצב עליך אם יש דין ודברים בין ראובן לשמעון, ואי קעסיק ללמוד תורה עם העם, מדוע אתה יושב לבדך וכל העם ניצב עליך, הלא קי"ל (מגילה כ"א ע"א) שלא יהי שונה לתלמידיו ע"ג פרקע והוא יושב ע"ג כרים וכסתות והיתה תשובת משה רבינו ע"ה כי בשעה ששנים מתעצמים לדין אוי כל ישראל באים עמהם כדי לשמוע הלכה מפי משה וללמוד ממנו הלכה למעשה, וא"כ ע"כ הוא יושב כדיין היושב והם יעמדו כתלמידים (וגוהו דהרב לא ישב כשהתלמידים עומדים שאני הכא שהוא דין היינו נמי טעמא שמן הבורק עד הערב ואינו דן בלילה אע"פ שלהלכה גומרים בלילה כי קשה לכל העם לעמוד לפניו גם בלילה ללמוד תורה ולכן פטרם מלפניו) וכל זה מדקדק היטב בתשובתו

**עניינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים**

ודרשת והקרת

בענין האם יציאת נשמתן של ישראל במתן תורה אסר את נשותיהן

לשאלו שאלה כזאת, כי יש לומר אשת רעהו אסורה ולא אשת מלאך, שכולן רחוני ולא גופניי.

ובשו"ת מהר"י אסאד (ח"ב סי' ד') השיג על ד' התרומת הדשן שלדבריו נמצינו למידין שהפסוק אשת רעהו ממעט ולא אשת מלאך, ושליטת המלאך מדין קידושין אינה לבד שלא יתא יכולת לו לגרום חלות קידושין, אלא גם כאשר גרם חלות קידושין כשהיה עדיין איש כמו באליהו שקידש את אשתו בעודו איש ונהפך למלאך נפקע הקידושין מאשתו, א"כ אמאי בעינן קרא ולימוד מיוחד (בקידושין ג) שמיתת הבעל מתיר תיפוק ליה מהאי טעמא דאשת רעהו אמר רחמנא ולא אשת המת, כי הלא אשה זו כבר אינה בגדר אשת רעהו ולא אשת שום נברא, כי כמו שמלאך אינו בגדר רעהו כך גם המת אינו בכלל רעהו, לכן כתב שעל כרחק צ"ל בד' התרומת הדשן שדווקא אשת מלאך אינה בכלל אשת רעהו, כי מי שנהפך למלאך נשלל ממנו גדר רעהו, כי שוב לא יחזור כלל להתגשם וגם לא בתחיית המתים, כי מעלין בקודש ואין מורדין, משא"כ על ידי המיתה לבד שהאדם עדיין בגדר רעהו על שם העבר וגם על שם העתיד, שיחזור ויחיה בגופו, נשאר זיקת האשת איש, עיי"ש.

והרבה אחרונים וכן בס' יהושע (פסקים וכתבים סי' שלב) כתבו שאפי' אם נמעט מלאך מדין רעהו, אין המיעוט כי אם שלא יוכל לגרום אישות וחלות קידושין כשהוא מלאך, אמנם אם כבר חל הקידושין בעודו בר אנוש ואח"כ נתעלה למלאך, אין למדים מפסוק זה שקידושו אינם קידושין, והשיגו על דברי התרומת הדשן דמדאיצטריך קרא מיוחדת שמיתה מתרת משמע דאי לאו הכי לא היתה מתרת, והעליה לשמים אינה בכלל מיתה שתגרום היתר להאשה לקנות את עצמה.

והמנחת חינוך (מצוה רה) מביא דברי התרומת הדשן ומבאר על פי שיטת רש"י (יבמות מט) שבכל ענין שאין קידושין תופסין בה, אם יצויר שהאשה תהיה תחת בעלה נפקע הקידושין ממילא, ע"ש, וכמו כן לענינינו כיון שאין קידושי מלאך תופסין, אם נתעלה האדם למלאך לאחר שקידש את אשתו, הקידושין נפקע מאליו.

הנה ידוע מה שדנו האחרונים בספריהם על פי מה שאמרו חז"ל (שבת פח) כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצתה נשמתן של ישראל וכו' וכו' והוריד להם הקב"ה טל שעתיד בו להחיות מתים והחיה אותם וכו', עיי"ש.

ומבואר במפרשים (עין בתשו' חת"ס יו"ד סי' שלו) שבאותה שעה היה מיתה גמורה, והיו מטמאין טומאת מת, והחזרה לתחיה היתה כמו שיהיה לעתיד לבוא בתחיית המתים, ועם כל זאת מצינו שלאחר מתן תורה נאמר להם (דברים ה. כו) "שובו לכם לאהליכם" והותרו נשותיהם, ולא הוצרכו לחופה וקידושין חדשים, ולכאורה הרי שנינו במשנה (קידושין ב.) שמיתת הבעל מתרת את האשה מאיסור אשת איש, דאיתא וקונה את עצמה בשני דרכים בגט ובמיתת הבעל, א"כ לכאורה הרי נפקעה קידושין הראשונים, והאיך שבו אל נשותיהם בכראשונה.

ואין לומר שעשו קידושין חדשים, דא"כ איך אמר להם שובו לכם לאהליכם מאחר דפקע אישות שלהם הנה עתה כל איש היה יכול לישא אשה אחרת שרוצה בה וכל אשה היתה יכולה להתקדש לבעל שתחפוץ בו, אלא על כרחק שלא פקע האישות ולא היו צריכין קידושין חדשים.

ויצוין דהחת"ס בתורת משה (ואתחנן) עה"פ שובו לכם לאהליכם וגו', מביא ד' הגמרא בע"ז שבא הכתוב להזהירם על מצות עונה ע"ש. ומבאר דכיון דבשעת מתן תורה יצתה נשמתן, א"כ הוי אמינא דבטל להו חיתון ואין עוד מצות עונה, ע"כ בא הכתוב להזהירם על מצות עונה.

ומכאן הביאו רא"י לשאלה אחרת שנתחבטו בה האחרונים, אודות אשת אליהו או אשת רבי יהושע בן לוי שעלו השמימה בחייה, מה דינם אם מותרים לינשא לאחר מחמת הדין של מיתת הבעל המתרת את האשה להנשא לכל העולם, או מכיון שלא היה מיתה טבעיית לא היה כאן מיתה שיפקע הזיקה ביניהם, וא"כ אסורין לעולם להנשא לאחר.

ובתרומת הדשן (פסקים סי' קב) נשאל אודות אשת אליהו ואשת ריב"ל, והשואל כותב שם: שהוא נפקא מינה לדורות אם יזכה אחד למעלה נשגבה זאת בחיים חיותו כמו אליהו וזכר לטוב ור' יהושע בן לוי, האם אשתו תהא מותרת לאחרים, וכתב להשיב חז"ל: תמיהני טובא למה טרחת

ובס' בן יהודע (שבת שם, ומגילה ז.) פושט ספיקו של החיד"א ז"ל הנ"ל על אשתו של ר' זירא, ממתן תורה דהרי יצאה נשמתו, והאיך שבו אל נשותיהם בלי קידושין חדשים, ואין לומר שבאמת נפקע הקידושין הראשונים ועשו קידושין חדשים, דא"כ לא היה מן ההכרח שכל אחד ישוב לאשתו כבראשונה הרי היו יכולים כל אחד לינשא מחדש לכל אשר יחפוץ, ועוד אפי' שוודאי משה רבינו נשאר חי, מ"מ צפורה אשתו למד' יתרו קודם מתן תורה בא הרי היתה שם, וא"כ הרי וודאי יצתה נשמתה, וא"כ לא נשאר לה שום אישות עם בעלה, וא"כ למה נתרעמו אחרן ומרים על משה שפירש ממנה, ע"כ נראה דבוודאי לא פקעה הזיקה ולא היו צריכין לקדש קידושין חדשים.

וכן בתשו' רב פעלים (ח"ב ח"מ ס"י ב) חולק ע"ד הכנסת הגדולה, ומחלק בין חזרה לתחיה ע"י נס או ע"י תחיית המתים, דבתחיית המתים לא יחזור לתחיה רק הנשמות ולא הגופים, כי הגופים הראשונים יוכלו לגמרי, כי גם אלו הצדיקים שאין רמה ותולעה שולטת בגופם יחזרו לעפר שעה אחת קודם התחיה, והרי עיקר חלות הקידושין הוא על חלק הגוף של האדם, כמו שאר קנינים גשמיים, וחלק זה הרי מתבטל לאחר מיתה, ואילו כלפי גופים החדשים לא היה עדיין חלות קידושין, ומשא"כ בחזרה לתחיה מיד אחר המיתה ע"י נס הרי הגוף לא נשתנה כלל, לכן אפשר שחוזר קנין הראשון לקדמותו.

גם בתשו' לבושי מרדכי (מהדו' תנינא אהע"ז ס"י יב) מביא ספיקת החיד"א, והשואל רצה להביא ראיה ממתן תורה שהותר להם נשותיהם וכד' הבן יהודע הנ"ל, וכתב דהוא תלוי בחקירת הפרשת דרכים אי דינם קודם מתן תורה היה כישראל או כבן נח, ועוד מוסף דהראיה יתכן מעצם הצווי דשובו לכם לאהליכם, דדרשי' בגמ' דאתאי למצות עונה, ואינימא דנפקעה הזיקה של הבעל איזה מצוה שייכת כאן.

בתשו' נפש חיה (אהע"ז ס"י ג) מביא ספיקו של הברכ"י וכתב די"ל דאינו דומה היתרה של אשה במיתת הבעל להיתרה ע"י גט, דכריתות של גט כריתות גמורה היא, אמנם במיתת הבעל יש להסתפק שלא היתרה התורה מיתת הבעל כי אם כל זמן שהוא מת, דהיתר מיתת הבעל הוא על כל שעה ושעה שהבעל נעדר מן העולם, וכשחזור לתחיה חוזרת האשה ונאגדת בו ונאסרת, עיי' ש"ס דיסוד הספק הוא בגדר מיתת הבעל.

והאבני נזר (חאהע"ז ס"י נו) בתשו' להגאון הנ"ל הרבה לתמוה על דבריו, דלא יתכן לומר יסוד כזה, וגם מיתת הבעל הוא כריתה גמורה כמו הגט, ע"ש.

ולעניינינו באותה שעה בשעת מתן תורה היה מיתה רגילה, ואכן חזרו לחיות בגופם כבראשונה, וכמוכן שהדבר תלוי בכל האמור, לדברי החיד"א היו צריכין קידושין חדשים, ואילו לדברי הרב פעלים לא הוצרכו קידושין חדשים, וכן לפי"ד הנפש חיה, ודו"ק.

ועוד העירו האחרונים על דבריו (עיין בקובץ שיעורים ח"ב ס' כח, ובשו"ת חסד לאברהם תנינא אהע"ז ס' כח) דלאמיתו של דבר מהילפותא שמיתת הבעל מתרת, נמצינו למידין כל העדר של בעל מן העולם הזה, ואין כוונת התורה להתיר דווקא ע"י מיתה טבעית, כי לשון מיתה כוללת העדר האדם מן העוה"ז בכל אופן שהוא, יתר מכן, יתכן כי למסקנת הגמ' עיקר היתר מיתת הבעל הוא מכח הסברא "הוא אסרה והוא מתירה", אלא שהגמ' נתקשה משאר דיני עריות הנשואים באיסורם גם אחרי מיתת האוסר, והיה מקום לומר דילפי' אשת איש משאר עריות שגם באשת איש לא תהא האשה מותרת במיתת הבעל, ומכח הילפותא של הגמ' למדנו שאין הדבר כן, ולא ילפינן אשת איש משאר עריות, ונשאר הסברא הוא אסרה והוא מתירה כקדמותה, ומכח סברא זו ניתרת האשה על ידי כל סוג ואופן של העדר הבעל, וגם ע"י העליה לשמים. נפקע האישות.

ולדבריהם אפי' אי לא נימא כד' התרומת הדשן שאליהו נתהפך לכולו רוחני, ואפי' אי נימא שנחשב בכלל רעהו, אעפ"כ אשתו מותרת לכל אדם, מאחר שכל העדר בעל מן העולם מתרת את האשה.

והכנסת הגדולה (בהגהות על הטור אות ב') יצא לדון כשיחיו המתים ותחיה אשת אליהו ור' יהושע בן לוי אם מותרת לינשא, כי כל זמן שהבעל חי אף שהאשה כבר נפטרה לא נפקעה זיקתה מן הבעל, ועיין שם שמבאר שהשאלה היא דייקא אם תחיית המתים תהיה בחיי הבעל, דאם כבר מת הבעל אחר מיתתה, הרי מיתתו הפקיע הקידושין, ומסיק התם: וסבור אני, דאם מתה האשה תחת בעלה מיתה וודאית, ושוב חיתה ע"י נביא, כמו אליהו לבן הצרפית ואלישע לבן השונמית, דלא פקעה זיקת הבעל מעליהואינה יכולה להנשא לאחר, ומביא ראיה מהעובדא דאשת רבי חנינא בן חניכאי (בכתובות סב) שר"ח החיה אותה ברחמים, ע"ש באריכות.

אמנם בברכי יוסף (אהע"ז ס"י יז סק"א) דן במקרה כעין הנ"ל במ"ש בגמ' מגילה (ז) רבה ור' זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי, איבסוס קם רבה ושחטיה לר' זירא, למחר בעי רחמי ואחייה וכו', וכתב ויש להסתפק אשת ר' זירא כי נשחט בעלה ומת, וודאי פקעה קידושיה והותרה לשוק, וכי חיה ר"ז למחר היה צריך לקדש אשתו מחדש דפנויה היא, ודמי למחזיר גרושתו דבעי קידושין חדשים, דקידושי קמאי נדרו והלכו בגט ופנים חדשות באו לכאן, וה"ה בזו שמת בעלה הנה מיתתה מתירה לכל אדם, וכי הדר חי מילתא חדתא היא, או דילמא הא דאשה קונה עצמה במיתת הבעל היינו דווקא כשמת ונשאר מת, אך כשלא נקבר וחי ע"י נביא או חסיד, אגלאי מילתא למפרע דאותה מיתה לא היתה מיתה כמות כל האדם, ולא פקעי קידושי קמאי ואשת איש, ובעלה כאשר חי מותר בה מיד כאשר היה לפני מותו.

פניני התורה

פנינים והידושים בגמרא מס' פסחים
הנלמד במסגרת חבורת "סודי התורה"

אין אליהו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים

טובים, א"כ לכאורה דברי חז"ל אלו סתירה עם אחד מהעיקרי אמונה בביאת המשיח ח"ו.

ומכח קושיא זו כתב בטורי אבן (ר"ה יא): לחדש ולחלק שהבטחה זו תלויה באיזה אופן יבוא משיח לגאלנו, דהנה מבואר בגמרא (סנהדרין צח.) זכו אחישנה, לא זכו בעתה, ומה שמובטח לנו שאין אליהו בא בערבי שבתות וימים טובים נאמר רק בזמן של 'אחישנה', אבל אם יהיה הגאולה בזמן של 'בעתה' אז יבוא אליהו אפילו בערבי שבתות וימים טובים, דכיון דהגיע זמן הגאולה שוב אי אפשר להתמהמה אפילו רגע אחד עיי"ש.

והנה בהשמטות העיר על חידושו מהבריאת בסוגין (הג"ל) דמשמע שבכל אופן לא יבוא אליהו בערבי שבתות וימים טובים, דאי לאו הכי רק שבאופן של 'בעתה' כן יבוא אליהו בערבי שבתות וימים טובים, א"כ עדיין קשה לחכמים שמא יהיה הקץ של 'בעתה' ויבוא אליהו בערב שבת ויו"ט, וא"כ לא ישרפו התלויות, ולמה נחשוש רק על הקיץ של אחישנה ולא על בעתה.

ובקונטרס אחרון על הטורי אבן תירץ שהחכמים החולקים על רבי יהודה סוברים כרבי אליעזר שבתשרי עתידין להגאל, ולא כר"י שבניסן עתידין להגאל, וזמנים הללו מיוסדין על הזמן של 'בעתה', ולכן על 'בעתה' אין לחשוש כלל שיבוא בערב פסח, ומה שנשאר רק החשש של 'אחישנה' ע"ז יש ההבטחה שאין אליהו בא בזמנים אלו.

**מי לא מוותר על הכנות של שב"ק לקבל משיח
צדקינן**

בקובץ שיעורים כתב להקשות דלכאורה קשה הא מותר להתענות בשבת תענית חלום, משום שהתענית עונג הוא לו שדעתו מתיישבת עליו, וה"נ

בגמרא (דף יג.) "דתניא ארבעה עשר שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת, ושורפין תרומות טמאות, תלויות [תרומות שהן ספק טמאות ספק טהורות], וטהורות... אמרו לו [תרומה] טהורות לא ישרפו [בערב שבת, הואיל ולא הגיע זמן לבער ו] שמא ימצאו להן אוכלין, אמר להן כבר בקשו ולא מצאו [כלומר כל מי שעשוי להתארח אצלם כבר התבקשו על ידי בעל החמץ מערב שבת, שהוא יודע ובקי מי בתוך העיר עשוי לבוא אצלו, ומי שנמצא מחוץ לעיר ודאי לא יבוא בשבת]. אמרו לו שמא חוץ לחומה לנו [כלומר יתכן שכהנים אורחים ישהו בליל שבת מחוץ לעיר בתוך התחום, ויכנסו לעיר בתוך השבת, ונמצא שיש צד למצוא בשבת עצמה אוכלים נוספים [תרומת החמץ], אמר להם לדבריכם [שחוששים לחשש רחוק זו] אף התלויות [התרומות שהן ספק טהורות ספק טמאות] לא ישרפו [בערב שבת לפני זמן ביעורן] שמא יבוא אליהו ויטהרם, אמר לו כבר מובטח להן לישראל שאין אליהו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורח" [שהיתה ביאתו בזמנים אלו גורמת לישראל, שהיו צריכים להפסיק את עיסוקם בהכנת צרכי השבת כדי לקבל את פניו, וא"כ אין לחשוש שיבוא אליהו בשלשה עשר בניסן שהוא ערב שבת, ובארבעה עשר בניסן בשבת שהוא ערב יום טוב].

אחכה לו בכל יום שיבוא

הנה אחד מ"ג עיקרי אמונה הוא "שאחכה לו בכל יום שיבוא", ומבואר בגמרא שיום לפני ביאת משיח יבוא אליהו לבשר הגאולה, כמו שנאמר "הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא, לפני בוא יום הגדול והנורא וגו', ואם אליהו הנביא אינו בא בערבי שבתות וימים טובים, הרי משיח לא יבוא בשבתות וימים

שנזכה לקבל משיח צדקינו

פעם בשנת השמיטה עשה מרן הגרי"ז זצ"ל שטר פרוזבול בפני הבד"צ של העדה החרדית, בביתו של הראב"ד מרן הגאון רבי זעליג ראובן בנגיס זצ"ל כסיימו איחל לו הגרי"ד יונגרייז שיזכה ללכת לקבל פני משיח...

שאלו מרן הגרי"ז מניין אתם יודעים שיהיה דבר כזה שילכו לקבל את פני משיח???

כעבור זמן הראה רבי דוד יונגרייז את דברי רש"י בעירובין על הא דאיתא בגמרא שאין אליהו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורח, וברש"י פירש מפני הטורח שמניחין צרכי השבת והולכין להקביל את פני משיח.

(עבודות והנהגות לבית בריסק, ח"א עמוד שלט).

לשנה הזאת בירושלים

מסופר שכשהלך השר שלום מבעלזא זי"ע לשאוב מים שלנו לאפיית מצות באור לארבעה עשר, אמר יהי רצון שעוד נזכה בשנה זו להקריב קרבן פסח, וכי תימא הלא אמרו חז"ל אין אליהו בא בערבי שבתות ויו"ט, אעפ"כ יהי רצון שיבוא היום, ואליהו התשבי אשר יתרץ כל הקושיות ואיבעיית יתרץ גם קושיא זו. (י"ג אורות ח"ב).

*

ובקובץ אוצרות ירושלים (חלק עג סימן תשפג) הביא דסיפור זה היה נוהג הרה"ק מהר"א ז"ל לספר בעת שאיבת מים שלנו עבור מצות של ערב פסח והמשיך לומר בזה הלשון העולם אומר שא"ז ז"ל חשיב שתשבי יתרץ שאלה זו, אך אין זה שכך תשובתו היתה, שרק יבוא ואני כבר אתרץ זאת עכ"ד.

אין לך עונג גדול מזה לכל ישראל שיבוא אליהו לבשרם הבשורה, ובוודאי לא גרע עונג שבת זה מתענית חלום, וצריך לומר הכונה שאם זמנו לבא בערב שבת יקדים לבוא ביום שלפניו כדי שלא יתבטלו מהכנת שבת.

פזמון אליהו הנביא

כתב הטור (א"ח סימן רצה) "ורגילין להזכיר אליהו הנביא במוצ"ש" ופירוש בעל העיטור הטעם לפי שהוא עתיד לבשר הגאולה, עכ"ל וכעין זה כתב בסדר היום וז"ל והטעם כדאיתא בגמרא דאין בן דוד בא לא בערב שבת ולא בערבי יו"ט, אבל אחר שעבר השבת הרי הו הזמן שיבוא, ומזכירין אנו אליהו שהוא המבשר, וא"ת א"כ למה אין אנו מזכירין אותו במוצאי יום טוב וכו', צ"ל דאין צריך להזכירה כל ימי השבוע אחרי שהזכרנו אותו בתחילת השבוע ומתפללין עליו לכל אותו שבוע, עיי"ש. [וע"ע בב"ח שם].

כשחל ערב פסח בשבת יכול לבוא אליהו

כתב בספה"ק מנחם ציון (להרה"ק מהרמ"מ מורימינוב זי"ע, פרשת צו) דלכן אומרים הפטורת 'וערבה' בשבת הגדול דוקא כשחל בו ערב פסח, כי אחז"ל אין אליהו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים כי העם טרודים, והגאולה תהיה ביום ט"ו ניסן, וכמ"ש בניסן עתידין להגאל, ואליהו יבוא יום קודם, דכתיב הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' וגו' ואיך יבוא בערב פסח דהעם טרודים, אלא ודאי שיהיה אז שבת ערב פסח ואין העם טרודים, [שהרי אסור להכין משבת ליו"ט] ולכן אומרים אז הפטרת וערבה שכתוב שם פסוק זה.

- 1 קהילות אפטיילונגען 2 מודעות וחדשות
- 3 חוק-אפי' 4 דברות קודש 5 מסיכות
- 6 שיעורים ודרשות 7 חק וחור' 9 מערכת

למאמר נחמתי

718-504-2188 **ברוקלין**

845-537-6660 **קרית יואל**

845-694-4550 **מאנסי**

020-8002-9580 **לאנדאן**

0164-420-8878 **מאנטשעסטער**

718-305-6942 212-444-9899

צו ספאנסערן \ אדווערטייזן רופט:
718.554.7519

718-305-6942 • 212-444-9899

לקט חידושים ופלאפולים במסכת פסחים
מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

משולחן גבוה

תירוצים על קושיית כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שהשמיע לתלמידי ישיבה"ק ביום א' שמות העל"ט - טרם נסיעתו לפאלם ספרינגס

על ביטול חמץ שאינו ידוע ועל השריפת חמץ הידוע, והקשה מרן שליט"א דממ"נ אם קאי על הביטול הרי הביטול אינו מטעם השבתה ואם קאי על שריפה הרי שורפו למחרת וא"כ יש בה שיהיו וצריכין לברך בלמ"ד ע"כ קושיית מרן שליט"א.

ועתה נבא אי"ה לבאר פירושים אחרים בדברי הרא"ש, ולפ"ז הכל יובן בעזהש"י, דהנה אם נפרש הרא"ש במש"כ בשם הר"ת כפשוטו דהחילוק הוא בין שיהיו דהיינו שנמשך המצוה לזמן מה, קשה לי כמה דיוקים קטנים, א' - מהו השיעור הלזה שיקרא על ידו שיהיו, ב' - ועל מה שמתרץ הרא"ש בקריאת המגילה שאין בה הפסק קשה וכי בסוכה ותפילין יש בה הפסק, ג' - מאי היה קושיות הראשונים משופר ות' הרא"ש מהפסקה וכי לא ידעו דשופר נמשך לזמן מה, וכן עוד כמה דיוקים בלשון הרא"ש שאינם מובנים לפי זה, ע"כ נראה לי לבאר פי' אחר, וכן נראה מתוך לשון פי' הרבינו דוד שמביא דברי הר"ת מספר הישר, וזהו דישנם מצוות כגון סוכה ותפילין וכדו' דהמצוה לא נגמרת וכל רגע ורגע נתוסף חיוב חדש לקיים המצוה עוה"פ כגון סוכה דבכל רגע ורגע מקיים המצוה אך לא נגמר רק צריך לקיימה עוה"פ ע"כ מברכין בלמ"ד שפירושו להמשיך המצוה משא"כ לולב וכדו' שעד שלא קיים המצוה בשלימות לא עשה ולא כלום וברגע האחרון נגמר הכל ע"כ מברכין בעל, וע"כ הוקשה להרא"ש משופר דנגמר ג"כ בפעם אחת כל המצוה ולמה מברכין בלמ"ד ות' הרא"ש דיש שני פירושים בשיהיו א' - כנ"ל דהמצוה לא נגמרה בפעם אחת ב' - אם שלימות המצוה הוא רק בתנאי שמפסיק באמצע ג"כ מיקרי שיהיו וצריכין לברך בלמ"ד.

וע"כ בביעור חמץ שהרמ"א פוסק דאע"פ שטוב לשרוף ביום יכול לשרוף בלילה א"כ שלימות המצוה הוא ג"כ אם שורף בלילה, וג"כ נגמר אז בפעם אחד כל המצוה שפיר יכולין לברך על ביעור חמץ.

מכתב ששלח הבה"ח כמר יקותיאל יהודה טייטלבוים הי"ו בן הגאון הצדיק אב"ד ור"מ דקהילתינו וויליאמסבורג שליט"א לק"ז מרן רבינו הגה"ק שליט"א, בו כתב לתרץ הקושיא שהקשה רבינו לתלמידי הישיבה, ומרן שליט"א משיב לו בתשובה מאהבה:

בעזהש"י

אל מול פני הוד כבוד קדושת מרן זקנינו רבינו שליט"א

הנה נא הואלתי לגשת בקודש לבא לבאר ולתרץ הקושיא החזקה שהקשה מרן שליט"א טרם נסיעתו למקום נופש ותהלה לקל הקושיא עשתה לה כנפיים ונתפשטה כלהב אש בנעורת ונתוספו ספסלי ביהמ"ד בפלפולא דאורייתא ורואים קבוצות קבוצות בחורים עומדים ומפלפלים אף בעת ארוחת הבוקר והפסקת צהריים זה מתרץ וזה מקשה ותהלה לקל והאלקים אנה לידי ואבא לתרץ ג"כ כפי אשר עלתה ברעיוני בחמלת ה' עלי.

טרם אבא אל הביאור נחזור על הקושיא בקוצר אמרים דהנה הרא"ש בפסחים מביא בשם ר"ת טעם בברכות למה פעמים מברכין על ופעמים בלמ"ד ומבאר החילוק דמצות שיש בהן שיהיו בהמצוה מברכין בלמ"ד ומצות שאין בהם שיהיו מברכין בעל, והקשו הראשונים דבמגילה יש ג"כ שיהיו דנמשך לזמן מה ועכ"ז מברכין בעל וכן להיפך בשופר שאין בו שיהיו מברכין בלמ"ד ומתרץ הרא"ש דשופר יש בה שיהיו להפסקה דעיקר מצות שופר על סדר הברכות, משא"כ מגילה אין בו הפסק, ע"כ והנה יש פלוגתא בין רש"י להר"ת אי ביטול הוא מטעם השבתה אי מטעם הפקר והר"ת והרא"ש סוברים דביטול הוא מטעם הפקר, והנה הרא"ש מקשה למה מברכין בבדיקת חמץ על ביעור חמץ בבדיקה לא מטעם השבתה הוא ומפרש דקאי

ותפילין וטלית שהעיקר הוא התוצאה להיות מעוטר עם המצוה, וע"ז מברכין בלמ"ד ומדויק שפיר לשון הרא"ש כמו שכתבתי לעיל, משא"כ אלו המצוות שהעיקר הוא הפעולה כגון לולב וכדו' מברכין בעל, והיינו דקא קשיא להו משופר דדמיא למצה דהעיקר הוא הפעולה, ותי' הרא"ש דכיון דתקנה על סדר הברכות וכמו שאמרו חז"ל (ר"ה ל"ד): אמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות זכרונות שופרות מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שתעלה זכרוניכם לפני ובמה בשופר וכמו שכתב הריטב"א שם דף מ"ז דתכלית השופר הוא העלאת התפלה וע"כ דומה הוא כאילו התכלית הוא התוצאה ושפיר יכולין לברך בלמ"ד.

והנה המנחת חינוך במצוה מ' מבאר דלשיטת רש"י דביטול מטעם השבתה וא"כ קשה קושית התוס' דאי אפשר לקיים המצוה קודם שעה שישיית, ואחר שעה שישיית אי אפשר לבטל, וע"כ סובר רש"י דמצוות עשה דתשביתו הוא בשב ואל תעשה וא"כ בהגיע שעה שישיית ממילא נתקיים המצוה, משא"כ תוס' שמקשה על רש"י ולא מתרץ כן ע"כ סובר דהמצוה הוא בקום ועשה, והנפק"מ כתב שם המנחת חינוך אי צריך לדאוג שיהי' לו חמץ כדי שיוכל לבערו וכן אי נשים חייבות בזה עיי"ש וכן אם נעשה לאו הניתק לעשה עיי"ש באריכות דבריו, ולפי דברינו נוכל לומר דהנפק"מ הוא אי העיקר הפעולה או התוצאה דאם הוא בקום ועשה העיקר הוא הפעולה ולשיטת רש"י דהוא בשב ואל תעשה העיקר הוא התוצאה, ולפ"ז מובן דכבר ביארתי דעיקר החילוק שבר"ת בטעם הברכות הוא אם העיקר הוא הפעולה או התוצאה ור"ת לשיטתי' דהעיקר בביעור חמץ הוא הפעולה ובמילא שפיר יכולין לברך על ביעור חמץ אף אם שורפין למחרת ודו"ק.

ואגב אזכיר מה שהוקשה לי כאן בסוגיא דתשע צבורין (פסחים דף ל): דאינתא בגמרא תשע ציבורין של מצה ואחד של חמץ ואתא עכבר ושקל ולא ידעינן אי מצה שקל אי חמץ שקל היינו תשע חניות פירש ואתא עכבר ושקל היינו סיפא דתנן תשע חניות כולן מוכרין בשר שחיטה ואחת מוכרת בשר נבילה ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהן לקח ספיקו אסור ובנמצא הלך אחר הרוב, שני ציבורין אחד של חמץ ואחד של מצה ולפניהם שני בתים אחד בדוק ואחד שאינו בדוק ואתי שני עכברים אחד שקל מצה ואחד שקל חמץ ולא ידעינן הי להאי עייל והי להאי עייל היינו שתי קופות דתנן שתי קופות אחת של חולין ואחת של

אך התקשתי מאוד בזה דלשון הרמ"א דטוב שישרוף ביום א"כ באמת לכתחילה ושלמיות המצוה הוא שישרוף ביום רק אם רוצה בדיעבד יכול גם בלילה ולכאורה בשופר ג"כ כן דבדיעבד יוצא בתקע בפעם אחת ומ"מ מברכין בלמ"ד ולמה, אלא ע"כ צריכין אנו לתרץ דאם לכתחילה צריך לקיים המצוה בהפסקה צריכין לברך בלמ"ד והדרה הקושיא לדוכתא, ועוד קשה דברא"ש משמע בפ"י דמן התורה לא מקיים המצוה לפני שעה ששית א"כ יש שפיר קפידא שישרוף עכ"פ מן התורה בהפסקה. אלא נ"ל לתרץ הרא"ש ביתר ביאור ובדרך

אחר לגמרי דהנה חקרו האחרונים (בשו"ת להורות נתן ח"י ס"י"ב ובצפנת פענח) אי מצות תפילין הוא שיקשור עליו התפילין דהיינו המעשה והפעולה, או עיקר המצוה הוא התוצאה דהיינו שיהא מעוטר בתפילין, ובשו"ת להורות נתן שם חילק להרמב"ם בין של יד לשל ראש ולהרא"ש בשניהם המצוה הפעולה וע"כ תלה בזה הפלוגתא בין הרמב"ם והרא"ש אי צריכין לברך על השל ראש בנפרד, עיי"ש באריכות דבריו, וקשיא לי טובא בזה א' - דא"כ מאי קאמר כאן הרא"ש בפסחים שמשו"ה מברכין להניח תפילין דיש שיהיו ולדברי הנ"ל המצוה הוא ההנחה ובמעשה ההנחה אין בו שיהיו עכ"פ כמו קריאת מגילה ולדבריו למה מברכין להניח בלמ"ד, ב' - לשון הרא"ש שכתב .יש בהן שיהיו והלשון מורה על כך להיות מעוטר בתפילין עכ"ל והרי לדבריו אין המצוה להיות מעוטר, ועוד בדברי החת"ס דלדברי הר"ת מובן למה מברכין על של יד להניח דיש יותר שיהיו בשל יד מבשל ראש דצריך להיות מעוטר בשניהם, ולדבריו צ"ע קצת דבעצם מעשה ההנחה אין נפק"מ גדול בין של יד לשל ראש, ע"כ נראה לי לומר היפך מדבריו שהרא"ש סובר דאף בשל יד המצוה הוא התוצאה דהיינו להיות מעוטר ובהו מדויק לשון הרא"ש שכתב להיות מעוטר כנ"ל ובהו נוכל לפרש הפלוגתא בין ר"ת ורבינו אליהו (מס' מנחות) אי יש מצוה לקשור בכל יום תפילין, דהר"ת לשיטתי' דאין צריך לקשור בכל יום אלא מאי ע"כ המצוה התוצאה משא"כ רבינו אליהו סובר דאין עיקר המצוה אלא הפעולה ע"כ צריך לקשור בכל יום ועי' בחת"ס כאן בסוגין שפי' ג"כ כעין זה עיי"ש.

ובזה נבא אל הביאור דמש"כ הרא"ש - שיהיו - אין הפירוש שזה הוא החילוק המכריע זה אינו כמו שהוכחתי לעיל אלא יתכן לומר דמש"כ הרא"ש - שיהיו הפי' שהוא ההוכחה באיזו מצוה מדובר כאן אם המצוה הוא להיות מעוטר ולהיות עם המצוה אי לאו, והיינו אם העיקר הוא התוצאה כגון סוכה

ולמה יאמר בלי טעם דתלייה וצע"ג (שוב ראייה בחידושי רעק"א שהקשה ג"כ קרוב לזה ע"ש).

כה דברי נכדו השותה בצמא את דבריו ומצפה לתשובה מאהבה הק' יקותיאל יהודא טייטלבוים

פה מתיבתא הקדושה תורה ויראה דרבינו יואל דסאטמאר קרית יואל

תשובת מרו רבינו שליט"א:

ב"ה, אור ליום ב' בא תשע"א לפ"ק פה פאלס ספרינגס יצ"ו

שלו וכת"ס לאהובי נכדי הב' המופ' בתו"ש כש"ת יקותיאל יהודא נ"ו

מכתבך לנכון הגיעני ונהנתי מאד בראותי שהנך שוקד והוגה בדברי תורה להבין בעיון ומפלפל בסברא נכונה לתרץ הקושיא שהצעתי לפני בחורי חמד בישיבתינו הק' טרם נסיעתי ובעצם הקושיא נא לעיין בחי' חת"ס על סוגיא זו שכתב לבאר ענין זה וגם דבריו צריכים ביאור.

תרומה ולפניהם שני סאין אחד של חולין ואחד של תרומה ונפלו אלו לתוך אלו מותרין שאני אומר חולין לתוך חולין נפלו ותרומה לתוך תרומה נפלה, עכ"ל הגמרא, ומשמע מתוך הגמרא (להלן בסוגייו) והמפרשים שסברת אני אומר אינו מטעם חזקה אלא מטעם תלייה להקל.

והנה בתוס' בד"ה היינו תשע חניות הקשה וז"ל לפי מה שפ"ה לענין בדיקה לא נהירא לר"י דהיכי מייתי ראי' מתשע חניות דהוי ספיקא דאורייתא ואזלינן לחומרא והכא ספיקא דרבנן הוא כדאמרינן בסמוך מיהו י"ל דאיירי כגון שלא ביטל ועוד קשה דגבי תשע חניות ליכא חזקת היתר אבל הכא אוקמה אחזקת בדוק דהא בבדוק מיירי דאי לאו הכי פשיטא דבעי בדיקה ונראה לר"י דלענין שהביא עכבר בבית ונמצא קבעי אי שרי לאכילה אי לאו עכ"ל ומשמע מתוך דבריו דאף בדאורייתא דהיינו שלא ביטל מותר וא"צ בדיקה מכח חזקה רק לאכילה קבעי דאז אין לו חזקה.

ובתוס' ביבמות דף פב. בד"ה שתי קופות מקשה שם בתוס' על הגמרא דר"י וריש לקיש איפלוג אי צריך רוב למה לא פליגי על המתניתין דשתי קופות ומתריך שם התוס' וז"ל ואפשר דבסאה אחת אפי' ר"ל שרי בלא רבייה דסמכינן אחזקת חולין שבקופה ומוקי לה אחזקתייהו ולהכי לא פליגי אמתניתין אלא אברייתא עכ"ל היוצא לנו מזה דאם נפל ודאי איסור לתוך אחד מן שתי קדירות שאחד מהן יש לו חזקת היתר מוקי לה אחזקתייהו ומותר ומתוס' בפסחים רואין אנו דאם נפל ספק איסור לתוך קדירה זו שיש לה חזקת היתר מותר ג"כ מכח חזקה.

ומעתה צע"ג דבגמרא מבואר דשני קופות שנפל לתוך כ"א ספק איסור סמכינן אתלייה ולא אחזקה וצע"ג למה, מאי שנא מהאי דיבמות בודאי איסור שנפל ספק לתוך קדירה זו ספק אם לאו דסמכינן אחזקה ומותר ולמה כשנתוסף עוד אחד של היתר לא סמכינן אחזקה ואת"ל בדיבמות מיירי דלא איתרע חזקתייהו דלא נפל ודאי לתוך קדירה זו קשה מתוס' בפסחים דשם ג"כ נפל בודאות לתוך קדירה הלזו ומ"מ מותר מטעם דהוא ספק ואת"ל דבפסחים הוא רק ספק משא"כ שתי קופות אחד מהם הוא ודאי הא לא גרע מההיא דיבמות

אשר יאמר כי יח מעלה אלקים בה שלא כהנהגה ירה
אלו נכדו לאהובי נכדו דה' המופ' בתו"ש כש"ת יקותיאל יהודא נ"ו
מכתבך לנכון הגיעני ונהנתי מאד בראותי שהנך שוקד והוגה בדברי תורה להבין בעיון ומפלפל בסברא נכונה לתרץ הקושיא שהצעתי לפני בחורי חמד בישיבתינו הק' טרם נסיעתי ובעצם הקושיא נא לעיין בחי' חת"ס על סוגיא זו שכתב לבאר ענין זה וגם דבריו צריכים ביאור.

ידוע, משא"כ בדף ו' מיירי דוודאי על לשם חמץ או לא מיקרי חמץ אינו ידוע.

אך אם נדקדק ביתר ביאור בהסוגיא דחמץ שאינו ידוע נראה דהקושיא עמדה וגם נצבה וצע"ג, דהנה שם בדף כ"א מיירי הגמ' דבוודאי היה כאן חמץ רק הגמ' מבאר דיש ספק אם החי' משיירא, וגם אם משיירא אז בוודאי מצנעא וע"ז כתבו התוס' דעל צד ספק זו דמצנעא ג"כ אינו עובר עליו בבל יראה, כך נראה לפי פשוטו של התוס' אכן דבר זה תלוי בפלוגתא בין הפרי חדש להפני יהושע דהפרי חדש הבין כך דברי התוס' דאף אם יודע בבירור שיש כאן חמץ אם אינו יודע היכן הוא אינו עובר, וע"ז צווה הפני יהושע דא"א לומר כן ובוודאי צריך בדיקה ועיין בשו"ת דברי חיים (באו"ח סי' ה') דחייב בדיקה מן התורה, עיי"ש (ובדברי הפני יהושע היה אפשר לומר דאינו עובר בבל יראה בבל ימצא רק צריך בריקה שמה ימצאנו בפסח וכן משמע בתוך דבריו ובשו"ת דברי חיים שם ג"כ) אך במהרש"ל כאן בדף כ"א משמע דאם יודע בבירור שיש כאן חמץ עובר בבל יראה, במילא לדברי המהרש"ל היה יתכן לתרץ כנ"ל.

אך לפי דברי התוס' כאן דתוס' כתבו דלר"מ הוה "ספק" בל ימצא משמע דאף לפי דברי התוס' בדף מ: דכל הסוגיא מיירי דליכא למימר אכלתי מ"מ כאן לאחר הבדיקה מודי תוס' דצריכין אנו לומר כמו שכתב רש"י דשמה עורבין נטלהו וא"כ הוה ספק אם נשאר כאן חמץ אם לאו, וג"כ אינו יודע היכן הוא החמץ, וציוור כזו הוא ממש כמו הסוגיא בדף כ"א דשם ג"כ מיירי דהיה כאן חמץ רק שמה אכלתי החי', והוא ממש דומה בדומה וקושיות רבינו במקומה עומדת.

ויש לתרץ ע"פ דברי הראש יוסף דף כ"א בסוגיין שפי' דיש בעלי התוס' דסוברים חמץ שאינו ידוע עובר עליו בבל יראה עיי"ש וא"כ נוכל לומר דתוס' בדף ו' סובר ג"כ שחמץ שאינו ידוע עובר עליו ויותר יש לומר כן דהא בתוס' הר"ש משאנץ ובתוס' רבינו פרץ שידוע הם מדיוקים מאוד לא הביאו דברים אלו דהוא בספק בל יראה עיי"ש.

שוב אמר לי מרן זקיני רבינו שליט"א דמצא קושיא זו בפמ"ג באו"ח סי' תל"ד סק"ה שרמזו זה בדבריו עיי"ש.

והנני להציע לך קושיא מה שקשה לי בדברי התוס' פסחים ו' ע"א תוס' ד"ה על ובדק שכתבו לתרץ דמיירי בשלה בטלה וקאמר לר' מאיר לא סגי בבדיקה כיון דלא אשכח והוי בספק לאו דבל יצא עיי"ש.

וק' לי הנה שיטת תוס' מבוארת פסחים כ"א ע"א תוס' ד"ה ואי דעל החמץ שאינו ידוע אינו עובר עליו בב"י ועי' תוס' פסחים ו' ע"ב ד"ה ואם ובמהרש"ל ומהרש"א ובפני יהושע שם וגם בשאר מקומות משמע שיטתם כן א"כ מכ"ש היכא שכבר ולא אשכח אפי' ישנו אינו עובר עליו בספק ב"י וצע"ג.

ובדרך פלפול י"ל עפ"ד דברי יואל פ' ויקרא עמוד י"ד שמחדש שם אליבא דר' מאיר לשיטתו גם בחמץ שאינו ידוע עובר עליו בספק איסור ב"י והכא לר' מאיר קיימינן ולשיטתו שפיר כתבו התוס' דהוי ספק לאו ב"י.

ובעצם החידוש מ"ש בדבר"י למ"ד ספיקא דאורייתא מה"ת לחומרא לדידי' חמץ שא"י עובר עליו בספק איסור ב"י ושיטת תוס' מובא באחרונים דס"ל ברשב"א ור"ן דספיקא דאורייתא מה"ת לחומרא וא"כ איך כתבו דחמץ שא"י אינו עובר עליו ואפי' איסור ליכא.

והנני בזה זקינך דבשה"ט מברכך באהבה בכל טוב

(חתי"ק)

♦ ♦ ♦

ביאור בקושיות רבינו שליט"א בסוגיא דתשע ציבורין:

בגמ' פסחים דף ו' על ובדק ולא אשכח פלוגתא דר"מ ורבנן דתנן היה ר"מ אומר כל דבר שבחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שיודע לך הטומאה היכן הוא וחכ"א בודק עד שמגיע לסלע או לקרקע בתולה, וביאר רש"י דכאן לענין בדיקת חמץ דהוא דרבנן כו"ע מודי דאמרינן דעורב נטלה, והקשה התוס' דלא משמע כן בגמ' ותי' התוס' דלר"מ עד שלא ביטל הוא בספק בל ימצא (עיי' בתוס' באריכות ובמהרש"ל ובמהרש"א שם) ובתוס' פסחים כ"א וכן עוד בשאר מקומות מבואר שיטתם דחמץ שאין ידוע אינו עובר עליו בבל ימצא, והקשה מרן רבינו שליט"א א"כ למה כאן בדף ו' כתבו התוס' דלר"מ עובר בספק בל ימצא הא הרי הוא חמץ שאינו ידוע דכבר בדק עד כאן תוכן קושיות מרן שליט"א.

ובהשקפה ראשונה אפשר לתרץ באופן פשוט דבדף כ"א מיירי דיש ספק אם בכלל נכנס לשם חמץ, אז אם אינו יודע היכן הוא מיקרי חמץ שאינו

תשובות, הערות והארות,

יתקבלו בכרחה

בפעקס: 011-9723-6168833

או בפעקס 011-9723-6194389

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתינו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק, ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על שחרת הקודש

פרשת יתרו

הב' אברהם דאנציגער בי"ו

הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה יחזקאל שרגא כץ הי"ו

הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה יחזקאל פרענקל הי"ו

הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מוה"ר דוד שטערן הי"ו

הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה עזריאל מאיר שעהנברין הי"ו

הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה קלונימוס אליעזר קליין הי"ו

הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

מו"ה יואל שלעזינגער הי"ו

הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

הר"ר בערל גלאבן שליט"א

הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה יואל גיימאן הי"ו

הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מו"ה יעקב יחזקי' מארקאוויטש הי"ו

הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א

הר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מו"ה יואל זאב שווארטץ הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה שלמה קליין הי"ו

הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מו"ה נפתלי הירצקא וויינבערגער הי"ו

הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה אשר אנטשיל גריסגאט הי"ו

הר"ר חיים הירש שליט"א

מו"ה רפאל פערלמוטער הי"ו

הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א

מו"ה יואל פריעדמאן הי"ו

הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א

מו"ה יואל דרוזמנער הי"ו

הר"ר יואל יאקאב שליט"א

מו"ה יעקב שפילמאן הי"ו

הר"ר יואל כץ שליט"א

מו"ה חיים אלי' רייזנאן הי"ו

הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

מו"ה בעריש גליק הי"ו

הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

הר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, וכמה היתה הגדה הזוה, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהו". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

חוקים להורותם

דיני מקוה בשבת

חימום מקוה באמצעות שבת זייגער / למלאות המים בשבת / לחוסף מים קרים למקוה המה

(לגבי עצם טבילה בחמין א"ה עוד חזון למעך)

חימום מקוה בשבת ע"י שבת זייגער

יש מקומות שמחמרים בזה, ובהרבה מקומות נוהגים להקל (בשו"ת שבה"ל ח"ה סוסי"ו מ"ד לאחר אריכות בענין טבילה בחמין כתב וז"ל: מיהו רע עלי המעשה שהמציאו היום לעשות מקוה חדשה בבוקר יום השבת והוחם בשבת ע"י טערמאסטאט, דה מסתפיט להקל אבל נעשה שנפרץ הגדר גם בזה, עיי"ש, ושמעתי מהרה"ג ר' מרדכי געלבער שליט"א רב דביה"ד מונקאטש ב"ב שזקינו בעל שבה"ל שליט"א השיב לו לגבי שאלתו בענין חימום המקוה בביה"ד מונקאטש דמחמת שאין שם בורות מרובים ובכדי שהמקוה לא תהא צוננת בבוקר יום השבת צריכים לרוקן הבור בערב שבת מקודם, זמן רב לפני השקיעה, וזה גורם להפסד ממוון וכו' ואז התיר לו קינו שליט"א בהודק שיתחמם ע"י זייגער בשבת).

למלאות המקוה במים כשיחמם בשבת

מקוה שהמים מתחממים בשבת ע"י זייגער, אם המים מתחממים עד שיעור בישול שהוא 40 מעלות צעלזיוס - לחומרא - אסור לישראל למלאות את המקוה במים בשבת, והאיסור למלאותו הוא אף לפני שה"ר אדיטאר" מתחיל לפעול. ויש אומרים שאיסור זה הוא מן התורה (בכמה מספרי השו"ת דנו לגבי מי שערך הזייגער מע"ש שיבערי האש, וברצונו להניח עליה קדירה בשבת לפני שנדלק האש, וכתבו דיש בזה איסור תורה כיון שהזייגער ערוך כבר והבישול יבא ממילא בלא פעולת אדם, בש"ת מהר"ם שיק סי' קנ"ז תולה במחלוקת ראשונים, בשו"ת חלק"י ח"א סי' נ"ז ועוד.

ולפי"ז הוא הדין במידון בידן שערך הזייגער של הראדיטאר מע"ש, והישראל מניח שם המים בשבת, וכן כתב למעשה בתשובות והתהוות (ח"ג סי' ק"ז) לגבי חימום המקוה דאסור מה"ח).

ויש אומרים שאיסור זה הוא רק מדרבנן (דעת החו"א סי' ל"ח סק"ג דכתב הנותן קדירה על מקום שעתיד הזייגער להדליק אש לאחר זמן אין זה אלא גרמא, כיון שמלאכת הבישול נעשית רק לאחר זמן, ומכאן זה התיר לישראל לחלוב מבהמה בשבת, שהישראל ילביש צינור על דד הבהמה ואח"כ יפעיל הלקעטער ע"י זייגער).

וחוץ מצד איסור גרמא יש בו עוד איסור דרבנן, משום אחד נותן הקדירה ואח"כ מדליק האש דאסור מדרבנן.

למעשה - לכן מקוואות שהחימום פועל בשבת באמצעות זייגער, אם המקוה מתחמם עד לחום 40 מעלות ומעלה אז המקוה-איד פותח את צינור המים למלאות המקוה מלפני השבת (ואפי' רגע אחד לפני שבת, והעיקר שפעולת הישראל נעשית לפני שבת, ויש מקילים ע"י עכ"פ).

ואם המקוה מתחמם רק בפתות משיעור חימום זה אז מותר אף לישראל למלאותו בשבת (בתנאי שבדאי יתרבו המים לפני הבישול).

לחוסף מים קרים למקוה חמה בשבת

אם מי המקוה חמים כשיעור שהיד סולדת בו (שהוא (לחומרא) 40 מעלות צעלזיוס) - אז אסור להוסף מים בשבת, ואף שעל ידי הוספת המים המקוה תתקרב לבסוף, אסור, כיון שבעת שהמים נשפכים לתוכה מעט מעט הם מספיקים להתבשל טרם שיתקרב

המקוה (כדפסק בחיי אדם ומובא במשנ"ב סי' ש"ח סעי' י"א דצוננים מרובים לתוך חמים מותר רק בשפיכה אחת ולא מעט מעט, אלא בשעה"צ דהיה דרבינו בצ"ע).

וכמה סיבות לאיסור:

א) אם הראדיטאר מונחת בתוך המקוה אם כן בפשטות נחשב מי המקוה לכלי ראשון, וממילא יש איסור בישול בהוספת המים (דבפשטות לרוב הפוסקים נחשב ככלי ראשון, מכיון שהמים מתבשלים בתוך המקוה).

ב) ואף אי נאמר דמי המקוה דינם ככלי שני (עיי' שו"ת נשמת שבת סי' נ"ו) דדן אי נחשבים לכלי שני כיון שדופני המקוה אינם מתחממים ושכן כתב בשו"ת שואל ומשיב (מהר"ה סי' י"א) דלכלי ראשון בענין תנאי שדפנתו היו חמים, ובפרט במקוואות שעשוים מביטא"ן עבה).

עם כל זה יהא אסור להוסף מים, כיון דבפשטות נחשב מקוה כאמבטי המבואר בשו"ע, דאמבטי יש לה דין ככלי ראשון שאסור לשפוך לתוכה מים צוננים (סי' ש"ח סעי' י"א, מפני כ' טעמים: א) סברת התוס' דכיון שחומה רב יש בה משום מיהוי כמבשל, ב) דעת הטור דכיון שהם מים חמים לרדיצה, מסתמא הם חמים הרבה ויש בזה בישול ממש, ועיי"ש במחצה"ש ועוד).

ולטעם זה שהמקוה נחשבת כאמבטי - אסור לשפוך לתוכה המים אפילו בשפיכה גדולה בבת אחת (לפי דעת המשנ"ב (שם ס"ק ע"ז) דבאמבטי כשהוא כלי ראשון יש לחוש לדעת הר"ן והר"י שאסרו אף בצוננים מרובים לתוך המים, וזכ"ב בתה"ד).

ומובא (בקר אסיפות דברי') דמורן רבינו הק' בעל דברי יואל ז"ל הורה במקוה שהיה חם מאוד, שאף ע"י נכרי אין להקל לשפוך לתוכה מים קרים, רק יבקשו מהנכרי שיפסיק את מערכת החימום וימתינו עד שיצטנן קצת.

בדיעבד כשהוסיפו מים בשבת אי מותר לטבול בה

בדיעבד אם הוסיפו מים קרים למקוה, אזי מותר לטבול בה, מפני כמה טעמים: א) דכללא הוא דבכל איסור שבת שאינו אסור לכולו עלמא ויש מותרים המלאכה - אז מותר בזה מעשה שבת (עיי' משנ"ב סי' ש"ח ס"ק ב' ב"ש מ"א ופמ"ג).

אם המקוה לא היתה חמה עד יותר מ-50 מעלות צעלזיוס יש בזה מחלוקת דיש הסוברים דבישול שייך רק בלמעלה מ-50 מעלות ויותר (ויש בזה אריכות ואין כאן מקומו).

וכן הכא מצינו מותרים לשפוך מעט מעט (עיי' בשו"ת נשמת שבת סי' נ"ח שהביא מס' שבתות השבת שדייק כן מתוס' ר"ד שאינו מתבשל כ"כ מהר, וכן הביא משו"ת משכנתו יעקב ס"ק ק"ה, וכן הקשה בשעה"צ שהבאנו לעיל ועדיין יש לומר דבמקוה חמור טפי, ולגבי עצם דין אמבטי דאסור אף מרובים הר"י גם זה אינו לכ"ע).

ב) וכן אם הוספת המים נעשתה בשוגג יש להתיר (דבמשנ"ב סי' ז' כתב בדמקום הצורך יש לסמוך על הפוסקים כר"מ דבשוגג מותר)

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא רצדיקיא

הגה"ק רבי יחזקאל בן הגה"ק רבי צבי הירש טאוב זי"ע מקאזמיר

ימא דהילולא י"ז שבט (תרס"ז)

הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע נולד לאביו רבי צבי הירש נסתר שה"י בנו של רבי זלמן, ושניהם הכירו עוד את הבעש"ט זי"ע, הבעש"ט אמר פ"א לרבי זלמן יהי לך ארבע חיות, וכן ה"י, שה"י לו ארבע בנים עם שמות של חיות, ואחד ה"י ר' הערש נסתר אביו של הרה"ק ר' יחזקאל.

הרה"ק מקאזמיר התפאר עצמו שזכה לשמש את האחים הקדושים ר"ר אלימלך ור"ר זושא, שכשה"י ילד בן ח', אמר לו אביו פ"א בהשכמה בבקר בשעה חמש, קח לעקיף און בראנפען ולך לחוץ, ותראה שני אנשים, (הם הלכו אז לערוך גלות) אל תשאל אותם כלום רק תן להם הלעקוד והיי"ש,

ה"י תלמידו של הרה"ק החוזה מלובלין, ומהגיד מקאזשניץ זי"ע, סיפר הרה"ק מקאזמיר שכשה"י אברך ה"י פ"א אצל הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, ואצל השלחן היו יושבים אנשים מכובדים והוא כיון שה"י אברך עמד אצל התנור, ונעלם אז מן השלחן אזיה כלי כסף, וחפשהו אותם ולא מצאו אותם, וכיון שראו אותו עומד אצל התנור חשבו שודאי הוא הגנב, כי לא ה"י במי לחשוד כי כולם ה"י שם אנשים מכובדים, ושמע שמדברים ביניהם שכאשר הרבי ילך מהשלחן, או יקחו אותי ויכופו אותי להודות, ופחדתי מהם כי חשתי אולי יכו אותי, ותוך כך אמר הרה"ק החוזה, מי שרוצה לראות איך ה"י נראה אברהם אבינו, ילך אצל התנור ששם עומד אברך ישיש לו צורה של אברהם אבינו, ובאו כולם להביט בפניו, וכך ניצלת מהחשד.

כשגמר לאכול קעסט אצל חותנו, נתן לו חותנו עשרים רובל שיקנה סחורה, וכשה"י היריד יסע להיריד למכור את סחורתו וירויח כסף, ואי צא הספר הק' באר מים חיים, הלך וקנה הספר, ועם שאר הכסף קנה קצת סחורה, והלך לביהמ"ד ללמוד מהספר, וכשה"י כבר בסוף הידיד יצא לשוק, ולקח שלחן והניח על השלחן סחורתו, עבר גוי אחד וראה אותו מציץ סחורתו, אמר לו עכשו אתה בא כשכבר נגמר הידיד, וזרק הגוי כל הסחורה על הארץ, אמר הרה"ק בזה"ל "אוי איך בן געבליבן מיטן טיש", רמו בזה שכנראה רוצין מן השמים שאה"י רבי ולערוך שלחנות.

בטרם הסתלקותו אמר ואתחנן אל ה', "איך בין געווארן געבעטן צום אייבערשטן", נסתלק ביום י"ז שבט שנת תרט"ז לפ"ק.

עבודתו הק'

ה"י עובד השם במסירת נפש בכל דבר, ואלפים באו אליו לבקש ממנו דרך ה', עם כל זאת לא החזיק מעבודת ד' ע"י תעניתים וסגופים, אלא לעבוד את ד' בשמחה, וכידוע שה"י בעל מנגן נפלא, וחיבר הרבה ניגונים, וכל שבת חיבר ניגון חדש, ואמר ששבת שלא חיבר ניגון אין לא עונג שבת, פ"א בא איש אחד לפניו שיריה לו דרך ד' ע"י תעניתים וסגופים, אמר לו הנשמה כבר הנחת באדמה, ועכשו אתה רוצה להניח גם גופך באדמה, גם ה"י ממאס מאד את הבלי עולם הזה, וכאשר בא אליו אדם עם בקשה בעניני הבלי העולם הזה לא ה"י רוצה בכלל לדבר עמו, אלא הופך את פניו ממנו, כל השתדלותו ה"י רק לזכות את הרבים ללמד דרך ה', ואכן העמיד הרבה חסידים יראים ושלמים, פ"א בא לפניו אדם אחד רוצה לשאול ממנו עצה באיזה מסחר, והוא כדרכו פנה ממנו פניו, ויה"י כאשר עומד שם בא לפניו אחד מחסידיו, וה"י כן מדבר עמו בעניני מסחר וברכו בהצלחה, אז העיז האיש ההוא אשר לא ענהו,

י"ז שבט

רבי משה מקיטוב ב"ר שלמה (תלמיד הבעש"ט) - תרח"צ
רבי יחזקאל מקאזמיר ב"ר צבי הירש - תרט"ז
רבי חיים פלאגי מאזמיר ב"ר יעקב - תרכ"ח
רבי שלום מרדכי הכהן שבאדרון מבערואן ב"ר משה הכהן (שו"ת מהרש"ם) תרע"א

י"ט שבט

רבי שמואל מסלאנים ב"ר יחיאל מיכל אהרן (דברי שמואל) - תרע"ו

כ' שבט

רבי חיים דוד דוקטור מפיעטרקוב (תלמיד ר' דוד מלעלוב) ב"ר ישכר בער - תרנ"ח

כ"א שבט

רבי יצחק מנעשכוי ב"ר מרדכי - תרכ"ח
רבי יחיאל מאיר מגאסטאנץ ב"ר יעקב צבי - תרמ"ח

כ"ב שבט

רבי מנחם מענדל מקאצק ב"ר יהודה לייבוש - תרי"ט
רבי יהודה לייב איגער מלובלין ב"ר שלמה (תורת אמת) - תרמ"ח

כ"ג שבט

רבי יהושע מבעלזא ב"ר שלום - תרנ"ד
רבי משה קליערס אב"ד טבריה ב"ר מאיר - תרצ"ד

ושאל את הרה"ק מה נשתנה למה לו לא רוצה לענות בעניני מסחר דהוא ממאס בהבלי עוה"ז, א"כ למה לחסידיו הוא כן עונה בהבלי עוה"ז, ענה לו הרה"ק מקאזמיר, משל למה הדבר דומה, סוחר אחד בא ליריד וקנה אצל סוחר גדול הרבה סחורה, ויהי כאשר רצה ללכת ראה שחסר לו זפת למרוח את אופני העגלה שלו, אמר לו הסוחר הגדול שהוא יתן לו קצת זפת שהוא קנה לעצמו עבור עגלתו, עוד הם מדברים נכנס איש זר שגם הוא ה"י צריך לזפת וביקש מהסוחר הגדול שימכור לו זפת, אמר לו הסוחר הגדול, וכי אני מוכר זפת, אמר לו האי הלא ראיתי שאתה נתן להסוחר זפת, אמר לו הסוחר הגדול, הסוחר הזה קנה ממנו הרבה סחורה נתתי לו גם מעט זפת משלי, אבל אתה לא קנית ממנו כלום למה אתן לך זפת, כך גם - סיים הרה"ק - אותו חסיד הוא יר"ש גדול והוא בא ללמוד אצלי דרכי ה', ועכשוו חסר לו מעט זפת לעבור את עוה"ז, אני נתן לו עצה גם מזה, אבל אתה לא בא אלי רק בדברים של עניני עוה"ז, זה לא מסחרי ואין לי עסק בזה.

עין רואה

הרה"ק כל פעם לפני שאמר דבר תורה או שאר דבר נחוק הסתכל על ידיו הק, ואמר פעם, הנביאים ג"כ הסתכלו על ידיהם לפני שאמרו נביאות, כמו שכתוב ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר, (פי' שעל ידיהם של הנביאים הי' כתוב מה שיאמרו) ואכן הי' רואה בעיניו הסתורים דברים העתידיים להיות וע"י זה פעל ועשה ישועות וכדו', פ"א הי' שריפה בקאזמיר, ובאו לפניו להזכיר הצרה, יצא לחוץ והראה על כמה בתים שמשם יוציאו האנשים והחפצים, משום שהשריפה יגיע לשם, ועל כמה בתים הראה שאין על מה לדאוג דלא יגיע שם השריפה, וכן הי' - אביו נטמן בעיר פראגא, כשהי' המלחמה עם הקאזאקין שהרגו וחמסו בכל מקום בואם, הגיע גם לפראגא, ועשו שם שמות והרגו וחמסו כדרכם, וגם על בית החיים עשו חורבן והרסו שם המציבות, ולא הי' ניכר איפה עמדו לפני ההריסה, אחר המעשה הנ"ל בא פ"א הרה"ק מקאזמיר, והלך לבית החיים עם מקלו, והכה במקלו על מקום אחד ואמר כאן שוכב אבא, "דא ליגט דער טאטע", והחזירו המצבה ע"פ רוח קדשו.

אחד מחסידיו הי' גר במרחק רב מקאזמיר, ורצה לנסוע לרבו, אבל היות שהי' איש עני ואביון ולא הי' לו כסף עבור פדיון, ובלי פדיון הי' בוש ליכנס לרבו, ובגלל זה לא נסע לרבו, מקור מחייתו של אותו חסיד הי', שהי' ציד של דגים, פ"א ביום ראשון בשבת העלה במצורתו דג גדול מאד, שמח שמחה גדולה, שחשב בדעתו שיתן הדג הגדול הזה לרבו במקום פדיון ועל ידי זה יוכל ליסע לרבו, אבל לא הי' יכול לשית עצות בנפשו איך יוכל להביא את הדג חי לקאזמיר הלא הי' מרחק רב מביתו, עד שעלה במחשבתו, שיקשור את הדג וישאירו בנהר וכך ימשוך אותו עד לקאזמיר, וכן עשה, ולקח את אבנטו וקשר את הדג, והוא הלך על שפת הנהר ומשך את הדג אחריו, וכך הלך עד יום חמישי, וכבר הי' סמוך ונראה לקאזמיר, ביום חמישי התחיל לנשב רוח חזק מאד, והדג נפל מידי ונפל לעמקי הנהר ונעלם מעיניו, חשב החסיד מה לעשות לחזור אינו יכול שהוא כבר רחוק מביתו, וליכנס לרבו בלא פדיון גם לא רצה, ולבסוף החליט לבית ברירה ליכנס לקאזמיר, כשהגיע לעיר נכנס לביהמ"ד, ושמע אנשים מדברים ביניהם ממעשה פלא שקרה, שציידי הדגים צדו דג גדול מאד והדג הי' חגור באבנט, והציידיים חשבו בדעתם שדג עם אבנט שייך להרבי ולכך הביאו את הדג להרבי, כאשר נכנס החסיד לרבו אמר לו הרה"ק מקאזמיר בשחוק פלא מחסיד קודם שולח את הפדיון ואח"כ בא בעצמו.

פ"א בליל חג השבועות נכנס לערוך השלחן מאוחר מאד, והי' שם בביהמ"ד אחד מגדולי החסידים שעוד נסע להרה"ק מלובלין, ונרדם שם בביהמ"ד, ותלם כי הוא בשמים והגיע עת שמלאכי השרת צריכים לומר שירה, ורואה שלא מתחילים, והי' פלא בעיניו למה לא מתחילים, ופתאום שמע קול הכרזה שמכריז שהרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר עדיין לא עשה קידוש וצריכים להתמתין עליו, ואז נכנס הרה"ק ר' יחזקאל לערוך את השלחן, ומתוך כך ויקץ אותו החסיד, כשלקח ר' יחזקאל את הכוס לעשות קידוש אמר לאותו חסיד "אמת מען ווארט אויף אונז, זאל מען ווארטן נאך אביסל", והניח עוד פעם הכוס ואח"כ התחיל לעשות קידוש.

כי שרית עם אלקים

דרכו הי' תמיד להליץ לפני הקב"ה בעד בניו הכלל ישראל, פ"א אמר ראו נא הקאשיא מאכער'ס (כך קרא להמלאכים המקטרגים ח"ו על ישראל) נראה מה עשו שנים מהם שהורידו אותן לעולם הזה, הנה אין להם יצר הרע ומקטרגים על האדם שיש לו יצר הרע, ותוך כדי דיבורו של אותן הדברים פקע קורה מהתקרה, אמר, כנראה שזרה להם על הדברים אשר דברתי.

אורא דאר"ץ ישראל

תלמידו הגאון ר' חיים אלעזר וואקס זי"ע אב"ד קאליש מח"ס "נפש חיה", הי' פ"א אצלו, ושאלו הרה"ק מקאזמיר, למה כותבין בשטרי מבר שהקרקע מכור "מתהום ארעא עד רום רקיעא", והשיב שאינו יודע, אמר לו הרה"ק אספר לך מעשה מה שקרה לי, בימי חורפי הייתי לומד עם ר' משולם מפלונצק, ודרכנו הי' לקום בעוד לילה, והלכנו ביחד לביהמ"ד ללמוד, פ"א כשקמנו בלילה, שמענו קול אנחה, ונבהלנו מאד, ונתחזקתי ושאלתי מי זה, והשיב הקול ב"אידיש", התקרבנו אחד הקול, וראינו איש שוכב ערום, כמעט בלי נשמת חיים, לקחנו אותו לביהמ"ד, וטפלנו עמו עד ששב לאיתנו, אז שאלנו אותו מי הוא ומי הביא אותו לפה, וסיפר שהוא הי' משומד ר"ל ודר באיזה כפר ולו אשה ובנים, פ"א בא אליו בחלום זקינו מעולם העליון, ואמר לו חזור בתשובה, ואם לו אעביר אותך מן העולם, ולא שמתי לבי לזאת, ובליל שני בא עוד פעם והכה אותי, ובבוקר כשקמתי לא ידעתי לשית עצות, אם ליקח אשתי ובני או שאמלט לבדי, עד שעבר היום, ובלילה בא אלי בכעס גדול, ושאלתי אותו מה לעשות עם אשתי ובני, אמר לי אין לדאוג להם כלל, אמרתי לו איני יודע אנה לברוח, אם תרצה תקח אותי לאיפה שתרצה, ותכף לקח אותי וישאני באייר וביאני עד הלום, ואמר לי שיש פה הרה"ק ר' יחזקאל, והוא יעשה לך טובה, ואמר הרה"ק, שאלתי את המומר אם דיבר עם הרוח בעת שנשא אותי, והשיב לי שמפעם לפעם הי' מוציא אנחה ושאלתי אותו למה הוא נאנת, השיב לי שכל פעם שאני צריך לעבור באייר למעלה מבית נכרי, קשה עלי מאד לעבור, אז סיים הרה"ק מקאזמיר, מזה המעשה יכולין להבין למה צריך לכתוב שהקנין היא עד לרקיע, כדי שיהא האויר כולו של ישראל.

איזהו חסיד

פ"א הגיע הגאון ר' עקיבא אייגר זי"ע לאיזה עיר, ויצאו כל העיר לקבל פניו, והרה"ק מקאזמיר שהי' אז עוד אברך הי' גם הוא בין הבאים לקבל שלום, וכשהכניס ידו לתוך ידו של הגאון, אמר לו ר' עקיבא כי מרגיש שהוא חסיד, ויאמר לו מה זה חסיד, אמר הרה"ק ר' יחזקאל איזה חסיד המתחסד עם קונו הפשט היא איזה חסיד פי' מה נקרא חסיד, המתחסד, שכל מה שחסיד עושה, עם קונו, עושה רק עם קונו, דהיינו שרק קונו יידע מזה, - פ"א אמר מהו החילוק של חסיד ומתנגד, מתנגד דומה לקאנדיל צוקער, שהוא בעצמו מתוק מאד אבל אינו יכול להמתיק אחרים, אבל חסיד הוא כמו צוקער רגיל שיכול להמתיק גם לאחר, וסיים במתק לשונו "איך זאל צוגיין אבי יענעם זיס מאכן".

בו יתואר תקופת אותו האיש ותעלוליו ואחריתם המד

מי האיש

ג

קיצור מפרקים הקודמים:

חכמי ישראל החליטו לסכל מעשה ישו ע"י ששלחו יהודה אסקיורטו שילמוד את השם, ויחקה אחר מעשי ישו, וכך גברו עליו והלקוהו ורצו להורגו, והרשעים לחמו ושחררו אותו, והוא ברח למצרים ללמוד כשפים וכוחות הטומאה, וכשחזר תפסוהו ע"י חכמת פאפא בן רציצתא שנמנה כביכול בין תלמידיו והסגירו, וסקלוהו ותלוהו על העץ

ולא שמעתי הסבה לכך, ויספר לו ר' תנחומא כל המאורע, ובשמעו כן אמר כי גופו של ישו קבור בגנו והוא פנה אותו מקברו כי היה ירא פן יגנבוהו הפריצים ויטמנוהו במקום סתר ויאמר כי עלה לשמים, וירץ ר' תנחומא לזקנים וחכמי ישראל ויאמר להם, תבשרו בשורה טובה, נחמו נחמי עמי כי נמצא פגר ישו בגן יהודה, וילכו אל קברו ויעבירו את המים מעליו ויוציאוהו משם ויקשרו רגליו בחבלים ויגררוהו דרך שוקי ירושלים עד לפני המלכה היליני, ויאמרו לה זקני ישראל, זה הוא ישו אשר יאמרו הפריצים שעלה למרום, ויספרו לה המעשה של יהודה הגנן, ותרא המלכה כי נכונה בפי החכמים שהיה ישו נביא שקר מסית ומדיח, וצחקו בפריצים ותהתל בהם, ושבחה את החכמים, אז שאלו חכמי ישראל רשות מהמלכה לעשות משפט בפריצים כאשר עשו בישו, ותתן המלכה רשות לחכמים לעשות בהם כאשר ישר בעיניהם, והמיתו רבים מהמונם והנשארים נסו ונתפזרו במלכיות שונות והסיתו בגוים לאמונתם.

[יא]

וגם אחר ששקטה המלחמה היתה מחלוקת ומריבות ופלפולים ביניהם תמיד, הפריצים אומרים לחכמים אתם הרגתם את משיח ה' והם עונים כי בן אדם ומשיח שקר היה ולא בן אלהים, ובכל זאת לא ימצו הפריצים מכלל ישראל והיו מתערבים בבית המקדש ובבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ופעמים רבות הפריעו את היהודים מקריאת התורה, וכאשר ראו החכמים כי כבר עברו שלשים שנה ממיתה ישו ועדיין אין להם מנוחה מאלו התועים והמתעים ונתקיים בהם הפסוק הם קנאוני בלא אל כעסוני בהבליהם ואני אקניאם בלא עם בגוי נבל אכעיסם (דברים לז, כא) ויאמרו החכמים עד מתי יהי הם לנו למוקש? ועד מתי יהללו הפריצים שבת ומועד ויבטלו דיני התורה? ויתיעצו החכמים לבחור בחרם אחד מהם שיתתבר עם הפריצים בתחבולה למען הוציא אלה התועים מתוך קהל ישראל וילכו לאבדון, והיו נפרדים מן היהודים במנהגיהם ובדרכי הדת וכיחידים כלם כי אינם יהודים וישימו החכמים את עיניהם בחכם אחד שנקרא אליהו, ויאמרו לו כולנו החלטנו וגורנו עליך שאתה תושיעני מידי

[יב]

אחרי זה נתיעצו הפריצים לגנוב גופו של ישו ולהטמינו במקום אחר ולומר שהלך לשמים כאשר הבטיחם בעודו בחייו, והנה עבר שם יהודה הגנן הנוכח ושטע דבריהם, וכדי לסכל עצתם וערמתם עשה קבר בגנו והלך הלילה ופינה את ישו מקברו וישימו בקבר גנו והעביר עליו אמת המים למען לא יכירו מקוטו, אח"כ הלכו הפריצים לקחתו ופתחו את קברו ולא מצאוהו כי כבר העבירו משם יהודה הגנן, ויאמרו הפריצים, עתה ידענו בודאי כי ישו הוא בן אלהים ומשיח ועלה לרקיע לאביו שבשמים ועתה נדרוש את דמו ונעשה נקמה בחכמים, ומיד הלכו אל המלכה ואמרו גבירתנו המלכה! הנה בן אלהים שעשה כמה אותות ומופתים והחיה מתים בחייו, הראה גם במותו שקם מקברו ועלה לשמים ונתקיים עליו הפסוק אלהים יפדה נפשי מיד שאול כי יקחני סלה (תהלים טט, טו) והיהודים הרגו אותו מפני שחשבוהו לנביא שקר, ותיכף שלחה המלכה לקרוא לחכמים ותאמר להם האיש אשר אמרתם כי נביא שקר הוא מה עשיתם עמו? ויענו כי הרגוהו בסקילה ותלוהו כמו שהיה חייב ע"פ הדין, אמרה להם, אחר שתליתם אותו מה עשיתם לו? אמרו לה קברוהו, אמר להם לכו לקברו ותראו אם יש שם, כי כל בני חברתו אומרים כי עלה לשמים ואינו בקברו, ותשלח המלכה אנשים נאמנים עם החכמים לבקשו ויבואו אל קברו ולא מצאוהו, ותאמר המלכה לחכמים אבל אשמים אתם בהריגת בן אלהים, ויאמרו לה, תני לנו זמן חמשה ימים לבקשו ותתן להם הזמן הקבוע.

[יג]

באותו הזמן היה צער גדול יגון ואנחה לישראל, וגזרו בית דין תענית ולבשו שק מגדול ועד קטן, והפריצים היו שמחים, וכאשר קרב יום החמישי ולא מצאו את ישו ברחו רבים מהעיר מפחד העונש ורדיפת הפריצים וגם ר' תנחומא עזב את העיר ועבר דבר הגנות הלון ובכה ודואג לנפשו, וישא עיניו וירא את יהודה הגנן אוכל בגנו ושותה ומשורר ושטח בלבו, ויאמר לו ר' תנחומא הלא יהודה אתה ולמה תפרוש מן הצבור שהם כלם מתענים ועצבים? השיב ר' יהודה אנכי לא ידעתי שגזרו תענית

הפריצים, כי אתה יודע את כל התלאות והרעות שעברו עלינו מזמן ישו ועד עתה ואין לנו מנוחה והשקט מן תלמידי, על כן בשם כל ישראל אנו גוזרים עליך לעשות חסד עם ישראל ותבוא לעזרתנו, וצריך אתה להתחבר עמם ולרמות אותם כדי להוציאם מתורת ישראל ומנהגי היהודים, ותהיה מוכרח להסכים עמם בפה ולא בלב, ואנו מקבלים עלינו בחרם ובשבועה כל עוונותיך לפני ה' בענין הזה, ותהיה בחזקת ישראל כשר לעתיד לבוא, וקודם כל צריך אתה לילך לבית המקדש וללמוד השם המפורש כמו שעשה ישו כדי שתוכל לעשות ולפעול כל האותות והנפלאות שתדצה באופן שיאמינו בך ואליהו לא יכול לעבור על דברי החכמים והוכרח לטלאות חפצם ונתרצה לעשות כמאמרם.

ותיכף הלך אליהו לאנטוכיא ששטה נמצאו רוב הפריצים, וגם שלח אחריהם בשאר המקומות ויאספם יחד, ויאמר להם אחי בני ישו! תדעו שאני תלמידו של ישו והוא אדוני והוא שלחני אליכם להורות לכם הדרך אשר תלכו בה והמעשה אשר תעשו, וישמחו הפריצים לראות את שליח ישו ולשמוע דבריו, ויאמרו לו, תנה לנו אות מופת שאתה תלמידו ושליחו, ויאמר להם הביאו לי אדם שמת ואחיה אותו, עור או פסח וארפאנו, וכל מה שתדצו לנסות אותי תנסוני ותמצאו דברי אמתים, ויעשה לפניהם המפותים האלה בכח שם המפורש, אז אמרו כלם זה באמת שליח בן אלהים ומשיחו ויקדו וישתחו לו, אח"כ שאלו אותו איפה הוא ישו? ויאמר להם, הנה הוא בשמים יושב לימין אביו, ויוסף לאמר שמעו מה שצונו ישו לומר לכם ושום אחד מכם לא ימרה את דברו אך יקיימו ויהיה לו ישו לישועה, וזהו מה שמצוה אתכם: קודם כל הוא מוכיר אתכם כי שלחו אביו שבשמים להושיעכם והוא סכל הכל בעדכם כדי שלא תרדו לגיהנם, וע"כ הוא מצוה אתכם שתסבלו גם אתם בשבילו ותשמרו מצותיו, והוא מודיעכם כי הוא יתעב את היהודים וחסף שתהיו נבדלים מהם ותהיו נקראים נוצרים ולא יהודים, ותרחיקו מכל הדברים אשר יעשו היהודים כי תועבה היא לכם, והתחיל לצוות אתכם שלא תשמרו את מועדיהם, וכבר אמר הנביא חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטורח (ישעיה א' ד) ותחת פסח עשו איד דקיימתא, היום שקם ישו מקברו, ותחת עצרתא (שבועות) עשו סילקא, הוא יום הארבעים אחד פסחם, יום שעלה בו לשמים, ותחת ראש השנה יום אשכחתא דצליבא, יום שמצאו את הצלב שתלו את ישו, ותחת צומא רבא (יום הכפרים) יום גזרתא יום שנמול (או יום שנולד) בו, ותחת סוכות קלנדא.

ויוסף לאמר עוד מצוה אתכם ישו שתעשו מלאכתם ביום השביעי מפני שהיהודים ינוחו בו, ולא תעשו מלאכה ביום הראשון מהשבוע, כי ביום ההוא קם ישו מקברו ועלה לשמים ובו ביום האיר האלהים את עולמו בששת ימי בראשית והוא השבת שלכם, גם מצוה אתכם שתאכלו כל בהמה חיה ועוף מבלי הבדל, ככתוב כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה, כירק עשב נתתי לכם את כל (בראשית ט', ג) גם מצוה אתכם שכל מי שירצה למול ימול ומי שלא ירצה למול אל ימול, ולא תנחנתו עם היהודים רק זה עם זה מטמינו ישו, ומי שישא יהודית לאשה נפשו תרד

לגיהנם, עוד מצוה אתכם ישו שתתפללו תפלותיכם בבית תפלה מיוחד לכם ולא בבתי כנסיות של יהודים, גם מצוה שתעשו פסל וצורה של ישו כשהיה נצלב והמכות שנתנו לו ואיך יצא הדם במקום היתדות שתקעו בזרועותיו וברגליו, כדי שיהיה לזכרון לפניכם כל היסודין שסבל ישו בעדכם לאהבתו אתכם ולכפר עונכם ולא רצה להנכם מאלה שענו אותו ביסורים, וכן תסבלו גם אתם לאהבתו ולא תעשו רע וזוק ליהודים לא בגופן ולא בממונם, ומי שיעבור על זה יהיה מנודה בעולם הזה ולא יהיה לו חלק בעולם הבא בגן עדן וירד לגיהנם, וכל מי שישפוך דם ישראל ישפך דמו, גם מזהיר אתכם באופן אבהו וצווי שאם יהודי אחד יאמר לאחד מכם לך עמי מיל' להלך מעלי' הדרך ילך עמי שני מילין וישלחנו לשלום, ואם יהודה יכה אותו באגרופ בצד ימין יטה לו גם הצד השמאל כדי שיעשה רצונו ויאמר שעשה כן לאהבת ישו, ולא תשלמו רעה תחת רעה רק תאמרו לו גבהתך מגביהתך ויניחוהו לילך, ותהיה לכם מדת הענוה, שכך כתיב בקשו את ה' כל ענוי ארץ (צפניה ג, ג) ואם תקבלו באהבה מה שירעו לכם היהודים יגמלו לכם ישו שכר טוב ויהיה לכם חלק עם ישו בעולם הבא, גם מבקש ישו אתכם שתבחרו בקרבכם זקנים להישר לכם הדרך אשר תלכו בה, ותיכף נשאו הפריצים את ידיהם והודו לישו על זה, ויענו כלם ויאמר כל אשר שמענו ממך בשם ישו נעשה, ואחר שגמר לדבר עמם אמר להם "ישו צוני שאבדל מכם ומכל אדם, ואשב בדד ולא אוכל בשר ולא אשתה יין כ"א להם ומים ופירות כדי שימצא אותי טהור כאשר ירצה ישו לדבר עמי, ומאו שקטו המפריצים ולא עשו רע ליהודים עוד.

[יב]

והלך זה אליהו לטבריא עם כל הפריצים וכל המאמינים בישו, וצוה להודיע כרוז כי השלש מאות ועשרה תלמידים יבואו ויתחברו עמו, ובאו כלם ואמרו מי אתה? אמר להם אני שליח ישו, והוא שלחני אליכם לאמר לכם מה תעשו, ויאמר אליו תנה לנו מופת ונאמין בך, ויאמר להם, מה אות אתם רוצים שאעשה, הביאו לפני פסח ועור ומצודע ואני ארפא אותם, ויעשו כן, והוא רפא אותם מיד, וכראותם כן נפלו על פניהם ויאמרו ודאי אנו מאמינים שאתה שליחו של ישו, כי גם הוא היה עושה כמוך, אז אמר לתלמידים: ישו הוא יושב לימין אביו שבשמים כמו שנאמר נאם ה' לאדני שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגליך (תהלים קי, א) באותה שעה ברכו אותו התלמידים והוא מסר להם המצות שאמר לפריצים וחזר לאמרן בפני התלמידים וקבלו אותן עליהם, ויוסף לאמר העיקר שישו רוצה מכם שתבדלו מן היהודים בתורה בלשון ובחבורה ובשבטות ומועדים ותעשו לכם בתים לתפלותיכם לבד, ויענו כלם ויאמר כל מה שאמרת נעשה, ומאז והלאה נפרשו ונבדלו מאמיני ישו מן היהודים כמו שגזר עליהם ויהיו לכנסיה בפני עצמם, ובטלה המחלוקת מן היהודים וישאלו התלמידים את שמו ויאמר סט' פאולו (פאול הקדוש), ויבנו בית לט' פאולו וישב שם לבדו, וכוונתו היתה שלא יתגאל במאכל במטתה של חבריו.

המושך יבוא אי"ה

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון,
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

אמירת תהלים בימי השובבי"ם (ה)

וכל עיקר מזמוריו הי' לומר עריצים ולהכרית הקוצים הסוככים השושנה העליונה, ולכן נאמר בו אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה, משום שהאבות העולם לא רצו בזה המדה להיות בבחינת שוטר, ולכן הוא צריך לחבר עצמו לאבות העולם, דהיינו שצריך לשמור התורה, ולהשפיל הרשעים שאינם חפצים בהתורה, ולזה ביקש דוד המלך מהש"ת שהספר תהלים שלו יהיה חשוב כמו נגעים ואהלות, הגם שאינו מגוף התורה, רק שהוא משמר את התורה, ונעשה שומר להפרי והוי כפרי עצמו. (אך פרי תבואה)

❦

שמעתי בשם הגאון הצדיק הר"י יעקב מדרכי ז"ל האב"ד ק"ק בילגוריי שהיה מילידי מאציב, והיה נקרא העילוי ממאציב ואח"כ נתקבל לאב בית דין בק"ק מאציב, והי' לו חבר טוב למדן וירא שמים וכשנתקבל הגאון ר' יעקב מדרכי ז"ל לאב"ד בק"ק בילגורייא לקח עבור חבירו החביב חבר אחר במקומו למדן מופלג וירא שמים גדול, ואחר איזה שנים בא הגאון רבי יעקב מדרכי אב"ד בילגורייא לק"ק מאציב, בא בשב"ק לבית התפילה שגם חבירו ננעוריו היה מתפלל שם ורצה לשמוח עם חבירו, ומצאו שהיה יושב ואומר תהלים בלי הפסק והמתין לו עד שסיים כל התהלים, ואח"כ שאלו לו, חברי חברי מה נעשה עמך שינוי כעת, הלא מאז היה דרכך בשבת בבוקר ללמוד גמרא רש"י ותוס' בשקידה נפלאה ולא לומר תהלים כמו פשוטי העם, ואמר לו: חברי, אספר לך כי אחרי נסיעתך מפה למדתי עם חברי המופלג אשר בחרת לי, ואח"כ נחלה ר"ל וישבתי אצלו כל ימי חלוי כי היה חביב לי מאוד וכשראתי כי קרוב להסתלק לקחתי אצלו תקיעת כף שיבוא אלי לאחר פטירתו לגלות לי דבר מהעולם העליון, אבל הוא שבק לן חיים ולא בא אלי זמן רב עד שהדבר כמעט נשכח ממני, ואח"כ נחליתי ר"ל במחלה מסוכנת והרופאים נואשו ממנו ר"ל ולא היה עבורי שום תרופה, ופתאום באמצע היום בא אלי חברי הנפטר בהקין, ושמתתי בו מאוד, ואמר לי תדע לך חברי כי תתרפא במהרה ועל זאת באתי לבשר לך בשורה טובה זו, ואמרת לי תודה על בשורתך, ואח"כ אמרת לי: חברי, הנך זוכר התקיעת כף שנתתי לך להודיעני מה נשמע שם, והשיב לי: זאת אסור לי לגלות כדי שלא תבטל הבחירה, אך זאת אגלה לך הדבר היותר טוב בעולם העליון והדבר היותר רע בעולם העליון, ואמר: תדע כי הדבר היותר רע בעולם העליון היא הלוקח ממון חבירו ע"י גניבה או גזילה וכדומה, והדבר היותר טוב בעולם העליון לגמור בשבת קודש תהלים בלי הפסק.

(גדולת מדרכי)

שמעתי מפי קדשו של כ"ק מרן הגה"ק מציעשנוב וצוק"ל אשר אפילו הי' שחטא וכו' צריך לומר תהלים עם בכיות ויתכפר הכל.

(כתבי קודש ח"א מ' יז)

❦

קבלה מאנשי שם הקדושים שמי שיש לו איזה דוחק השעה או צער או שהוא מהלך בדרך או עובר בים או בנהרות, יקרא כל התהלים בכל יום בלי הפסק בכונה והכנעה ויראה נפלאות, וזה בדוק ומנוסה.

(פלא יועץ)

❦

אם רוצה להרבות בתפילה, יוכל לומר תהלים, שהוא כעוסק בתורה, ויש בה סגולות הרבה.

(שו"ת שבות יעקב ח"ב יו"ד סי' מ"ד)

❦

על כמה דברים שצריכים לאדם, כמו פרנסה וכדומה, או על כמה הרפתקאות צוה הרה"ק מקאריץ לומר כל התהלים מרישא לסיפא בלי שום הפסק, אפילו שלא לומר יהיה רצון בין ספר לספר, רק לאחר גמר כל התהלים.

(מדרש פנחס)

❦

הצל"ת נפשי משאו"ל תחתי'ה אלקיים ודים קמו עלי, ס"ת תהלים, בשם הר"מ מזלאטשוב ז"ל מקובל מבעש"ט לומר כל תהלים ביחד בלי הפסק אפילו ביה"ר שבנתיים וע"ז יבטל כל הדינים וע"ז רומז הפ' מי ימלא (ישבר, מלשן מולין מלילות, ביצה י"ב) גבורות ה' לשבר הדינים ע"ז ישמע כל תהילתו, וע"ז כוה בשו"ת מהרש"ם סי' רס"ב בח"ב מעט"צ שם.

(פרדס דוד)

❦

מזמור קיי"ט שבתהלים מסוגל להפיל האויבים ויש בו קע"ו פסוקים וזהו להדף אויביך (להד"ף גימטרי' קי"ט) וז"ש וישלח מלאכים לפניו (גימטרי' קע"ו) כמנין פסוקים של קי"ט בתהלים) וכן ויאב"ק איש עמו גימטרי' קי"ט.

(אור פני משה)

❦

נאמר על אדונינו דוד המלך ע"ה שהיה איש אדמוני ויפה מראה כמשאחז"ל שהיה שופך דמים ושומע לעצת הסנהדרין,

שבת קבלת התורה

ועיקר התשובה הוא על ידי תורה ותפילה וצדקה, כל אחד ואחד לפי יכולתו, ובפרט בלימוד תורה שבעל פה, ולברר הלכות בליבון ובידור יפה, בזה הוא מקבץ חלקי הטוב והניצוצין קדישין ומברר אותן מתוך הקליפות להוציא בלעם מפהם, בסוד "חיל בלע ויקיאנו", וזהו עיקר התיקון כי לימוד תורה שבעל פה בכוונת הלב וביראת שמו יתברך הנכבד והנורא, וכל שכן מי שזוכה ללמוד תורה לשימה ממש ועל ידי תשובה כראוי מאסף ומייחד כל חלקי הטוב והניצוצין קדישין למקורן ולשורשן לה' תתאה ומייחד אותה בבעלה, ולאשר שאחר כוונת הלב הן הן הדברים לזה מייחד לבוא לפומא, היינו ה' עילאה לה' תתאה שהם בבחינת לב ופה כביכול.

ועל פי זה יש לפרש ולרמז כאן "האספה היינו ה' אספו – שתתייחדו ותקשרו הה' וכנ"ל, אזי "ואגידה לכם" מלשון אגד וקשר, היינו שאקשר ואגין עליכם מכל הגזירות קשות ר"ל, "אשר יקרא" אקשור ואסתם לבל יצאו עליכם כלל, ואפילו אם יצאו חס ושלים לא יוכלו להזיק ולהרע לכם כלל, ובפרט כי יעקב אבינו ע"ה הוא בעלה דמטרוניתא, שהוא ה' תתאה.

(אוהב ישראל)

סג

ואפשר לתרץ סתירת הזוה"ק דהנה יש ב' מיני תשובה א' הוא תשובה מיראה וע"ז אמרו בזוה"ק שאינו מועיל לחטא זה משא"כ תשובה מאהבה יועיל אף על חטא זה אמנם לפי זה נפל פיתא בבירא ורחוקין אנתו מבחי' תשובה מאהבה שהוא למעלה מדרך הטבע אולם אא"ז היש"מ מחדש דתשובת רבים אף אם הוא מיראה מקבלו השי"ת ומחשיבו לתשובה מאהבה וזדונות נעשה כזכיות עיי"ש ובודאי איפסקא הלכתא הכי במתיבתא דרקיע, עכ"פ יש מציאות לעשות תשובה מאהבה, כשישראל מתאספין יחד וכל ב"י עשרה שכינתא שרי' וימים אלו מסוגלים לתשובה על חטא זה וע"כ נכון שיתאספו בני' יחד בביהכ"נ וביהמ"ד להרבות בתורה ויהי' תשובה הרבים.

(דברי יואל)

סג

ויאמר אליהם יעקב אביהם אותי שכלתם יוסף איננו ושמעון איננו ואת בנין תקחו עלי היו כולנה. "אותי שכלתם" בחינת אמת, כמאמר הכתוב תתן אמת ליעקב, וע"י שנפלו לשקר עיי"ז באים ח"ו לפגם הברית, וזה "יוסף איננו" שהוא בחינת שומר הברית איננו, ומפגה"ב ח"ו נסתם לבו ומוחו ואינו יכול להתפלל, וזהו "שמעון איננו" כי שמעון מרמו על תפלה על שם כי שמע ה', והעצה לזה "ואת בנימין תקחו" נרמז על התורה, לשון בן ימין היא התורה שניתנה מימינו של הקב"ה תקחו, היינו שתקחו לכם עסק התורה, עיי"ז "עלי היו כולנה" אני ערב לכם שהכל יחזור אליכם כבתחילה הם מידות יעקב ויוסף ושמעון הנ"ל כולם יחזרו אליכם ע"י עסק התורה.

(תולדות אדם)

עובדא ידענא שהרה"ק הדברי יחזקאל משינאווא סיפר שפע"א ה' בפרשת יתרו בעל קדושת אביו הגה"ק בעל דברי חיים זי"ע ובקראו את עשרת הדברות ראה ממש קולות וברקים כמו בשעת קבלת התורה על הר סיני ולא בדמיון ראיתי אלא בפועל ממש ראיתי בעיני את הקולות וברקים של מתן תורה, ואח"כ חשבתי אם כך זכיתי לראות בלי ההכנה לזה אי"כ אשתדל להכין עצמי בקדושה ובטהרה ושמידה יתירה וכן עשיתי עד חג השבועות עבדתי על זה עבודת הקודש ונסעתי על חג השבועות לאבי והנה אז לא זכיתי לראות והבנתי שמה שזכיתי לראות בפרשת יתרו ה' מפני שאבי רצה להראות לי בכח קדושתו מה שהצדיקים יכולים לראות. עוד סיפר הגה"ק משינאווא שבעת שקרא אביו הק' את עשרת הדברות ה' לו התפשטות הגשמיות ממש כמו במעמד הר סיני.

(דברי מנחם)

סג

והנה מתאמרא משמיה דרביה"ק מלובלין זללה"ה שבשבת קודש פרשת יתרו יורד השפעות קדושות של חג השבועות, וכ"ק מרן אאמ"ר בברך משה בפרשתן (עמוד קנא) הביא שפעם אחת היה הגה"ק משינאווא זי"ע בשבת קודש פרשת יתרו אצל אביו ק"ז הדברי חיים זי"ע, וזכה לשמוע בשעת קריאת התורה הקולות וברקים ממעמד הר סיני, ואמר שלא זכה לזה אף בחג השבועות זמן מתן תורתינו. ומובן הדבר כי אם מרן הקדוש הדברי חיים זי"ע קרא בתורה, והרה"ק משינאווא זי"ע האזין לקריאתו, בודאי שזכה לשמוע קולות וברקים ממעמד הר סיני, ומכל מקום נוכל ללמוד מזה אשר מעין דמעין כל אחד יכול לזכות. ועלינו לקבל על עצמינו בחינת נעשה ונשמע כמו בחג השבועות להוסיף אומץ בעסק התורה.

(מהר"א ט"ב)

סג

פרשת יתרו היא הכנה לשבועות, כמו רופא שנתן לאדם תרופה ומחלק אותה לחלקים מפני שא"א לקבל כל התרופה בבת אחת, כך א"א היה לקבל בבת אחת גודל הקדושה של חג השבועות, ונתנה לנו גם הקריאה של מתן תורה בפרשת יתרו, והיא הכנה לשבועות.

(בית אברהם)

סג

וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים. כל אחד ואחד מסוגל לראות ולהשיג את האור הגנוז שבתורה באמצעות הקולות של תורה ותפילה אך תנאי אחד בדבר ואת הלפידים שהלימוד יהיה בהתלהבות.

(תולדות יצחק)

סג

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קנא — בלתי מוגה

ביקור כ"ק אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א

בבית מרן רבינו שליט"א - בקרית יואל יע"א

יום ד' פרשת ויצא תשע"א לפ"ק

רבינו [בצחות]: דער מדרש (כראשית רבה סה, ב) די וואך (פ' ויצא) הייבט זיך אן 'שיר למעלות אשא עיני אל ההרים, פארט מען צו די בערג...

די אבות הק' ווערן אנגערופן הרים, דער מדרש זאגט דארט אל תיקרי ההרים אלא ההורים, אזוי ווי ס'שטייט (פסוק ג, ב) שמעו הרים, פון דארט דרש'נט דער מדרש (שמות רבה טו, ד) אז די אבות ווערן אנגערופן הרים.

אויפן פסוק (שמות יב, ג) ויקרא אליי ה' מן ההר, זאגט אויך דער מדרש (שמות רבה כה, ב) אז הר מיינט מען די אבות. **האדמו"ר מתוא"י:** אויפן יצר הרע טרעפט מען אויך אז ער ווערט אנגערופן הר.

רבינו: יא, צדיקים נדמה להם כהר (פסוק נב, ב) ס'שטייט פארוואס ביי צדיקים נדמה להם כהר, ווייל דער יצר הרע מאכט פאר זיי, זיי זאלן זעהן יעדע דבר מצוה אפילו א קלייניקייט אז ס'אז שווער, רש"י זאגט (ביצה כז, ד) הלא שנמאח (רחמנא אחשביה להבערתך) ואהא דקיי"ל שאין שורפין קדשים ביו"ט, לא תימא דוקא שריפה, אלא אפילו להאכילה לכהמתו ג"כ אסור דרחמנא אחשבה להבערתך, הלכך מלאכה הוא, וואס א איד מוט וועגן א מצוה ווערט אנגערופן א מלאכה.

און דאס איז די כוונה וואס די גמרא זאגט דארט צדיקים נדמה להם כהר ורשעים נדמה להם כחוט השערה, ווייל לכאורה וואס איז באמת דער יצר הרע, צי א חוט השערה אזוי ווי די רשעים זעהן אים, אדער א הר אזוי ווי צדיקים זעהן אים? נאר דער קדושת יו"ט ברענגט אראפ אין

רבינו שאל בשלומי ובשלום המלומים **האדמו"ר מתוא"י:** וואס מוט מען עפעס גוטס? **רבינו:** פון, געלויבט השי"ת.

וואס מאכט איר גוטס? **האדמו"ר מתוא"י:** מזויל מאכן גוטס. **רבינו:** אז מזויל מאכן גוטס איז שוין גוט, ס'איז דא צוויי זאכן, נישט מאכן שלעכטס, און מ'דארף מאכן גוטס. **האדמו"ר מתוא"י:** סור מרע ועשה טוב (תהלים לד, טו).

דער צמח (הרה"ק הצמח צדק טוויזשניץ ז"ל) האט אונז אויפגעטוהן א חידוש (כפ' יחזי), מ'זאל נישט טוהן קודם אין סור מרע, נאר קודם עשה טוב, און דורך דעם וועט זיין מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך, וועט שוין במילא זיין סור מרע (וכ"כ בס' דברי יחזקאל פ' ודחי לפרש בזה הפלוגתא בין יעקב ליוסף בברכתו לאפרים ומנשה).

רבינו: דער בני יששכר אין הקדמה צום דרך פיקודין מיינט ער די משנה (אבות פ"ב מ"ה) אל תאמר לכשאפנה אשנה, זאלסט נישט זאגן מ'זאל ארבעטן קודם אויפן סור מרע, און נאר נאכדעם ארבעטן אויפן עשה טוב, שמוא לא תפנה, אפשר וועט מען נישט אנקומען, וועגן דעם מוז מען אנהייבן מיטן עשה טוב (ועיי"ש העצה לזה).

*

רבינו שאל אודות השבתות שבמשך שנותו באר"ב וסיפר האדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שבשבת זו ישבת בקאנטרי על ההרים

אין ארץ ישראל דארף מען אויך האבן א זכיה מרגיש צו זיין דארטן קדושת ארץ ישראל, ווען דער פעטער ז"ל איז געווען אין ארץ ישראל האט ער געזאגט זוער ווייסט צי כ"בין געווען אין ארץ ישראל, אזוי האט דער פעטער געזאגט ברבים בענוותנותו.

האדמו"ר מתוא"י: כגעדענק נאך ווען ער האט עם געזאגט ביי די דרשה 'השתא הכא', שנת תשט"ו, אין ישיבת מאה שערים.

רבינו: יא, 'השתא הכא', מ'קען זיין דא און מ'איז נישט אין ארץ ישראל וולוח אף כשנמצאים בארץ ישראל, יתכן להיות שרגליו אינם דורכים על אדמת קודש, לכן מבקשים לשנה הבאה בארעא דישראל, שיזכה לדרוך על אדמת קודש שבא"י.

דער מהרש"א זאגט (ברכות ה.) אויף די גמרא (מגילה כט.) עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שיקבעו בארץ ישראל, אז וועגן דעם האט עם קדושת ארץ ישראל, על שם העתיד.

און דער קדושת לוי זאגט אויף דעם (הובא בספר פתגמין קדישין אות כא.) נישט נאר בתי כנסיות, נאר אויך ערליכע אידישע הייזער וועלן גיין קיין ארץ ישראל, און זיי האבן שוין א קדושה פון ארץ ישראל, אז מ'טוט דעם רצון ה'. (הוכירו רבינו ז"ל בסי'ג שמות שנת תשכ"ח ונדפס בדבר"י שמות עמ' צ')

דער ערבי נחל (פ' שלה) זאגט זייער א שיינעם טייטש אויף די גמרא אין במה מדליקין (שבת לא:) אז סותר [שיתחייב בשבת] מוז זיין על מנת לבנות במקומו, פרעגט די גמרא, אין משכן אין מדבר איז דאך געווען סותר על מנת לבנות שלא במקומו [ומלאכת שבת גמרינן ממלאכת המשכן], ענטפערט די גמרא, ווייל ס'שטייט (במדבר מ, כג) על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו, איז עם כסותר על מנת לבנות במקומו. פרעגט דער ערבי נחל, וואס איז דער תירוץ פון די גמרא, ס'איז דאך נישט במקומו. נאר ענטפערט דער ערבי נחל, אז עם שטייט ווי אזוי האט מען מקריב געווען קדשים אין משכן, ס'איז דאך נישט געווען אין דעם מקום המקדש, ס'איז דאך געווען קדשים בחוץ, אזוי פרעגט דער זוהר הק' (ח"ב דף קמ:) די קשיא, און ער ענטפערט, אז וואו די אידן זענען געגאנגען איז מיטגעגאנגען מיט זיי דער מקום המקדש, און ס'איז נישט געווען קיין קדשים בחוץ, און אזוי שטייט אויך פון אר"י הק' (ע"י חסד לאברהם מעין הראשון נהר כד), במילא זאגט דער ערבי נחל, אז לויט דעם איז עם שוין

פרשת ויקהל וואס רש"י זאגט דארט (ביצה כו. הנ"ל) אז מ'טאר נישט פארברענען תרומה טמאה אין יו"ט, ווייל רחמנא אחשביה להבערתו, אויב ס'איז באמת נישא קיין מלאכה, ווי אזוי ווערט עם א מלאכה - זאגט ער אזוי - ס'איז א מציאות דאס וואס רש"י זאגט אז רחמנא אחשביה להבערתו, ווייל א מענטש קען אויף זיין א לאנגע צייט וועגן זיינע געשעפטן, און ער וועט נישט ווערן מיד, און ווען ער זעצט זיך אראפ לערנען דרימלט ער שוין איין, פארוואס איז עם אזוי, ווייל ער טוט א מצוה ווערט עם טאקע שווער, און ס'זוערט אנגערופן א מלאכה.

און וועגן דעם, באמת איז דער יצר הרע כחוט השערה, נאר ביי צדיקים נדמה להם כהר, ווייל יעדע מצוה וואס זיי טוען איז טאקע שווער ביי זיי.

אויף אברהם אבינו שטייט מי יעלה בהר ה' (תהלים כד, ג), אזוי דרש'נט דער מדרש אין פרשת חיי שרה (בראשית רבה נב, ה) ושהצליח להתגבר על היצר הרע שנדמה לצדיקים כהר.

האדמו"ר מתוא"י: צדיקים האבן געזאגט (מתאמרא משמו ההרה"ק מהר"מ מרמאנאו ז"ל, הובא בייטב לב פ' חיי שרה) אז דער עיקר איז ז'מי יקום במקום קדשו, ווייל מי יעלה בהר ה' קען מען נאך טרעפן, אבער דער עיקר איז מ'זאל בלייבן במקום קדשו.

רבינו: דער ישמח משה (בפתיחת הספר) ברענגט פונעם רוקח אין חסידות כחסידות בתחילתו, ממילא 'מי יעלה' איז נאך דא, און דער עיקר איז מ'זאל נישט אראפ פאלן פון די מדרגה, נאר מ'זאל בלייבן.

האדמו"ר מתוא"י: ביי חסידות דארף מען זעהן מ'זאל גיין העכער און העכער.

רבינו: אבער מ'דארף זייער אכטונג געבן מ'זאל נישט פאלן.

רבינו כיבד את האדמו"ר מתוא"י לברך על הפירות

כאן נכנס הבה"ח כנשיק כמר דוד צבי טייטלבוים נ"ו בן הרח"ג ר' ארי' לייבוש ז"ל הי"ד ונכד האדמו"ר מולדות אברהם יצחק

שליט"א ורבינו כיבדו לשרבת

והאדמו"ר מתוא"י אמר לרבינו אודות הצלחת נכדו נ"ו בלימודי הישיבה/ק בקרית יואל ושהוא שבע רצון ב"ה

רבינו: אין קרית יואל איז אויר ארץ ישראל.

מעלות פון זיינע קינדער, און אויף רבי לייבוש האט ער געזאגט אז ער איז א זיסער בקי, א זיסער למדן, אלעס געדענקט ער, אפילו תנא דבי אליהו געדענקט ער אויך.

(ועי' י"ג אורות (עמ' ר"ל) גם מ"ש הרה"ק משינאווא על שאר בניו.)

רבינו: דאזי איז געווען ר' חיים הערש יאקאבאוויטש (מהשובי זקני אנ"ש הסודים ואנשי מעשה שנשארו לפליטה אחרי החרבן), און כ'האב געהערט פון אים, אז ביי די ערשטער קריג האט רבי לייבוש טארנער געוואוינט אין קליינווארדיין – ר' חיים הערש איז געווען א קליינווארדיינער – און ער האט געהערט רבי לייבוש טארנער ליינען די מגילה.

ער האט אויך דערציילט אז ער פורים האט ער זייער פריה געדאוונט אינדערפרי, און האט געזאגט אז מ'דאוונט פריה קען מען אלעס אויספועלן, האט ער דערציילט מיט התרגשות אז די מגילה האט ער געליינט מיט דמעות שלישי, מיט אזעלכע בכיות...

האדמו"ר מתוא"י: צדיקים האבן געזאגט אז ביים מגילה ליינען רעדט מען זיך אלעס אויס.

האדמו"ר מתוא"י ביקש את ברכת רבינו: דער אויבערשטער זאל העלפן מיזאל קענען אויפטוהן גוטע זאכן.

רבינו: דער אויבערשטער זאל העלפן, דער רבי ר' הערש פון רימאנאו – יעצט (ל' השו"ן) איז דאך געווען זיין יארצייט – האט געזאגט אז מ'האט אים אויסגעלערנט אלס קינד אלט'ס צו פאררעכטן, און נייעס נישט צו פארדארבן.

האדמו"ר מתוא"י: די אלע ווערטער ווייסט מען, מ'דארף אבער בעטן פונעם באשעפער מיזאל עס קענען מקיים זיין. **רבינו:** יא יא.

רבינו לויח אותו ונתן לו את ברכתו: דער אייבישטער זאל העלפן מיזאל זיך זעהן מתוך שמהח.

*

מכאן השיחה בבקור גומלין ביים ה' פ' ויצא בבית האכמניא

האדמו"ר מתוא"י: כ'האב געהאפט אז מ'וועט זיך נישט מטרייה זיין צוריק צו קומען.

רבינו: מ'איז דאך א כהן... איז דאך דא די מצוה פון זקדשתו.

האדמו"ר מתוא"י: כ'האב פריער געטראכט א רעיון וועגן מנחה, אז מ'האט געדאוונט שפעט (כן הי' מנהג כמה צדיקים), ווייל מ'האט געוואלט זיין אונטער א עול, אפשר איז

נישט געווען סותר על מנת לבנות שלא במקומו, ווייל אויף דעם נייעם פלאץ וואו מ'האט אויפגעשטעלט איז ווידער געווען דער בית המקדש דארטן. אזוי טייטש דער ערבי נחל זייער שייך די גמרא, אז ביים משכן איז עס געווען סותר על מנת לבנות במקומו, ווייל על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו, און ס'איז דארטן ווידער געווען דער בית המקדש. (ועי' מש"כ בדברי" פ' בהעלותך עמ' רס"ג ד"ה וז"ל להסיף על דבריו).

האדמו"ר מתוא"י: מ'זאגט אז וואו אידן זענען אינאיינעם, דארט איז דא קדושת בית המקדש.

רבינו: דער בעלזער רב (הגה"ק מהרי"ל) האט געזאגט אז וואו אידן זענען, איז אהין געבויען דער מקדש של מעלה (הובא בערוגת הבושם פ' מצוה).

האדמו"ר מתוא"י: איז אז אידן זענען צושפרייט אין די גאנצע וועלט, איז וואו גייט עס?, אין הימל ווייסט מען שוין..

רבינו: אין הימל איז נישט קיין קשיא, ביי רוחניות איז דא התפשטות, און ס'איז נישטא קיין צמצום.

*

האדמו"ר מתוא"י ביקש מרבינו שישים עינא פקיהא על נכדו נ"יו הנ"ל לראות בהצלחה

האדמו"ר מתוא"י: די וואך שבת איז געווען די יארצייט (של התנו הרה"ג ר' ארי' לייבוש מיימלבוים ז"ל הי"ד שנרצח ע"י בני עוולה במדינת מאמבעי – אביו של חב" הנ"ל נ"יו).

רבינו: ער האט געהייסן ר' לייבוש נאך רבי לייבוש טארנער, וואס איז געווען א זוהן פון שינאווער רב. **האדמו"ר מתוא"י:** ער האט געוואוינט אין צאנז?

רבינו: ער האט געוואוינט אין טארנא.

האדמו"ר מתוא"י: אין צאנז איז אויך געווען איינער רבי ארי' לייבוש.

רבינו: יא, דעם קרייזער רב'ס (הגה"ק רבי' אהרן ז"ל אבד"ק צאנז-קרוין) זוהן האט געוואוינט אין צאנז (מקדס כיהן כרב בגרינבו, ואח"כ בשנת תרס"ד אחרי התלקות אביו נתמנה לאבד"ק צאנז).

דעם דברי חיים'ס פאטער האט געהייסן רבי ארי' לייבוש, במילא יעדער צאנזער קינד כמעט האט געהאט א ארי' לייבוש, און דער רבי לייבוש טארנער איז געווען דעם שינאווער רב'ס א זוהן.

האדמו"ר מתוא"י: רבי יאנקעלע (האדמו"ר מפשעווארסק ז"ל) פלעגט דערציילן אז דער שינאווער רב פלעגט דערציילן די

אין, און דער אמרי היים האט אים שטארק מפציר געווען, ביז ער האט נאכגעגעבן.

*

האדמו"ר מתוא"י: היינט איז די יארצייט פונעם מנחת אשר (הגה"ק רבי אשר אנשיל יונגרוי ז"ל אב"ד טשענענער) ער איז געווען פון די גרויסע קדושי עליון, א אונגארישער רב. **רבינו:** יא, דער טשענענערער רב האט געמיילט קמיעות און געפראוועט מופתים. (מזן הייטב לב ז"ל בהסכתו על ספרו מנחת אשר על סוגיות הש"ס כותב עליו בין התוארים 'מופת הדור').

האדמו"ר מתוא"י כיבד את רבינו לברך תחילה

רבינו: כהן מברך.

האדמו"ר מתוא"י: מ'האט פונקט גערעדט אז ס'איז דא פלעצער וואס מ'זאגט נישט ברשות כהנים, און דער טעם איז וואו ס'איז דא א רבי, איז נישט שייך צו זאגן ברשות כהנים, ווייל דער רבי איז בעל הבית.²

רבינו: דער מונקאטשער רב (הגה"ק המנחת אלעזר ז"ל) אין א תשובה (ח"ד סי' נ"ט) דערמאנט ער אויך די טעם.³

האדמו"ר מתוא"י: נו, אז דער רבי איז דא, איז דער רבי קודם.

ולאחר שברכו לחיים על יין איחלו רבינו בברכת לחיים והצלחה **ואיחלו רבינו לבעל האכסניא:** ס'זאל זיין להניח ברכה אל תוך ביתך.

ונפרד רבינו ממנו לשלום

2

ע"י בשו"ת דעת כהן (מהאדמו"ר רבי חזקוני סתם מספיקא-בני בוק ז"ל) שכתב בתוך תשובה בענין חיוב 'וקדשתו' ככהן שנמצא אצל בעה"ב, וז"ל: "פעם אחת היתה לי שיחה עם כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר (שליט"א) [וצללה"ה] בעוד שהי' בבריאתו לגמרי, מפני מה בודיטשוב קראו לישראל ראשון אפילו כשהיה כהן בביהמ"ד, אמרתי לו שאין לי קבלה, אבל נראה כיון שהביהמ"ד הוא להם לבד, הוא כמו ברכת המזון שאין מוטל עליו החיוב של 'וקדשתו', ושיבה הטעם, אבל שאל, אם כן מפני מה רוב צדיקים לא עשו כן, אמרתי אולי משום לא פלוג, ובודיטשוב לא חשו על זה, והוטב בעיניו, עכ"ד."

3

ע"י בשו"ת מנחת אלעזר (ס"ט) שמכאן מנהגו של הרה"ק העט"צ מודיטשובי' זי"ע שהיה מכבד ישראל במקום כהן, ואמר שהיות שהוא ביהמ"ד שלי איני צריך רשות מן הכהן, ועיי"ש שמבאר מקוהו של צדיק באריכות.

ועיין בספר נפלאים מעשיך (ה"א) שכן נהג הרה"ק רבי מרדכי מאדווערנא זי"ע.

דאס איינס פון די טעמים, און כ'האב זיך צוליב דעם דערמאנט א מעשה, היינט איז געווען די יארצייט פון רבי ברוך בער (הגאון רבי ברוך בער מקאמניץ ז"ל), ער איז געווען א געוואלדיגער מענטש - כ'האב געהערט פון א תלמיד די מעשה - אמאל איז זיין רעביצין אוועק געפארן אויף אפאר טעג, האבן די בחורים - זיינע תלמידים - אים באדינט, זיי האבן אים יעדן טאג געפרעגט וואס ער וויל עסן, האט ער געענטפערט 'מיר גלייבן פליישיג'ס, ס'איז געווען א פלא, ער איז דאך געווען אויסגעארבעט, אחוץ זיין גאונות איז ער געווען א גרויסער צדיק.

האבן די בחורים מחליט געווען אז מ'זייט אים פרעגן פארוואס וויל ער עסן יעדן טאג פליישיג'ס, האט ער זיי געזאגט, אז ער פילט נישט קיין טעם אין עסן, נאר אויב מ'עסט פליישיג, איז מען דורך דעם זעקס שעה אונטער א עול אז מ'טאר נישט עסן מילעכיגס, און ער וויל זיין אונטער א עול - האב איך דאס צוגעשטעלט אפשר צו מנחה, אז מ'דאוונט שפעט כדי מ'זאל זיין אונטער א עול.¹

רבינו: דער פעטער ז"ל (מזן רבינו בעל דברי יואל ז"ל) ווען ער האט געדארפט ערגעץ פארן, פלעגט ער צו דאווענען מעריב וואו ער פלעגט אנצוקומען, ער האט נישט געדאוונט מעריב פאר ער איז ארויס געפארן, ער האט געזאגט ער זאל פארן צום דאווענען.

האדמו"ר מתוא"י: כ'זדענק אז דער קלויזענבורגער רב איז אמאל געווען ביים אמרי היים, ער האט אים שטארק געמוטשעט ער זאל דאווענען מעריב ביי אים אין בית מדרש, האט ער געענטפערט 'מיר האבן בקבלה אז מ'לאזט איבער די מעריב א ערבות אויף נאך וואס מ'קומט

1

ועי' בדברי תורה מהרה"ק בעל מנחת אלעזר ממונקאטש ז"ל (מהדו"ק אות ט"ז) שכתב לפרש מאמרם ז"ל הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו, הכונה ע"ד שאמר החידושי הרי"מ 'המליץ על העוסקים במסחר ומאחרים קצת עי"ז זמן תפילה, כי העיקר הוא קבלת עול מלכות שמים להיות עומד במחשבה זו תמיד, ולכן העומד בחנות ורוצה לילך ולהתפלל ואנו הוא עפ"י המסחר אוי יו של עול מלכות שמים בכל השעות האלו, שרוצה להתפלל ונאנח על שאינו יכול להתפלל, ע"כ. ועד"ז מבואר דברי חז"ל הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו, היינו משחרית עד הצות יתעסק עם תפילת שחרית, ומאו והלאה יעסוק בתפילת מנחה וכו', ואם היה מתפלל מנחה בתחילת זמנו, לא היה עליו עול תפילה כל היום עד הלילה, עכ"ד."

ניחום אבלים ע"י הגה"צ רבי יצחק דוד פריעדמאן ז"ל

ראה"כ פאפא - ומח"ס יד בהן

אצל כ"ק מרן רבינו שליט"א - ע"פ אמו הרבנית ע"ה

יום ה' פרשת מטות מסעי תש"ע לפ"ק

ובוא הוא מעלה בהרוויס מוכחנותיו מודמים טובים שהי' רבינו אז בטעמעשוואר בתוך קהל חסידים ואנשי מעשה).

רבינו: יא, ער איז דארט געווען דער שוחט.

דער טאטע אהיים קומענדיג פון טרעזינשטט איז ער געווען אין פעסט.

הגרי"ד: כ'בין אויך קודם אפגעשטיגן אין פעסט.

והמשיך רבינו: האט ער דעמאלטס געזאגט א דרשה אין די קאזינצי שוהל אין פעסט, און ער איז נאך געווען זייער שוואך, האט ער געזאגט די דרשה זיצנדיגערהייט, ער האט נישט געהאט קיין כח צו שטיין, האט ער דעמאלטס געטייטשט די מדרש בשעה שהחכם יושב ודורש הקב"ה מוהל עונותיהם של ישראל, פארוואס איז החכם יושב ודורש, פארוואס שטייט ער נישט ווען ער זאגט די דרשה? נאר וועגן וואס האט מען נישט קיין כח צו שטיין, ווייל מ'האט מיטגעמאכט די אלע זאכן, און טראץ דעם קומען נאך אידן צו הערן א דרשה, איז וועגן דעם הקב"ה מוהל עונותיהם של ישראל, אזוי האט ער דעמאלטס געזאגט.

ושאלו רבינו: איר זענט דאך געווען מיטן טאטן צוזאמען אין טריגליץ...

הגרי"ד: יא, טריגליץ איז צווישן צוויי שמעטלעך, דריי חדשים זענען מיר דארט געווען, אונז זענען מיר נישט געווען געווען אינעם זעלבן באראק, עס איז געווען דארט פינעף טויזנט אידן.

ער האט געזאגט ראש השנה בינאכט א דרשה פון צעהן-פופצן מינוט, די דרשה איז באשטאנען פון וויינען, יעדער האט געהאט אויף וואס צו וויינען.

רבינו: ער האט געזאגט א דרשה ערב יום הקדוש, כל נדרי נאכט.

הגרי"ד: איך בין שוין נישט געווען דעמאלטס, מיך האט מען אוועק געפירט נאך שבת שובה, די דרשה פון ליל כל נדרי האט אפגעשריבן דער הוניהדער רב (הגה"צ ר' אברהם מאיר איזראעל ז"ל בקונטרס להב יקודי אש שנדפס בכפרו אמרי אברהם).

הגרי"ד: דער טאטע (מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל) האט צוריק אויפגעשמעלט דאס גאנצע אידישקייט אין סיגוט נאכ'ן קריג, די ערשטע יסודות דארטן, כ'האב אזוי געהערט. כ'בין געווען מיט אים אין לאגער.

רבינו: כ'זוייס דאס אז מ'איז געווען צוזאמען אין לאגער.

הגרי"ד: און כ'האב געהערט וואס ער האט אויפגעטוהן אין סיגוט נאכ'ן קריג.

רבינו: יא, צוריק געשמעלט קהילות, ס'איז געווען יתומים מיט יתומות.

הגרי"ד: אין סיגוט איז געווען, און אין סאטמאר איז געווען א קיבוץ.

רבינו: וואס אידן האבן זיך צוזאם גענומען נאכ'ן קריג האט געהייסן א קיבוץ.

הגה"צ רבי שלו' אליעזר טייטלבוים שליט"א רב דקהילתינו 15 עור. כ"פ: ער האט געמאכט א סדר פאר די בחורים, פאר די יונגעלעך און מיידלעך וואס ס'איז געווען נאכ'ן קריג.

רבינו: דער דזשינט האט געשיקט געלט פאר דעם.

הגרי"ד: דער דזשינט פון אמעריקא.

אין טעמעשוואר איז ער (רבינו בעל ברך משה ז"ל) אויך געווען.

רבינו: קיין טעמעשוואר איז ער געפארן אויף יו"ט, ער איז געווען קודם אין סיגוט, און דארט איז נאך געווען זייער חרוב, זייער א צובראכענער און א צוקלאפטער עולם, האט מען אים גערופן פון טעמעשוואר, ווייל אין טעמעשוואר האט מען נישט דעפאטירט, און דארט זענען געווען חסידים, האט מען אים גערופן ער זאל זיין דארט אויף יו"ט, איז ער געווען דארט גאנץ חודש תשרי, און ער האט געדאוונט דארטן און געפירט די הקפות.

הגרי"ד: ר' אברהם ווערצבערגער איז דארט געווען (ע"י במשה ה' רועה (ה"ג עמ' ר"כ) שהביא חרויטס מהרה"ח ר' אברהם הנ"ל שאמרם בשנת תשמ"ב על שולחנה המהור של רבינו ז"ל בעל ברך משה,

געוואלט, ווייל זיגלען איז כתיבה, און די ברעמער האט מען געטראגן נאר אין א כרמלית.⁴

רבינו: אפילו זיגלען איז געווען א גרינגערע ארבעט, איז ער געגאנגען שלעפן.

דער טאטע האט דערציילט, ווי שווער ס'איז געווען, מ'האט געשלעפט אויף די פלייצע אזעלכע שווערע גרויסע באלקענעס, אז די הויט איז אים אפגעריבן געווארן, אז ער האט געפילט אז ער האלט עס נישט אויס, איז ער געגאנגען זיך בעטן מיזאל גרינגער מאכן די ארבעט, און יענער האט געזאגט 'אז נישט שים איך ענק, האט ער דערציילט א אינטערסאנטע מעשה, אז פאר זיי איז געגאנגען א עס.עס. וואס האט אנגעפירט זייער ארבעט, און אנטקעגן זיי איז אנגעקומען אויך א עס.עס. מיט זיין גרופע, און איינער פרעגט דעם צווייטן וואס איז נייעס, זאגט ער, אז ער האט א ארבעטער א געזונטער מענטש, נאר ער איז א פוילער, ער וויל נישט ארבעטן, כ'האב מיט אים - ווי מ'זאגט - צרות צרורות, זאגט אים יענער געב אים נאר אהער צו מיר, ביי מיר וועט ער שוין ארבעטן. גייט ער אריבער צו די גרופע און קלויבט אויס דעם טאטן, און זאגט פאר'ן צווייטן עס.עס. 'דאס איז ער, און ער גיט אים אהין פאר'ן צווייטן, און דארט האט ער אויך געדארפט ארבעטן די זעלבע ארבעט, שלעפן די שווערע ברעמער.

אבער דער טאטע האט געהאט א מעשה פלא, ווייל ווען דער טאטע איז נאך געווען א קליין אינגל - ער איז אלט געווען עלף יאר ווען דער זיידע דער עצי היים איז נפטר געווארן - און אמאל רופט אים דער זיידע אריין, און זאגט אים 'הער מיך אויס, איך וויל דו זאלסט זיך אויסלערנען א גוי'שע שפראך/

דער טאטע קוקט אים אזוי אן, און דער זיידע זאגט ווייטער, 'גו, וועלכע שפראך זאלסטו לערנען, אונגאריש נישט, ווייל דעמאלטס איז שוין סיגוט געווען ראמעניא, און עס איז שוין נישט געווען די עמטליכע שפראך אונגאריש, און

דארט זענען געווען אפאר רבנים, איינער איז געווען רבי שלמה קעניג (אב"ד יאקט), ער איז געווען א גאון הגאונים, ער האט אסאך דורך געלערנט, כ'האב זיך געדרייט נעבן אים.

רבינו: דער טאטע האט געזאגט אויף אים אז ער האט געדענקט ש"ס.

הגרי"ד: דארט אזוי אויך געווען דער מיהאלפאלווא רב.

רבינו: כ'האב געהערט פונעם טאטן אז די ארבעט איז געווען, אז מ'האט געזעגט האלץ, און אינמיטן ארבעטן האט מען גע'חזר'ט גמרא אויף אויסנווענדיג, דער טאטע האט שטארק מפליא געווען דעם רבי שלמה קעניג.

הגה"צ רש"א: ווען דער טאטע האט זיך אמאל געטראפן מיט זיין זוהן דער יאקער רב (הגה"צ ר' חיים ישעי' שליט"א) האט ער אים געזאגט אז ער האט געלערנט מיט זיין טאטע ווען מ'האט געשניטן די האלץ.

א' הנורכאים: מ'האט נאכגעזאגט אז מ'האט זיך דעמאלטס געמוהן וועגן פאסטן יום הקדוש, צי מ'זאל פאסטן צי נישט, און מ'האט נישט געקענט פסק'נען, נאר מ'האט געטראפן א ריטב"א וואס שרייבט אז א מענטש אויב ער איז משנה פון די רגילות אפילו אויף איין טאג, לייגט ער זיך אריין אין סכנה, און וויבאלד מ'האט דעמאלטס ווייניג געגעסן, האט מען גע'פסק'נט אז מ'זאל עסן דעמאלטס יום הקדוש.

רבינו: א טייל אידן האבן יא געפאסט יום הקדוש.

הגרי"ד: תשעה באב האט מען נישט געפאסט, אבער יום הקדוש האט יעדער געפאסט.

רבינו: מ'האט געבעטן אז ערב יום הקדוש זאל מען געבן די עסן אביסל פריער, ס'זאל זיין אויף סעודה המפסקת, און די רשעים האבן אפגעלאכט וואס האבן ענק מיט יום הקדוש... זיי האבן געארבעט אז יום הקדוש זאל מען נישט גיין ארבעטן, מ'האט געזאגט אז מ'האט לייז, און מ'דארף גיין אין באד, ס'איז געווען א גאנצער עסק ווי אזוי מ'האט זיך ארויס געדרייט יום הקדוש פון די ארבעט. (עי' במשה הי' רועה ח'ג עמ' ס' ס'א ס'ב בענין זה)

איר האט דערציילט אז דער טאטע איז געגאנגען שלעפן די ברעמער ענדערש ווי זיגלען...

הגרי"ד: יא, איך בין געווען אין דעם זעלבן קאמאנדיר, און אים האט מען מכבד געווען ער זאל נאר זיגלען די באלקענעס, און ווען ס'איז געקומען שבת, האט ער נישט

4

עי' בשו"ת נוב"י (מהדו"ת ס' ל"ג) דמשמע דבכתיבה הוי כל כתב עכו"ם איסור תורה, ועי' במשנ"ב (או"ח ס' ש"ט ס"ג ו) שבכל אופן הוי איסור מה"ת, ועי' בבאור"ל (ס' ש"ו ד"ה בכתב שלהם) דמ"ש הרמ"א דעת האו"ז שהיא דרבנן היא דעת הידאה.

ואלקים השבה לטובה/ דער ערשטער האט געמיינט אזוי לרעה, און ס'איז ארויס געקומען א טובה. ער האט אויך געהאט א מעשה, א איד האט עפעס אויפגעברכאן אין לאגער, און מ'האט געכאפט דעם איד, און מ'האט אים געזאגט, אז ער איז נישט געווען אליינס ביי די מעשה, זאל ער ארויסגעבן די נעמען פון די שותפים. מ'האט אויסגע'שור'ה'ט דעם גאנצן עולם, און מ'האט געזאגט פאר דעם איד ער זאל גיין אויסקלויבן ווער איז נאך געווען, דער איד גייט און קוקט זיך אזוי אום, און ער גייט צו צום טאטן און ווייזט אן אויפן טאטן אז ער איז פון זיינע שותפים, ס'איז נישט ריכטיג געווען...

מ'האט ארויס גענומען דעם טאטן פון די שורה, און א עס.עס. האט זיי ביידע אוועק געטראגן, דער טאטע האט פארשטאנען אז דאס איז א געפערליכע זאך, אויפן וועג פרעגט ער פאר'ן איד 'אנטשולדיג, איר קענט מיר?', זאגט 'יענער 'ניין', פרעגט אים דער טאטע 'נו, איז פארוואס האט איר זיך אנגעטשעפעט אין מיר?/ האט יענער געזאגט עפעס א תירוץ פארוואס ער האט אזוי געזאגט. וויבאלד דער טאטע האט געקענט דייטש, האט ער זיך געשמעלט נאנט צו דעם עס.עס. און געזאגט אין דייטש – עם מוז זיין א אירטונג – אז עם איז א טעות, דער עס.עס. האט זיך אפגעשמעלט און פרעגט דעם צווייטן איד 'איז וואר אז עם איז א טעות?/ דער איד האט שוין געהאט אויף אזויפיל שכל אז ער האט געזאגט 'יא, און דער עס.עס. האט געבעך פאר דעם איד אראפ געלאזט צוויי פעטש באורנו מעמד, און דעם טאטן האט ער צוריק געשיקט.

בשעת השיחה נכח בנו של הר"ח ר' אלימלך טרעם ז"ל

רבינו: אה, דאס איז ר' אלימלך טרעם א זוהן... זיין פאטער ר' אלימלך טרעם האט געגעבן שריפטן פאר'ן טאטן ער זאל קענען קומען קיין אמעריקא.

הגרי"ד: מוין שווער (הר"ח ר' שלמה בראווער ז"ל) האט גוט געקענט ר' אלימלך טרעם, ער איז געווען פון די 'ועד הצלה' אין אמעריקא, און ער האט געטוהן פאר'ן רבי'ן ז"ל.

רבינו: ער האט געמאכט א קאנווענשאן פון רבנים, לכבוד דעם אז מ'זאל קענען געבן וויזעס פאר די דעלעגאטן צו קומען צו די קאנווענשאן.

הגרי"ד: המקום ינחם וכו'.

ראמעניש וויל איך נישט, ווייל זיי זענען א אומה שפלה, וויל איך נישט אז דו זאלסט לערנען זייער שפראך, וויל איך אז דו זאלסט לערנען דייטש.../ דער טאטע קוקט אים אזוי אן...

אבער דער וויידע האט אים גענומען צו א אידישער לערער זאל לערנען מיט אים איינמאל אין א וואך די שפראך 'דייטש', ווען דער לערער איז געקומען לערנען מיט אים, האט ער נישט געוואלט לערנען, איז דער לערער געגאנגען צום זיידן זאגן אז ער וויל נישט לערנען, האט דער זיידע אים געלאזט רופן און זאגט אים אזוי, 'מילא אז מ'וויל נישט לערנען קיין גמרא, איז ווייל מ'האט א יצר הרע, אבער פארוואס זאלט נישט דער יצר הרע לערנען די שפראך? נאר וואס דען, אז דער טאטע וויל מ'זאל לערנען ווערט עס דאך א מצוה, וועגן דעם לאזט שוין נישט דער יצר הרע... איך וויל דו זאלסט יא לערנען, און דו זאלסט קומען איין מאל א וואך און איך וויל הערן צי דו קענסט שוין רעדן, און אזוי איז געווען.

דורך דעם האט דער טאטע געקענט רעדן דייטש, און עס איז אים צוגיין געקומען צוואנציג יאר שפעטער, ער האט געהאט דארט נסים כמה פעמים, ווייל ער האט געקענט רעדן מיטן עס.עס. מאן, און זאגן וואס ער וויל, און אזוי איז ער ניצול געווארן.

הגרי"ד: ס'איז געווען א חידוש, ס'איז צוגיין געקומען אין לאגער.

רבינו: בקיצור, כ'קום צוריק צו דעם מעשה, ווען זיין עס.עס. מאן האט פארנעשמעלט דעם טאטן אז ער איז דער פוילער ארבעטער, און דער צווייטער האט אים אריבער גענומען צו זיך און ער האט אים אויך געהייסן ארבעטן, אבער מ'האט דאך טאקע נישט געקענט ארבעטן די שווערע ארבעט, איז ער געגאנגען רעדן צו אים, און ער האט דערציילט – פאר אונז – ווי אזוי ער האט גערעדט צו אים די דייטשע שפראך, אז מ'קען נישט ארבעטן די שווערע ארבעט, זאגט אים דער עס.עס. מאן אז ער וויל טאקע זעהן צי מ'קען נישט, און ער זעהט אז ער איז טאקע אפגעריבן, האט ער געזאגט פאר'ן טאטן 'זעצט דיך אראפ', אזוי איז ער געזעצן און גארנישט געדארפט טוהן, ס'איז מקוים געווארן 'אתם השבתם עלי לרעה

ביקור הגה"צ רבי פייוויל סופר שליט"א

אבד"ק ור"מ בואנמ-איירעם ארגענטינא

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א - בקרית יואל יע"א

ערש"ק פרשת נשא תש"ע לפ"ק

רבינו: יא, ביי רבי הערצקא צוויבל (הרה"ג ר"מ דכולל תר"י דרבי דקהלתינו בווי"מ מחו' של הרה"ג אבד"ק בואנעם איירעם), ס'אי"ז געווען אינעם טאג וואס מ'איז אויפגעשטאנען.

הגר"פ: יא.

הרב שמואל הכהן פרידמאן הי"ד, משב"ק: כ'האב געהאט איבער געזאגט ווען כ'בין געגאנגען מנחם אבל זיין ביי זיי, וואס דער רבי האט געזאגט, אז דער טשענסקאוויצער רב האט איבער געזאגט פונעם רבי'ן ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל) אז מ'קען אויפשטיין פון אבילות אינעם זיבעטן טאג פאר'ן דאווענען.

הגר"פ: ס'איז מיר געווען א פלא אז מ'קומט פאר'ן דאווענען מנחם זיין.

רבינו: פארוואס?! ס'איז דאך אזוי, אז ס'איז דא אפאר אבליים, אזוי ווי ביי ענק קע"ה, און יעדער דאוונט עקסטער, קען איינער דאווענען דער ערשטער, און מ'דארף נישט ווארטן ביז יעדער וועט דאווענען, נאר מ'קען גלייך נאכדעם אויפשטיין.⁶

הגר"פ: ס'איז מיר א אינטערסאנטע חידוש.

רבינו: דער טשענסקאוויצער האט אזוי איבער געזאגט פונעם פעטער, אז מ'קען אויפשטיין פריער, און דאווענען, און מ'קען גיין אין די מקוה, און ממילא קען מען דאך אויך גיין צום ברית.

הגר"פ: דאס איז די מעלה אז מ'קען גיין אין די מקוה.

רבינו: ס'איז אינטערסאנט, וואס מ'זאגט אז דער אוועלער רב רבי משה יוסף (בן מרן הגה"ק בעל י"טב לב ז"ל) איז

הגר"פ בא לבקר אצל רבינו אחרי התאבלו על פטירת אביו

הרה"ח ר' משה ז"ל

רבינו: ווען אין סיגוט איז געווען די מחלוקה,⁵ איז דער קדושת יו"ט געווען אויף א שבת אין בעלזא ביים בעלזער רב רבי יהושעלע ז"ל, און ער האט גארנישט מכבד געווען דעם קדושת יו"ט כמשך פונעם שבת, נאך שבת האט זיך דער בעלזער רב פארענטפערט, און געזאגט אז ווייל דער קדושת יו"ט איז געווען דעמאלטס אין יאר (על הסתלקות אביו מרן הי"טב לב ז"ל), ס'איז א גרויסער קפידא נישט מכבד זיין אינעם יאר.

הגר"פ: ס'איז א אינטערסאנטע זאך, אז ס'איז דא ווער ס'האלט אז ווען ס'זוערט געבוירן א בן זכר איז נתרפא כל המשפחה...

רבינו: נישט אויף דיני אבילות זאגט מען עס.

הגר"פ: יא, נאר אויף די דינים וואס איז שורה אויפן אבל ל"ע.

רבינו: אזוי ווי ס'שטייט אין מגן אברהם (או"ח סי' תקפ"א סק"ד) אז מ'זאל נישט דאווענען די הייליגע טעג פאר'ן עמוד, און דער טעם איז, ווייל ס'איז שורה דינים (כ"כ שם הפר"ג בא"א).

הגר"פ: און די נתרפא כל המשפחה, נעמט אוועק די דינים, און כ'האב געהאט פונקט א ברית פון א אייניקל.

5

ידוע דכאשר נתמנה מרן הקדושת יו"ט לכהן פאר בתור אב"ד סיגוט, רצה לצרף את העיר סיגוט לקהל הארטאדאקסן שבמדינת אונגארין, ומקצת אנשים התנגדו לוה, והם נפרדו משאר הקהילה, ויסדו לעצמם קהילה בשם קהל ספרדים' ואחרי מחלוקות רבות נתרצו הצדדים ללכת לבית דין זבל"א, והמכריע הי' הגה"ק רבי ברוך ז"ל אבד"ק גארלין, והגאון הערך ש"י היה מהבוררים מצד בני הקהילה, והגאון ר' פייוויל שרייער מבראדשין היה מהבוררים מהצד שכנגד. ואחר שהגה"ק מונארלין פסק לטובת מרן הקדושת יו"ט שיכול לצרף את בני הקהילה לכלל הארטאדאקסן, הוציא הגאון ר' פייוויל קונטרס אוהב משפט' נגד הפסק דין של הגה"ק מונארלין, וכנגדו הוציא הגאון בעל ערך ש"י קונטרס בשם 'עין משפט' שבו סתר את כל דברי הקונטרס אוהב משפט', וקונטרס זה עשה או רושם גדול בעולם התורה.

6

עיון בשו"ע יו"ד (סי' שעה) שמשמע בהגהות הרמ"א שהיו ממתנין רק שעה אחת ביום, וז"ל: הגה ובמדינות אלו שאין המנהגין רגילין לבא ביום ז' צריך להמתין עד שעה שרגילין המנהגים לבא בשאר ימים, דהיינו לאחר יציאה מבית המנסה שרגילין לבא מנחמין בן נראה לי. ודלא כמה שרגילין להמתין שעה על היום דאין הדבר תלוי רק בעמידת המנחמין (כן משמע באש"ח).

א' הנרבהים: דער נאסוידער רב האט דאך אויך געגעסן שטארק הייסע קוגעל לכבוד שבת.

רבינו: אין צאנז... אוודאי, דער דברי חיים האט זייער הייס געגעסן.

ווען דער ייטב לב איז אוועק, איז געווארן דער קדושת יו"ט ממלא מקום, און ער האט געהאט א עלטערער ברודער דער קאלבאסאווער רב (הגה"ק רבי אברהם אהרן ז"ל), און ער האט געזאגט א ווערטל, 'אז ווען אונז זענען מיר געווען יונגעלייט זענען מיר געפארן קיין צאנז - דער ייטב לב האט זיי געשיקט קיין צאנז - און דעמאלטס האב איך שוין געזעהן אז ער וועט זיין רבי, און נישט איך'. און האט דערציילט אז דער דברי חיים האט געגעסן זייער הייס, און נאך ווען ער האט געגעסן די זופ פרייטאג צונאכטס, האט ער אוועק געשיקט דעם טעלער, איז געווען דארט 'לעפלעך', איך האב געכאפט א לעפל, און דער קדושת יו"ט האט געכאפט א לעפל, און ביידע האבן גענומען שירים, האט דער קאלבאסאווער רב אבער געזאגט אויף זיך 'ווען איך האב גענומען דאס לעפל האב איך געבלאזן אויף דעם ס'זאל זיך אויסקולן - אפילו נאכ'ן דברי חיים'ס עסן איז עס נאך געווען הייס - און דער ברודער האט גענומען דאס לעפל אזוי ווי עס איז, האב איך געזעהן אז ער וועט זיין רבי, און נישט איך, איך בלאז פון מיר... קען איך קיין רבי נישט זיין... ער בלאזט נישט פון זיך, וועט ער זיין רבי'.

הגר"פ: אין ארענטמינא איז דא קאלבאסאווער אייניקלעך, און זיי זענען געווען עשירים, און זיי פלעגן שיקן מעמדות פאר'ן רבי'ן ז"ל, און זיי זענען אויך געקומען אהער אויף יום כיפור.

רבינו: ס'איז דא נאך אייניקלעך פונעם קאלבאסאווער רב ז"ל, די עטשעדער משפחה (ה"ח משפחת הגה"צ רבי נפתלי מייטלבוים ז"ל אבד"ק עמשעד), און דער קרעמשינעפער משפחה (ה"ח משפחת כ"ק אדמו"ר מהרצ"ה מקרעמשינף ז"ל), ס'איז דא היפש אייניקלעך, די פרענקל משפחה (הרה"ח ר' אברהם אהרן פרענקל ז"ל ואחיו הרה"ח ר' לייבוש והרה"ח ר' משה ז"ל) זענען אייניקלעך.

ודיברו מעניני הלכות אבילות בענין גזיות השערות

רבינו: ס'איז א גרויסער מחלוקה וועגן שערות - ס'איז דא א מהר"ם שיק (ו"ד סי' שע"א) - ווי אזוי מ'רעכנט די דריי

געגאנגען אין די מקוה די גאנצע וואך פארטאג'ס, ווען יעדער איז געשלאפן איז ער געגאנגען אין די מקוה.

הגר"פ: היינט צוטאג גייט מען דאך אויך אין די ניין טעג אין די מקוה.

רבינו: אבילות איז אבער הארבער ווי די ניין טעג.

הגר"פ: ס'קען זיין אז ביי דעם אוהעלער רב איז עס געווען א בחינה פון א איסטנים, ער האט געהאט גרויס צער פון נישט גיין אין מקוה.

רבינו: ס'איז אינטערסאנט, אבער אזוי זאגן נאך די אוהעלער אייניקלעך.

דער טאטע ז"ל איז געגאנגען אין מקוה פרייטאג פארנאכט'ס אין די שבעה, נאך מנחה פאר קבלת שבת, דאס איז אויך א אינטערסאנטע זאך, (והטעם) ווייל מ'האט שוין מקבל שבת געווען, ס'איז א א הכרעה אז מ'זאל מאכן אזוי.

הגר"פ: אונז האבן מיר אויך אזוי געטוהן.

און די מנין האבן ווייטער געדאוונט צי נישט?

רבינו: מ'האט געווארט, ער איז ארויס געגאנגען פון בית המדרש און נישט געזאגט אויף וואס ער גייט...

שבת אינדערפרי איז ער אויך געגאנגען אין מקוה גאנץ פריה, דער פעטער ז"ל איז אבער נישט געגאנגען (כהתאבלו על פטירת בתו הצ' חי' ריווא ע"ה שנפטרה בערב שב"ק י"ד השון תשי"ד).

א' הנרבהים: שבת אינדערפרי אויך נישט?

רבינו: ניין, ער איז נישט געגאנגען אין די מקוה, אזוי האט מען געזאגט, ביי אים איז געווען פרייטיג אבילות יום ראשון, און ער איז נישט געגאנגען נישט פרייטיג צונאכט'ס און נישט שבת אינדערפרי.

הגר"פ: ס'איז דא וואס זאגן אז עס דארף זיין דוקא א קאלטע מקוה און נישט קיין ווארעמע, אבער למעשה איז שווער צו זאגן פונקט צו זיין אויסגערעכנט וויפיל איז דער שיעור.

געווענליך אין די ניין טעג מאכט מען די ווארעמע אויך ווייניגער, דער ירושלימער רב (כ"ק הגה"צ רמ"א פריינד ז"ל) פלעגט מהדר זיין צו גיין שבת אינדערפרי דוקא אין א הייסע מקוה, ער פלעגט עפעס צו זאגן אז עס איז א סגולה צו פרנסה.

הגר"פ: זיכער אז נאך יו"ט איז גרינגער.

רבינו בירך על היין ואח"כ בירך הגר"פ

זבירכו רבינו: לחיים, הצלחה און סייעתא דשמיא, לרומם קרן התורה, אזוי ווי דער באשעפער איז איבעראל, דארף תורה אויך זיין איבעראל.

*

הגר"פ הביע לרבינו את גדול התפעלותו מחוג השבועות העל"ש

שזכה להתפלל אצל רבינו שליט"א ברוב עם בהתעוררות רב

רבינו: דער מאטע ז"ל איז געווען דא אויף שבועות - ער פלעג דאך צו זיין דאהי אויף שבועות - האט ער איינמאל געזאגט ווען ס'איז געווען א גרויסער עולם 'א פלא פון א זאך, ס'איז שוין פופצן יאר נאכ'ן הכתלקות פונעם פעטער ז"ל, און דער עולם קומט נאך אליין'.

הגר"פ: אבער היינט איז דא אסאך א גרעסערער עולם, ס'איז געדאפלט געווארן דער עולם, ס'איז א גרויסע זכיה צו דאווענען מיט אזויפיל אידן אינאיינעם.

*

הגר"פ הזמין את רבינו למעמד קביעות מוזהה בבית המדרש

החדש של יוצאי ארגענטינא בקרית יואל יצ"ו שיתקיים ביום

ראשון הבע"ש

רבינו נתן את כרכתו לרב בית המדרש הרד"ג ר' שלמה צבי

סופר שליט"א מחשובי רבני ולומדי הבולל הגדול דקהילתנו תק

בקרית יואל בנו של הגה"צ מבואנס איירעס שליט"א

זאמרי: דער אויבערשטער זאל העלפן, הצלחה און סייעתא דשמיא, וואו ס'איז זאל מען מצליח זיין, לרומם קרן התורה והיראה, מזאל מצליח זיין מיט סייעתא דשמיא אויף יעדן טריט און שריט.

*

ונפרדו לשלום בברכת נוט שבת

חדשים, צי מ'רעכנט פון ווען ס'איז געווארן א אבל, צי מ'רעכנט פון ווען מ'האט זיך געשוירן.⁷

הגר"פ: איך קלער זיך אפצושערן פאר די דריי וואכן (שלימי בין המצרים), ווייל דעמאלטס ענדיגט זיך די דריי חדשים פון פאר פסח וואס דעמאלטס האב איך זיך געשוירן, ווייל אפילו אויב מ'מאר נישט איז עם וועגן לא פלוג (כנ' במהר"ם שיק), און דא איז עם גרינגער.

רבינו: אונז האבן מיר געהאט די שאלה (כאשר נסתלק מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל ביום כ"ו ניסן תשס"ו לפ"ק), אויף פסח האבן מיר זיך געשוירן, און אויף שבועות האט מען זיך נישט געשוירן, און אויב מ'זאל רעכענען דריי חדשים פון כ"ו ניסן, וועט עם אויסקומען כ"ו תמוז, אינמיטן די דריי וואכן (שכין י"ז בתמוז ל"ט באב), און דער דיין (ה"ה דומ"ץ קרית יואל שליט"א) איז אויך געקומען אזוי זאגן, אז מען זאל זיך אפשערן אויף שבעה עשר בתמוז, בצירוף אז מ'האט זיך פארלאזט אז די דריי חדשים הייבן זיך אן פון ווען מ'האט זיך געשוירן.

הגר"פ: אזוי קלערן מיר צו טוהן, און דא איז אויך דא א צירוף, ווייל דאס וואס מ'האט זיך נישט געשוירן איז נישט סתם, ווייל כ'האב זיך נישט געשוירן, נאר ווייל כ'האב נישט געמארט, ס'איז געווען תקפוהו אבילות, און הלכה כדברי המיקל באבילות.

רבינו: ס'איז נישט קיין דאורייתא'דיגע הלכה.⁸

הגר"פ: און הלכה כדברי המיקל באבל.

רבינו: יא, און נאך צוויי חדשים מיט א טאג, איז שוין דא שימות אז מ'מועג,⁹ און אז עם איז נאך דא א יו"ט אינמיטן איז נאך גרינגער (כ"כ בשו"ת מהר"ם שיק הג"ל).

7

דבשו"ת מהר"ם שיק (ש) מצדד למנות הג' חודשים מגילוח האחרון שלו, דויל בתר טעמא, שאז הוא מנוול ומאוס בעיני בני אדם, אלא שכתב שם, שמוסתימות כל הפוסקים לא משמע כן, אולי משום לא פלוג, ע"כ אין להקל, אא"כ יש עוד סניף להקל, כגון אם פגע בו הרגל לאחר ל' יום, ובשו"ת מהרש"ג (ח"ב סי' ר"ח) הובא דברי המהר"ם שיק להלכה.

8

דכתב הרמב"ן דווקא עידוין כרחיצה וסיכה הוי מדאורייתא, אבל ישיבה על ספסל וכדומה הוי רק מדרבנן.

9

בכמה ספרי הפוסקים הראשונים מבואר שהשיעור הוא ב' חודשים, ע"י ארוחת חיים, ובכללנו, וכן בשו"ת מהר"י"ל (סי' ה) הביא ג"כ שהרבה נהגו שלא לגלח.

דברי חיזוק והתעוררות

בעת רעוא דרעוין פרשת בשלח תשע"א לפ"ק
מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

הרהור עבירה זאל זיין הארבער פון א עבירה גופא, איז ער מסביר אז פון א עבירה גופא האט א מענטש מורא, א עבירה גופא איז ביי א מענטש הארב, ממילא פארשטייט ער דעם חומר הענין איז ער נזהר פון עבירות, אבער א הרהור עבירה נדמה לו לאדם אז ס'איז גארנישט ס'איז בלויז א מחשבה קלה א הרהור דק, די מחשבות לויפן אהער אין אהין, ער זאגט לא פעלתי און, ער האט גארנישט נישט געטוהן, במילא איז אסאך גרינגער מ'זאל ליידער נעבעך אריינפאלן אין א עבירה און נכשל ווערן, דער יצר הרע קען גרינגער מסית זיין אויף א מחשבה, אבער באמת איז א מחשבה א מורא'דיגע ענין, א מחשבה איז פוגם, די מחשבה איז אין מוח ס'איז קעגן די נשמה חלק אלוק ממעל, ער זאגט דארט באריכות גדול אז טאקע וועגן דעם ווייל פאר א בשר ודם דאכט זיך אז ס'איז גארנישט ממילא וועגן דעם איז דאס הארבער.

ס'קען זיין דאס ענין א מחשבה אסורה איז אסור, מ'קען דאס פארשטיין, א הרהור עבירה קשה מעבירה עפ"י הלכה, שטייט אין נימוקי יוסף (בבא קמא כב.) רבי יוחנן האלט אשו משום חציו, אז מ'צינדט אן א פייער איז נישט דער פשט אז ער האט מזיק געווען, אזוי ווי שורו האט מזיק געווען, ווען זיין שור איז מזיק איז ער מחויב צו באצאלן ווייל זיין ממון האט מזיק געווען, אשו איז נישט זיין ממון, אשו משום חציו, אז ער צינדט אן א פייער, איז אזוי ווי ער שטייט מיט א שוועבעלע און ער צינדט דאס אן יעדע רגע, ממילא איז ער חייב וועגן זיין מעשה און נישט אויף זיין ממון.

פרעגט דער נימוקי יוסף א שטארקע קשיא וועט דאך אויסקומען אז איינער צינדט אן א פייער ערב שבת, און די פייער ברענט אין שבת, צו

אונז געפון מיר די וואך אין די סדרה, ביי די פרשה פון קריעת ים סוף, ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים, וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו, אז ישיר משה, זאגט רש"י ס'דארף ווען שטיין שר, פארוואס שטייט ישיר, אז כשראה הנס עלה בלבו שישיר, דעמאלטס איז עלה בלבו צו זאגן שירה, לכאורה דארף מען פארשטיין רש"י וואס מיינט דער פסוק ארויסברענגען עלה בלבו שישיר, אוודאי איז אזוי ביי יעדע זאך וואס מ'האט געטוהן, ס'איז סוף מעשה במחשבה תחלה, אז זיי האבן געזאגט שירה איז דאך פשוט אז עלה בלבם לשיר, וואס דארף דער פסוק דערציילן אז ישיר משה עלה בלבו שישיר.

קען זיין אזוי, מיר געפינען זיך יעצט אין די ימי השובב"ם אין די זעקס וואך מ'ליינט די פרשה פון גאולת ישראל וואס אידן זענען אויסגעלייזט געווארן פון דעם ביטערן גלות פון מצרים און דער אייבישטער האט געגעבן די תורה פאר אידן, דער אר"י הק' זאגט אז די וואכן די פרשיות זענען מסוגל תשובה צו טוהן אויף אלע חטאים, ובפרט אויף דעם פגם וואס מ'האט זיך נישט אכטונג געגעבן אויף די אויגן, סוף מעשה במחשבה תחלה, מ'האט זיך נישט אכטונג געגעבן אויף שמירת העינים, הרהור הלב, אין די וואכן איז דער זמן איז מסוגל מתקן זיין וואס מ'האט פוגם געווען.

דער פעטער ז"ל אין דברי יואל פרשת תרומה (עמוד רמה) ברענגט אראפ די גמרא אין יומא (כט.) הרהורי עבירה קשים מעבירה, א הרהור עבירה איז הארבער פון אן עבירה, ברענגט ער דארט א פאר ביאורים אויף די ענינים, ווי איז דאס מעגליך א

געזינדיגט מיט הרהורים אסורים, דעמאלטס איז אלעס למפרע, איז הרהורי עבירה קשים מעבירה ווייל די עבירה אליינס גייט צוריק צום הרהור איז דאס די גאנצע עבירה, אלעס וואס ס'פאסירט אלעס וואס מ'טוהט שפעטער אלס גייט צוריק בתר התחלה.

ס'קען זיין אזוי, ס'איז הפלא ופלא, די קביעות המועדות איז א"ת ב"ש (טור או"ח סימן תכ"ח), ווען ס'געפאלט די ערשטע טאג פסח דעמאלטס געפאלט דאך תשעה באב דער טאג פון חורבן בית המקדש, לכאורה וואס פאר א שייכות און קשר האבן די צוויי ענינים.

איז דאס ענין אזוי, דער של"ה הק' (מס' פסחים דרוש מצה עשירה) טייטשט וירעו אותנו המצרים, די מצרים האבן אונז שלעכט געמאכט די מצרים האבן פארדארבן אידישע קינדער. זאגן די ספרי הקודש וואס מיינט וירעו אותנו המצרים, דער ביטערער חטא דאס ווערט אנגערופן רע, די מצרים האבן מכשיל געווען אידישע קינדער מיט הרהורים אסורים.

דער פעטער ז"ל זאגט (דברי יואל שמות עמוד קג) ויהי בימים הרבים וימת מלך מצרים, זאגט רש"י הי שוחט ילדים ורוחץ בדמם, דאס מיינט מען ער האט מכשיל געווען אידישע קינדער, די גמרא אין גדה (דף יג:) רופט אן דעם ביטערן חטא כאילו שופך דמים אזוי ווי מ'איז א שופך דמים, פרעה הרשע האט מכשיל געווען אידישע קינדער מיט הרהורים אסורים וואס האט שפעטער געברענגט אז די כלי המעשה האט גומר געווען, שהיה שוחט ילדים אידישע קינדער זענען געבעך נכשל געווען מיט עבירות חמורות.

דער טאטע ז"ל זאגט (ברך משה שמות עמוד כה) דאס ענין איז געווען וואס פרעה האט געזאגט תכבד העבודה אינגו נותן לכם תבן, אויב פרעה האט געוואלט שווער מאכן די עבודה, האט ער דאך געקענט מוסיף זיין אויף די שעות עבודה, מוסיף זיין די כמות פון וואס מ'האט געדארפט ארבעטן אויף די

מ'צינדט אן צו הייצן צו מ'צינדט אן א ליכט ערב שבת און ס'ברענט אין שבת איז דאך אזוי ווי ער צינדט שבת, איז ווי מעג ברענען א ליכט אין שבת, ס'איז דאך לא תבערו אש בכל מושבותיכם.

ענטפערט דער נימוקי יוסף א טיפען הסבר א טיפן ביאור, ער זאגט אז א זאך וואס ס'ברענט איז נישט דער פשט אז ער האט אנגעצינדן בשעת דאס ברענט, נאר מ'באטראכט אלעס אויף די ראשית המעשה בשעת הדלקה, וואס ס'ברענט שפעטער אפילו שעה'ן שפעטער באטראכט איך אזוי ווי דאס אלעס האט געברענט אנהייב ווען ער האט אנגעצינדן די שריפה, דעמאלטס איז שוין געשען די גאנצע שריפה און אלעס איז פארברענט געווארן, קומט אויס דאס אלעס וואס ס'ברענט אין שבת באטראכט איך בתר התחלה, כאילו ס'האט געברענט די גאנצע שריפה ערב שבת, ממילא מעג מען אנצינדן ליכט ערב שבת און ס'ברענט אום שבת, ווייל די גאנצע שריפה באטראכט איך אזוי ווי ס'האט געברענט אין ערב שבת.

ס'קען זיין אזוי, די גמרא (קידושין פא.) רופט אן דעם יצר הרע פון די ענינים נורא בי עמרם, דער יצה"ר איז א פלאם פייער, אויב ס'איז דא ל"ע א הרהור אסורה, ס'איז דא א ראייה אסורה, העין רואה והלב חומד, ס'קומט צו א חמדה אסורה, דאס צינדט אן די פייער פון א עבירה דער יצה"ר פון עריות, דאס איז נורא בי עמרם וואס דער יצה"ר פירט שפעטער אז די כלי המעשה זענען גומר, איז אפילו ווען די כלי המעשה האט טאקע געטוהן בפועל המעשה, קוק איך בשעת ער האט אנגעצינדן די שריפה, אנגעצינדן די שריפה האט מען בשעת הרהור, מיט די הרהור האט מען אנגעצינדן א פייער פון יצה"ר, דאס וואס דער יצה"ר פארברענט שפעטער דאס אלעס איז שוין געשעהן מעיקרא בשעת הדלקת האש, וועגן דעם איז הרהורי עבירה איז קשים מעבירה, ווייל די גאנצע עבירה וואס געשעהט שפעטער אלעס גייט בתר מעיקרא, אלעס איז געשעהן בשעת די הרהור, בשעת ער האט ל"ע

וענו אותם, און ס'איז געווען א שעבוד הנפש וירעו אותנו המצרים, דאס וואס די מצרים האבן פארדארבן אידישע קינדער, און האבן זיי מכשיל געווען מיט ביטערע עבירות דאס איז שוין נישט געווען בכלל הגזירה דאס האט מען שוין נישט געהייסן דאס איז געווען מוסיף מדילי', און אויף דעם איז מען נעגש געווארן אויף דעם שעבוד הנפש וואס ער האט מכשיל געווען אידישע קינדער.

אבער באמת פאר פרעה קען זיך דאכטן קען זיך איינרעדן, ס'איז דא א הוה אמינא אז א הרהור אסורה איז גארנישט אזוי ווי מ'האט פריער געזאגט לא פעלתי און, ממילא אן א עבירה ממש מען טוט בגוף א מעשה בפועל א מעשה, פארשטייט יעדער בת דעת אז דאס איז אן עבירה, אבער א ראייה אסורה א תאות הלב דאכט זיך אז דאס איז נאר א מחשבה דקה, ס'איז גארנישט, פרעה הרשע קען זיך דאך אוודאי אזוי איינרעדן אז ס'קומט איהם גארנישט קיין עונש וואס ער האט מכשיל געווען אידישע קינדער, ס'איז בלויז געווען א ראייה אסורה וואס ער האט מכשיל געווען.

אבער באמת איז נישט אזוי, א ראייה אסורה דאס איז א התחלה דאס האט אנגעצינדן דעם פייער, א פייער פון דעם יצה"ר, א פייער איז אשו משום הציו אלעס וואס ברענגט שפעטער, אלעס וואס די פייער איז מכלה, אלעס וואס די פייער איז שורף אלעס גייט בתר התחלה בשעת הראיה, אלעס איז געשעהן דורכדעם וואס פרעה און די מצרים האבן מכשיל געווען אידישע קינדער, די אלע עבירות וואס האט שפעטער געברענגט די אלע מכשולות, שלא יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה, דאס וואס קומט שפעטער הלילה אלעס גייט בתר הרהורי דיומא, אלעס איז בתר התחלה, ווען די מצרים האבן אנגעצינדן די פייער, און וועגן דעם זענען זיי מחויב געווארן.

מ'קען ברענגען א שטארקע ראייה צו דעם, די גמרא אין תענית (טז). זאגט, תשעה באב לעת ערב, תשעה באב פארנאכט'ס, הציתו בו את האור, האט

מספר הלבנים וואס מ'האט געדארפט מאכן יעדן טאג, וואס איז געווען אזא מין רשעות'דיגע גזירה איננו גותן לכם תבן, איז ער מסביר אז פרעה האט געזוכט מכשיל צו זיין אידישע קינדער, ויפץ העם, ער האט געוואוסט אז מ'וועט נישט געבן קיין תבן, וועט מען זיך מוזן אויסשפרייטן און זיך צוגיין אין טומאת מצרים אין ערות הארץ מ'וועט זיך מוזן ארומדרייען בשווקים וברחובות אין ארץ מצרים, א טמא'נע לאנד מלא זומא, און דאס איז געווען זיין כוונה, נישט עבודת לבנים האט ער געוואלט, ער האט געזוכט מכשיל צו זיין אידישע קינדער מיט עבירות חמורות ראיות אסורות מיט דעם וואס מ'וועט זיך ארום דרייען, ותראו את שקוציהם, מ'וועט זיך ארומדרייען צווישן די טמא'נע מצרים מ'וועט זעהן וואס מ'טאר נישט, וועט מען שוין נכשל ווערן מיט ביטערע עבירות, דאס איז געווען די גאנצע חשבון פון פרעה. משה רבינו האט מתאונן געווען למה הרעות'ה לעם הזה, פארוואס וואס זיי זענען נעבעך אזוי פארדארבן געווארן מיט דעם ביטערען חטא הנקרא רע, ומאז באתי לדבר אל פרעה הר'ע לעם הזה, זיי זענען אזוי פיל נכשל געווארן מיט דעם חטא הנקרא רע, דאס האט משה רבינו וויי געטוהן אויף די עבירות פון אידישע קינדער.

דער טאטע ז"ל זאגט אויף א צווייטען מקום (ברך משה וראא עמוד לו) דער רמב"ם פרעגט די קשיא, פארוואס זענען די מצרים נעגש געווארן, ס'איז דאך געווען א גזירה ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, פארוואס איז פאר די מצרים געקומען א עונש, זאגט ער ווען די מצרים וואלטן ווען בלויז געמאכט א שעבוד הגשמי אזוי ווי די גזירה איז געווען ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, וואלט זיי נאך געקענט האבן א תירוץ, און עס וואלט זיי אפשר נישט געקומען א עונש, סוף כל סוף איז דאך אזוי איז געווען דער רצון ה' ועבדום וענו אותם, אבער פרעה הרשע האט מכשיל געווען אידישע קינדער מיט עבירות חמורות ס'איז געווען שעבוד הגוף ועבדום

מ'זעהת אז פרעה איז געקומען א עונש, אלעס וואס איז שפעטער געשעהן, אלעס איז נזקף געווארן אויף זיין השבון, און מען האט גערעכנט אז ער האט מכשיל געווען אידישע קינדער מיט די עבירות המורות בשעת ווען ער האט זיי מכשיל געווען מיט א ראיא אלעס האט ער געטוהן, ממילא איז ער נענש געווארן אויף די שעבוד הנפש וואס ער מכשיל געווען אידישע קינדער.

דאס פארשטייט מען זייער גוט דעם קשר פון א"ת ב"ש, די ערשטע טאג פסח ווען אידן זענען ארויסגעגאנגען פון מצרים, וה' הכה כל בכור, פרעה איז נענש געווארן בשפטים גדולים, איז דאך שווער די קשיא פון דעם רמב"ם פארוואס איז איהם געקומען א עונש ס'איז דאך געווען א גזירה פון ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, איז דאך נאר די תירוץ ווייל ער האט מכשיל געווען, און אפילו ער האט נאר מכשיל געווען מיט א ראיא, דאס וואס איז נאכדעם געשען ווער גערעכנט אויף זיין השבון אפילו ער איז נישט דארט געווען, און מען ברענגט זיך א ראיא פון תשעה באב וואס לעת ערב הציתו בו את האור, און מ'פאסט תשעה באב נישט עשירי באב, ווייל אשו משום חציו, און מען רעכנט כאילו די גאנצע ביהמ"ק איז פארברענט געווארן דעם ניינטן טאג אין אב, די זעלבע זאך ווערט גערעכנט די גאנצע עבירה וואס אידן זענען געבעך נכשל געווארן אין מצרים, אלעס איז געשעהן בשעת פרעה האט מכשיל געווען אידישע קינדער אלעס האט ער געמאכט אלעס האט ער געטוהן, און אויף דעם איז ער נענש געווארן, וה' הכה כל בכור.

איך האב געזעהן אין די הקדמה פון ערוגת הבושם ער זאגט די זעלבע זאך איז ביי א מצוה, ווען א איד איז זיך מקבל מיט א מחשבה צו טוהן א מצוה, הלא כה דברי כאש דאכט זיך אז א מחשבה איז גארנישט, אבער אשו משום חציו, וואס ס'ברענט שפעטער, א איד ברענט ווען ער איז מקיים א מצוה, אלעס איז געשעהן בשעת ער האט זיך מקבל געווען צו טוהן די מצוה, די גאנצע מצוה איז דאך בשעת די

מען פארברענט דעם בית המקדש, און דאס איז דער טעם פארוואס מ'זאגט נחם ביי מנחה כי אתה ה' באש הצתה, דאס איז געווען תשעה באב לעת ערב, ברענגט די גמרא רבי יוחנן זאגט רובו של היכל איז נשרף געווארן ביום עשירי, וועגן דעם איז דא סברא אז מ'זאל פאסטן ביום עשירי, ווייל דער רוב היכל איז פארברענט געווארן דעם צענטן טאג, זאגט די גמרא מ'האט קובע געווען נישט בתר רובו של היכל נאר תשעה באב ווייל דאס איז די אתחלתא דפרענותא, דעמאלטס האט זיך אגעצינדן די פייער. לכאורה איז א שטארקע סברא צו זאגן אזוי ווי רבי יוחנן זאגט אז מ'זאל ענדערש פאסטן דעם צענטן טאג, ווייל רובא של היכל רוב פון די ביהמ"ק איז פארברענט געווארן דעם צענטן טאג.

אבער באמת לויט די סברא פון נימוקי יוסף פארשטייט מען, אמת אז רובו של היכל איז פארברענט געווארן דעם צענטן טאג, אבער תשעה באב לעת ערב הציתו בו את האור, ממילא קוקט מען נישט ווען די פייער ברענט, מ'קוקט ווען ס'האט זיך אנגעצינדן די שריפה, וואס ס'ברענט שפעטער גייט אלעס צוריק בתר התחלה, ממילא פאסט מען תשעה באב, ווייל די גאנצע ביהמ"ק איז פארברענט געווארן תשעה באב, אלעס וואס האט שפעטער געברענט אלעס האט פאסירט ט' באב נישט עשירי באב, כי אתה ה' באש הצתה איז געווען דעם ניינטן טאג.

לענינינו איז די זעלבע זאך, א איד ווערט געבעך נכשל אין א הרהור וואס איז אסור, שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה בלילה, די עבירה איז נישט ביי די נאכט, ביי דעם איז הלילה הולך אחר היום, די גאנצע עבירה איז געשען בשעת מ'האט זיך נישט אכטונג געגעבן, מ'איז נכשל געווארן מיט א ראיא אסורה, אלעס איז דעמאלטס געשעהן. פרעה הרשע האט מכשיל געווען אידישע קינדער מיט ראיות אסורות, ער האט זיך איינגערעדט אז די אלע יארן האט ער גארנישט נישט געטוהן, ס'איז בלויז א הרהור געווען, בלויז מכשיל געווען מיט א ראיא, אבער

תשובת המשקל צו האבן א השק צו א דבר מצוה, א כיסופין א געגועים א השתוקקות צו דינען דעם באשעפער, א השתוקקות צו א דבר ה', האבן א השק צו לערנען, א השק צו דאווענען, נאך איידער מ'טוהט די מצוה צו האבן א געגועים א כיסופים א גליסטעניש דאס איז א תשובת המשקל קעגן דעם, אוודאי זאגט ער קודם דארף זיין א סור מרע, אז מ'דארף מסיר זיין פון דעם הארץ די אלע מחשבות אסורות, מ'זאל נישט נכשל ווערן אין קיין מחשבות אסורות, מ'זאל מאכן זיך גדרים און סייגים מ'זאל נישט קומען צו קיין עבירה, יעדער איד דארף זיך מאכן א גדר וסייג מ'זאל נישט הלילה נכשל אין קיין עבירות, אבער א תיקון אויף דעם עבר - זאגט ער - דאס איז די תיקון, וואס מ'איז נעבעך נכשל געווארן וואס מ'האט מהרהר געווען אין א מחשבה אסורה, אז מ'זאל זעהן מהרהר צו זיין מחשבות קדושות מיט כסופין צו א מצוה, גליסטעניש, ס'זאל גליסטן דאס הארץ צו טוהן דעם רצון ה', צו טוהן א מצוה מיט א גליסטעניש מיט א השק עילאה, מיט א געוואלדיגע תשוקה, דאס איז די תשובה, די תיקון תשובה.

ס'קען זיין אזוי, ויזשע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים, אידישע קינדער האבן געזעהן ווי די מצרים זענען אזוי נענט געווארן מיט עונשים קשים, וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים, זיי האבן געזעהן די ביטערע עונשים וואס די מצרים האבן באקומען, איז דאך נתעורר געווארן די קשיא פארוואס איז געקומען פאר די מצרים א עונש ס'איז דאך געווען א גזירה ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, איז דאך נאר די תירוץ ווייל די גזירה איז געווען א שיעבוד הגוף, און די מצרים האבן משעבד געווען א שיעבוד הנפש, וואס האבן די מצרים געטוהן, די מצרים האבן גורם געווען, און האבן מכשיל געווען אידישע קינדער מיט ראיות אסורות, ביז דעמאלט'ס האט כלל ישראל געהאלטן אז א ראייה דאס איז גארנישט ס'איז גארנישט געשעהן,

מחשבה האט ער דאך אנגעצינדן דעם פייער די רשפי אש שלהבת קה, א איד צינדט אן אין זיך א פייער בתשוקה מקיים צו זיין א מצוה, שפעטער ווען ער איז מקיים די מצוה גייט אלעס בתר מחשבה.

דער זיידע ז"ל אין ייטב לב פ' ויחי, זאגט אז אידן אין מצרים זענען געווען ערום ועריה, אבער זיי האבן זיך מקבל געווען אין מצרים ווען זיי וועלן ארויס גיין פון מצרים וועלן זיי מקבל זיין די תורה אויפן בארג סיני, די מחשבה אויף קבלת התורה איז שוין געווען, משא"כ די מחשבה אויף א עגל איז נאך קיין מחשבה רע נישט געווען, קען מען נישט קוקן אויף שפעטער אויפן עגל נאך אויף מתן תורה, ווייל דאס שוין געווען ומלכותו ברצון קבלו עליהם, שוין אין מצרים האבן זיי זיך שוין מקבל געווען די פייער פון קבלת התורה, די פייער האט זיך שוין אנגעהויבן אין מצרים, די רשפי אש, און איז שפעטער נגמר געווארן בשעת מתן תורה, אשו משום חציו, און ווי באלד אין מצרים האבן זיי זיך מקבל געווען א קבלה, האבן זיי שוין געהאט מיט דעם אסאך זכותים אין מצרים, און האט מען געהאט זכותים ארויסצוגיין.

איך האב געזעהן דער פעטער ז"ל אין דברי יואל פרשת שמות (עמוד קיד) זאגט א אינטערסאנטע ווארט, ער רעדט אויך פון די ימי השובבי"ם, ער זאגט דברי כבושים פאר אידישע קינדער, מעורר געווען אידישע קינדער צו תשובה אין די וואכן, דעם חומר הפגם יעדער זוכט א תיקון, דער זוה"ק איז מפליג דער ביטערער הטא איז אזוי גרויס אז ס'נוצט נישט קיין תשובה, אלע צדיקים ספרן של צדיקים זענען פיל מיט מליצה ישרה אויף אידישע קינדער ממליץ טוב זיין אז ס'קומט די זמנים די וואכן אידישע קינדער ווערן נתעורר צו תשובה די תשובה זאלן נתקבל ווערן לרצון פארן הייליגן באשעפער, זאגט ער אין דברי יואל פרשת שמות א מורא'דיגע מליצה פאר אידישע קינדער, דער הטא האט זיך אנגעהויבן מיט א הרהור, מ'האט מהרהר געווען וואס מ'טאר נישט א מחשבה אסורה, די תיקון התשובה דארף צו זיין א

געוואלדיגע חשק מיט געוואלדיגע תשוקה מיט א התרוממות הנפש, דאס איז א תיקון, א תשובת המשקל אויף וואס מ'האט חוטא געווען, און ביי דעם איז דער זוה"ק אויך מודה אויב מען טוט תשובה כהאי גוונא אז אויף אזא אופן נוצט תשובה און דאס איז מתקן דעם פגם החטא, ושב ורפא לו.

אונז געפון מיר זיך יעצט אין די ימי השובבי"ם, והחי יתן אל לבו, זיך משים זיין אל הלב וואס טוהט זיך אין הארץ, די מחשבות הלב וואס מען האט מהרהר געווען וואס מען האט נישט געטארט די אלע הרהורים אסורים, אין די ימי השובבי"ם מפשפש במעשים זיין בדיבור ובמעשה אפילו במחשבה און כ"ש אין די מעשים לא טובים, וואס סוף מעשה במחשבה תחילה, זיך מקבל צו זיין נישט צו גיין מער אין די דרכים, מיט א ריכטיגע חרטה אויף לשעבר, מתחרט זיין מיט א חרטה עמוקה אויף וואס מ'האט חוטא געווען קעגן בורא כל עולמים מיט א קבלה אמיתית, מכאן ולהבא זיך אכטונג צו געבן צו מאכן גדרים וסייגים אויף שמירת עינים טהרת המחשבה, מתקן צו זיין דעם פגם החטא פון עבר מיט א תשובת המשקל, מקיים צו זיין מצות ומעשים טובים, אז ישיר משה, מיט א ריכטיגע עלה בלבם מיטן גאנצן הארץ צו טוהן די רצון ה', מאכן א הכנה לדבר מצוה מיט א התרוממות הנפש מיט א געוואלדיגע שמהה מיט א געוואלדיגע חשק מיט א גליסטעניש א חשק צו טוהן דעם רצון ה', האבן א געוואלדיגע חשק צו טוהן מצוות ומעשים טובים דאאן ס וועט זיין א תיקון אויף די עבירות.

השי"ת זאל העלפן מזאל זוכה זיין יעדער איינער מתקן צו זיין די כתמים די פגם פון די עבירות וואס מ'האט חוטא געווען, זוכה זיין צו טוהן מצות ומעשים טובים בלב שמה, מיט א חשק מיט א תשוקה, דער אייבישטער וועט העלפן כימי צאיתנו ממצרים אראנו נפלאות, מזאל זוכה זיין די גאולה עתידה, זוכה צו זיין צו התרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו בב"א

יעצט אז זיי האבן געזעהן אז די מצרים זענען גענוש געווארן, איז דאך נאר די עונש געקומען פאר דעם ווייל וירעו אותנו המצרים, וואס די מצרים האבן שלעכט'ס געטוהן פאר אידישע קינדער, זיי האבן מכשיל געווען מיט דעם ביטערען חטא, האבן זיי משים געווען אל הלב און זיי זענען געווען געווארן צו תשובה וואס זיי האבן חוטא געווען אין די אלע זמנים, זיי האבן זיך משים געווען אל הלב דעם חומר העון דאס איז נישט קיין קלייניקייט א מחשבה אסורה מהרהר זיין וואס מ'טאר נישט דאס קען מען נישט אוועק מאכן, דאס איז א געוואלדיגע ענין, א עבירה חמורה מאוד, האבן זיי מפשפש במעשים געווען זיי האבן תשובה געטוהן אויף די אלע הרהורים אסורים וואס זיי האבן חוטא געווען ביז דעמאלטס אויף א געוואלדיגע אופן פון תשובה, האבן זיי געזוכט וואס קען מען מתקן זיין אויף דעם פגם פון דעם חטא, איז דאך נאר וואס דער פעטער ז"ל אין דברי יואל זאגט א תיקון פארן חטא צו טוהן א מצוה מיט תשוקה מיט א געוואלדיגע גליסטעניש מיט א חשק מיט א רצון צו טוהן די מצות ה' מיט א רצון, זיך צוגרייטן צו א מצוה מיט א תשוקה.

אז ישיר משה זאגט אונז די תוה"ק, אז כשראו הנס האבן זיי געזעהן אז מ'דארף מתקן זיין די אלע עבירות די אלע הרהורים וואס זיי האבן געזינדיגט ביז יעצט, זיי האבן געזוכט א תיקון, וואס קען זיין א תיקון פאר דעם ביטערן חטא, עלה בלבו שישיר מיט א געוואלדיגע תשוקה מיט א חמדה אין הארץ, דאס האט געדארפט זיין א תשוקת המשקל אויף די חמדה אסורה, דער עלה בלבו שישיר, האבן זיי געזעהן תשובה צו טוהן אויף דעם, דעמאלטס האבן זיי תשובה געטוהן מיט א תשובת המשקל מיט א שלימות'דיגע תשובה

ס'קען זיין דער זוה"ק זאגט אויף איין פלאץ אז ס'נוצט נישט קיין תשובה אויף איין פלאץ אז ס'נוצט יא תשובה, קען זיין סתם א תשובה נוצט טאקע נישט, אבער דאס אז מ'טוהט א תשובת המשקל, עלה בלבו שישיר, אז מ'איז מקיים מצות מיט א

דברות קודש

ששמענו

מב"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

אמש ליל חמשה עשר בשבט - בשמחת הנישואין בביהמ"ד הגדול בוויילאמבורג יע"א

דער מגן אברהם סי' קל"א (סי' מ"ז) ברענגט אראפ, נהגו האשכנזים, די בני אשכנז פירן זיך, להרבות בפירות מרבה צו זיין פירות במ"ז בשבט, אזוי איז דער מנהג חמשה עשר בשבט ווען ס'איז ר"ה לאילנות, וואס איז דער ענין.

קען זיין אזוי, דער בני יששכר אין די מאמרים אין חמשה עשר באב (מאמר ד' אות ב - א) שמעלט צוזאם חמשה עשר באב מיט חמשה עשר בשבט, ס'איז א מחלוקה רבי אליעזר און רבי יהושע (ר"ה ע') צו בתשרי נכרא העולם צו בניסן נכרא העולם, אויב בתשרי נכרא העולם, דאס מיינט ר"ה איז באשאפען געווארן די וועלט, מיינט אז דער מענטש אדם הראשון איז באשאפען געווארן ראש השנה, האט זיך אנגעהויבן די ששת ימי בראשית, מ'לערנט אין חומש די פסוק אנהייב ספר בראשית דער אייבישטער האט באשאפען די וועלט און זעקס טעג, האט זיך אנגעהויבן כ"ה באלול האט זיך אנגעהויבן די בריאה, לויט רבי יהושע וואס ר"י זאגט אז בניסן נכרא העולם, איז ראש חודש ניסן באשאפען געווארן די וועלט, איז אדם הראשון באשאפען ר"ה ניסן, די זעקס טעג האט זיך אנגעהויבן כ"ה באדר. מ' יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת בת פלוני לפלוני, קומט אויס אז מ' יום פאר בריאת העולם איז עלתה במחשבה - אזוי זאגט דער בני יששכר - לויט רבי אליעזר קומט אויס, די מ' יום פאר כ"ה אלול איז חמשה עשר באב, אין לויט רבי יהושע איז די מ' יום וואס איז עלתה במחשבה חמשה עשר בשבט.

זאגט די גמרא (שבת פה) תנאי התנה הקב"ה כמעשה בראשית דער אייבישטער האט באשאפען די וועלט האט ער אויסגענומען א תנאי אם ישראל מקבלין את התורה מוטב, אויב נישט וועט די וועלט נישט האבן קיין קיום קומט אויס חמשה עשר בשבט לויט רבי יהושע ווען ס'איז עלתה במחשבה צו באשאפען די וועלט, איז באשאפען אויף דעם תנאי וועלן אידן וועלן מקבל זיין די תורה באשאפט ער די וועלט, אז ס'איז געקומען צו מתן תורה, אז מ'לערנט די וואך פרשת יתרו שטייט אין פסוק ויתיצבו בתחתית ההר, און די גמרא זאגט (שבת פה) שכפה עליהם ההר כגיגית האט מען געגעבן די תורה בכפי', אז מ'האט די תורה בכפי' זאגט די גמרא איז דא א מודעא רבה לאורייתא, אונסא כמאן דלא עביד, קומט דאך אויס אז אונסא כמאן דלא עביד איז אזוי ווי מ'האט נישט מקבל געווען קיין תורה, איז דאך נישט נתקיים געווארן קיין תנאי, קומט אויס די גאנצע מחשבה וואס איז עלתה במחשבה צו באשאפען א וועלט, בתנאי אז מ'וועט מקבל זיין די תורה איז נישט מקיים געווארן די גאנצע זאך וואס האט זיך אנגעהויבן למפרע איז נישט נתקיים געווארן.

נאר דער אלגאזי (כספרי רצוף אהבה) פרעגט א שטארקע קשי', וואס פארא מודעא איז דא, די גמרא זאגט דאך (כ"ב פ"ג) אונסא דוויי גמר ומקני, אויב ס'איז דא א אונס און ס'איז דא זוי געלט, איז גמר ומקני, דער אייבישטער האט דאך צוגעזאגט שכר מצוה פאר א איד אויב ער וועט מקיים זיין, איז טאקע כאונס אבער ס'איז דאך דא געלט איז דאך דא זוי איז גמר ומקני איז דאך נישטא קיין מודעא, אזוי פרעגט דער אלגאזי.

ענטפערט דער אלגאזוי, אז שכר מצוה בה"ע ליכא (עירובין כב.) אז מ'צאלט נישט קיין שכר אויף די וועלט, אז מ'צאלט נישט קיין שכר אויף די וועלט, איז נישטא קיין זחי, זחי איז נאר אז מ'געבט זארפארט די געלט, שפעטער ווען ס'וועט זיין ווערט נישט גערעכנט, אז ס'איז נישטא קיין שכר אויף די וועלט איז נישטא קיין געלט, איז דא נאר אונס אליין.

אבער ס'איז דא ידוע די ברייתא, די ברייתא זאגט אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא, און הייבט אן אויסצורעכענען כיבוד אב ואם וגמילות חסדים די אלע זאכן, הקרן קיימת לעוה"ב, זעהט אויס שכר אויף די מצוות צאלט מען נישט, אבער די פירות צאלט מען יא אויף די וועלט קומט אויס אז צאלט פירות אויף די מצוה אויף די וועלט איז נישטא די קרן, נאר די פירות, אז ס'איז דא פירות, פירות איז אויך זחי, אין אז ס'איז דא זחי איז גמר ומקני, במילא קומט אויס איז נישטא קיין מודעא, האט מתן תורה א קראפט בכל תוקף ועוז, אז מתן תורה איז בכל תוקף ועוז איז נתקיים געווארן די תנאי פון מעשי בראשית, איז נתקיים די געווארן די תנאי וואס איז עלתה במחשבה, ווען חמשה עשר בשבט לויט רבי יהושע עלתה במחשבה צו באשאפן די וועלט מיט א תנאי, אז אידן וועלן מקבל זיין די תורה, איז מקיים געווארן די תנאי.

וועגן דעם עסט מען פירות חמשה עשר בשבט, צו ווייזן אז חמשה עשר בשבט איז געווען די מחשבה אויף בריאת העולם אויף א תנאי אז אידן וועלן מקבל זיין די תורה, אבער מ'האט מקבל געווען די תורה בכפי'.

ס'קען זיין אין מרה האט מען געגעבן די מצוה פון כיבוד אב, פארוואס האט מען געגעבן פונקט אין מרה די מצוה פון כיבוד אב, ווייל מרה איז דאך געווען פאר מ'איז אנגעקומען צום בארג סיני, דער אייבישטער האט עס מקדים געווען, ער האט געוואוסט אז מ'וועט אנקומען קיין בארג סיני מ'וועט דארפן כופה זיין אויף די תורה, וועט זיין אונסא כמאן דלא עביד, האט ער געגעבן כיבוד אב, אויף כיבוד אב צאלט מען פירות אויף די וועלט, וועט זיין אונסא וזוי וועט זיין גמר ומקני, וועט מתן תורה זיין בכל תוקף ועוז.

קומט אויס לפי זה, חמשה עשר בשבט וואס איז עלתה לפניו דער אייבישטער זאל באשאפן א וועלט, על תנאי אז מ'וועט מקבל זיין די תורה, האט דאך דער אייבישטער געמאכט א תנאי מוז דאך זיין אז די תנאי איז מקיים, איז דאך אונסא כמאן דלא עביד, נאר א דאנק פירות, וואס מ'עסט פירות אויף די וועלט, פירות פון פארשידענע מצוות, דורך דעם איז נתקיים געווען די תנאי, דורך דעם איז נתמלא געווארן די רצון וואס דער אייבישטער האט געהאט, עלתה במחשבה חמשה עשר בשבט צו באשאפן א וועלט, וועגן דעם עסט מען פירות, מנהג ישראל תורה, חמשה עשר בשבט ווען ס'איז עלתה לפניו צו עסן פירות.

דער אייבישטער זאלן העלפן אפילו מ'איז נישט זוכה צו קיין שכר מצוה אויף די וועלט, מ'זאל זוכה זיין צו עסן די פירות פון די מצוות, זאגט דאך די ברייתא מ'עסט יא בעוה"ז, ממילא איז דאך מתן תורה אן א שום פקפוק

דער אייבישטער זאל העלפן אידישע קינדער, מנהג ישראל חמשה עשר בשבט צו עסן פירות, דער אייבישטער זאלן געבן אלע אידישע קינדער לעכטיגע זיסע פירות, דער אייבישטער זאל העלפן ופרי פירות, דער אייבישטער זאל העלפן יעדער איינער זאל מגדל זיין די קינדער, די קינדער דאס איז דאך די פירות פון א מענטש, זאל דער אייבישטער העלפן מיט שמחה ונחת בכל מילי דמיטב תמיד דער אייבישטער זאל העלפן אריכות ימים ושנים מיט אלעם גוטן.

שמחות אנשי שלומינו להל עדתינו שיחיו

וויליאמסבורג • בארא פארק • קרית יואל • מאנסי
לעיקוואד • מאנטריאל • אוסטראליע

די בכל אתר ואתר בכל מקומות מושבותיהם

בני ברק • אלעד • ירושלים • בית שמש • לאנדאן
אנטווערפן • מאנטשעסטער • וועין

השמחה במעונם
ברכת מזל טוב

הגנו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנשי שלומינו תומכי וידידי כוללניו הק' די בכל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

קרית יואל	
הולדת הבנים	ר יואל (ברמי"ל) גאל דבערגער נ"י ר משה יודא גוטמאן נ"י ר שלמה משה גרינפעלד נ"י ר ישכר בעריש ווערטהיימער נ"י ר חיים אלעזר ווערבערגער נ"י ר ישראל יעקב זילבער שטיין נ"י ר יואל אליעזר זוסיא סטרולאוויטש נ"י ר אליעזר זוסיא פאדריגאל נ"י ר זלמן לייב פארקאש נ"י ר יואל (בר"ש) קאהן נ"י
הולדת הבנות	
הכנסת	ר אברהם יוסף יודא אקערמאן נ"י ר יוסף גריבלוק נ"י ר יואל (בהרמ"י) עק שטיין נ"י ר יואל (בר"ש) שווארטץ נ"י ר מרדכי שעהר נ"י
הולדת הנכנות	
הכנסת	ר חיים פנחס ווייס הי"ו מנ"ה יוסף דוד לעוויו הי"ו מנ"ה חיים הערש גאלדבערגער הי"ו מנ"ה יצחק פאגער הי"ו מנ"ה חיים עזריאל ווייס הי"ו מרת (אליעזר מאיר) נאווי תחי' מנ"ה אברהם אלימלך ווייס הי"ו מנ"ה משה אלעזר פרענקל הי"ו מנ"ה משה דוד פערל הי"ו

בני ברק	
הולדת הבת	ר יוסף לייב יאזשעף הי"ו ולאבין ר' י"ט הלוי יאזשעף הי"ו, קרית יואל ולוחתני ר' יוסף יושע גרין הי"ו, חבר ההגלת מוסדותינו
לנישואי הבנים	
הרב	הרב אברהם מאקאבעצקי שליט"א ר יצחק משה דייטש הי"ו

וויליאמסבורג	
הולדת הבנים	ר שלום מאיר ב"ר אברהם הכהן רובין הי"ו ר יעקב ב"ר זלמן לייב גליק הי"ו ר ליפא ב"ר חיים לייב פריעדמאן הי"ו ר חיים פסח בן הרב יהושע אייזען הי"ו ר שמואל מאיר ב"ר צבי שפילמאן הי"ו ר שמואל ישראל ב"ר מנחם ברודא הי"ו ר יואל ב"ר חיים יעקב זופניק הי"ו ר יוסף מאיר נחמן ב"ר משה אהרן רייך הי"ו ר חיים יוסף שמשון ב"ר יושע ש מאיע הי"ו
הולדת הנכנות	
הכנסת	ר יחזקאל ב"ר יושע טאנדער הי"ו ר מנחם צבי ב"ר יצחק מרדכי בערקאוויטש הי"ו
הכנסת לבני העולה התורה והמצוות	
ה נחמן	ר נחמן שלאגער הי"ו ר אהרן שלום רייך הי"ו

ירושלים	
הולדת הבת	ר מנחם הלל פאלאטשעק הי"ו ולאבין ר' אליעזר פאלאטשעק הי"ו גבאי בית מדרשנו זכרון מאיר בני ברק ולוחתני ר' שלמה זאב פריד הי"ו
הכנסת לבני העולה התורה והמצוות	
הרב נחום	הרב נחום משה היימליך שליט"א ראש כוללניו
אירוסו הבת	
הרב	ר אברהם מנשה ראזען הי"ו גבאי בית מדרשנו
נישואי הבת	
הרב חיים	הרב חיים צבי דאווידאוויטש שליט"א

איראמע	
הולדת הבנים	ר משה לייב ווייס הי"ו, לאנדאן ולאבין הרב צבי ווייס הי"ו, ר"מ בישיבה"ק בב"ב ולוחתני ר' יצחק ראזענבערג הי"ו, לאנדאן ר ישראל יצחק נידערמאן הי"ו, מאנטשעסטער בן ר' מענדל נידערמאן הי"ו, אנטווערפן חתן ר' אהרן ראטה הי"ו, מאנטשעסטער

אירוסי צאצאיהם		
ר בערל בערנאטה נ"י, בארא פארק	החתן	ר נתנאל נ"י
ר שלמה זלמן ברוין נ"י, וויליאמסבורג	החתן	ר ישראל נ"י
ר וואלף דייטש נ"י, וויליאמסבורג	החתן	ר ליפא נ"י
ר יצחק אליעזר ליכטמאן נ"י, וויליאמסבורג	החתן	ר שמואל שמעלקא נ"י
הרב אהרן קאהן שליט"א נ"י, וויליאמסבורג	החתן	ר לוי יצחק נ"י
ר יודא ארי' לאוב נ"י, קרית יואל	החתן	ר חיים ראובן נ"י
ר משה שמואל לאנדא נ"י, מאנטרעאל	החתן	ר שלמה דוב נ"י
ר שלום אלי' מארקאוויטש נ"י, קרית יואל	החתן	ר יחיאל מיכל נ"י
ר בניציון יושע קראוס נ"י, קרית יואל	החתן	ר מאיר אלי' נ"י
ר שמואל ראטענבערג נ"י, קרית יואל	החתן	ר אביגדור צבי נ"י
ר מנחם שלמה שווארטץ נ"י, לאנדאן	החתן	ר יודא נ"י
ר לייבל טאובער נ"י, מאנטשעסטער	החתן	ר עמרם נ"י
נישואי צאצאיהם		
הגה"צ אבד"ק לימנוב שליט"א, וויליאמסבורג	החתן	ר דוד דוב נ"י
הגה"צ אבד"ק בוואנעס אירעס שליט"א	החתן	ר ישראל נ"י
ר מענדל ווערטהיימער נ"י, וויליאמסבורג	החתן	ר ברוך מרדכי נ"י
ר מרדכי שמואל פארטיגאל נ"י, וויליאמסבורג	החתן	ר יחזקאל שרגא נ"י
הר"ר נפתלי אימלך וואגשאהל שליט"א, ומ"ס	החתן	ר משה יחזקאל שרגא נ"י
ר ישעיה שלום ווייס נ"י, קרית יואל	החתן	ר מרדכי אהרן נ"י
ר אברהם בעקל נ"י, קרית יואל	החתן	ר ישכר דוב נ"י
ר אברהם דוד גליק נ"י, קרית יואל	החתן	ר יואל נ"י
ר שמואל עקיבא נויאוויטש נ"י, וויליאמסבורג		
ר וואלף גליק נ"י, וויליאמסבורג		

אדער קען מען שיקן דורך א פקס אדער מייל: a.ch.bnb@gmail.com • FAX: 011-9723-6194389

צו מעלדן א שמחה קען מען זיך פארבינדן צו: 011-972-527648437 און אין אר"י 845-662-5579